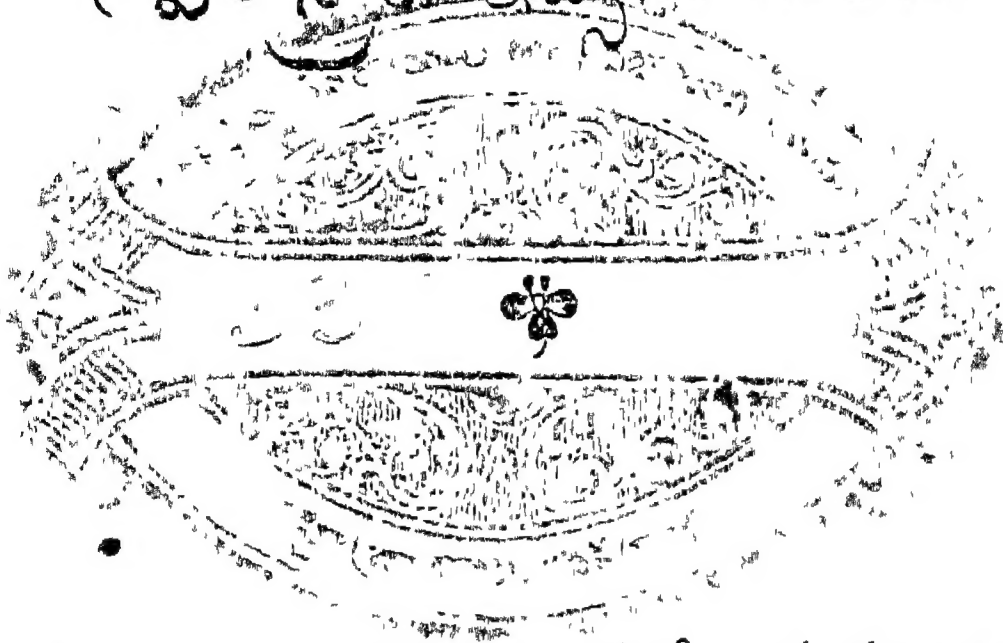

బొమ్మరిల్లు.

(హానిక్ ఇబ్బను నుండి)

బొమ్మరిల్లు.

(హానిక్ ఇల్లును నుండే)

దేశ రాజు రామదాసుగారిచే అనువదింపబడి
ప్రకటింపబడియె.

కాకినాడ:

కాకినాడముద్రాక్షరశాలయంను
ముద్రింపబడియె.

1936.

అంకితము.

ఎవతె నా గ్రంథమును చూచినంతనే యపరి
మితానంద షరవశురాలయ్యెడిదో, ఎవతె నా గ్రంథ
మును చూచిన నెల్లలోకమును చూచినట్టే నే నా
నంద మందెడివాడనో, ఎవతె నా యుత్సాహమును
సంతతాభివృద్ధి గావించుచుండెడిదో, ఎవతెకు నే నీ
గ్రంథమును జ్ఞాప-ప్రయాణమయ్యును, చూప
జాలకపోయితి నో అట్టి నా యనుంగు సోదరియగు
“గురజాడ వెంకటరమణమ్మ” కు
అనురాగపూర్వకముగానంకితముగావించుచున్నాను.

దే॥ రా॥

పాత్రలు.

టోర్వాల్డు హెల్మర్.

నోరా—అతని భార్య.

డాక్టరు రాంక్.

లిడీ దేవి.

నిల్సుక్రోగ్ స్టాడ్.

హెల్మరుగారి ముగ్గురు పిల్లలు.

ఏనీ—వారిదాది.

ఒక దాసి.

ఒక కూలివాడు.

దేశ రాజు రామదాసు.

ప్రీతి క.

ఆంధ్రవాఙ్మయము సర్వతోముఖాభివృద్ధి కావలెనంటే స్వతంత్రరచనలేకాక ప్రపంచమునందలి సమస్తభాషలయందలి ఉత్తమగ్రంథములను మూలానుసారముగా నాంధ్రీకరించుటయు సత్యావశ్యకమేయని నాయాశయము. పాశ్చాత్యభాషలనుండి యనువదించినప్పుడు ఇంగ్లీషుభాషాసాహాయ్య మపేక్షించుటయు దోషముకాదని నాయూహ. ఈ నాయాశయముల కనుకూలముగా “పెలియాజ్ - మెలిజాండాలు” “బొమ్మరిల్లు” “సీలిపిట్ట” అరు గ్రంథములు వాటియనువాదములైన ఇంగ్లీషుభాషాగ్రంథములనుండి నేను తిరిగి తెనుగుభాషకు పరివర్తనము గావించినాను. నాకు గలిగిన ఆర్థికనుస్థితి, దాని మూలమున గలిగిన నిరుత్సాహములచే మరొకొన్నిగ్రంథముల నీరీతితో ఆంధ్రీకరింపగలచియు వెరుకంజ వేసితిని. 1928 సం॥లో నాచే తెలుగింపబడిన పెలియాజ్ - మెలిజాండాలు 1931 సం॥ భారతీయండు ప్రకటింపబడినది. 1930 సం॥లో తెలుగింపబడిన యీ “బొమ్మరిల్లు” నేటికి పుస్తకరూపమును దాల్చుచున్నది. 1931 సం॥లో తెలుగింపబడిన “సీలిపిట్ట” ఇంక నెన్నిసంవత్సరములు వేచియుండవలెనో !

ఆంధ్రవాఙ్మయము గత పదిహేనుసంవత్సరములకంటె నిప్పుడెంతో యభివృద్ధిచెందుచున్నమాట నిశ్చయము. ఈ గ్రంథములయొక్క మంచిచెడ్డలను నిర్ణయించుటకు ఇంకను

పుస్తకపఠనమెంతో యభివృద్ధి చెందవలసియున్నది. రచింపబడిన యెల్లగ్రంథములు మంచివనిగాని చెడ్డవనిగాని చెప్పవలనుపడదు. మంచిగ్రంథము నభినందించుటకును, చెడ్డగ్రంథమును నిందించుటకునైనను గ్రంథపఠన మత్యాచార్యముగదా !

తెనుగుభాష నారాధించుటకు ఉడతాభక్తియని నేను ఈ యత్నమునకు దొడంగితిని. నా యీప్రయత్నమెంతవరకు ఫలించినదో ! నాయీగ్రంథమున ముద్రాకృతాదిదోషములు కొన్నిగలవు. ఈ పుస్తకము పునర్ముద్రణముగ్గాచు భార్య మెన్నటికైనగలుగుచో భాషావేదులసహాయముచే నాలోపములన్నియు సవరింపగలవని వినయపూర్వకముగా విన్నవించుచున్నాను.

ఈగ్రంథమును మూలముతో చాలవరకు సరిచూచి, ఎన్నోతీరని వ్యాపకములున్నను, “అవతారిక” రచించిన మ.రా.శ్రీ గిడుగు వెంకటసీతాపతిగారికి నా కృతజ్ఞతావందనములు. దీని ముద్రణమునకై కొంతనరకు ద్రవ్యసహాయము చేసిన మ.రా.శ్రీ డోల ఎర్రన్నాయుడు, మ.రా.శ్రీ డోల అప్పలనాయుడుగార్లకు నే నెంతయు కృతజ్ఞుడను. వారి విద్యాభిమానమును, ఆయురైశ్వర్యములను భగవంతుడు సదా పెంపొందించుగాక.

గొల్లలవల్లి, }
12-5-36. }

ఇట్లు,
దేశరాజు రామదాసు.

అవతారిక.

నా ర్వేదేశపుభాషలో హెన్రీక్ ఇబ్సెన్ మహాకవి రచించిన ఒకనాటకమునకు ఆంగ్లభాషానువాదముగా ఉన్న A Doll's House కు ఈ 'బొమ్మరిల్లు' అనే నాటిక శ్రీయుత దేశరాజు రామదాసుపంతులు తెలుగుభాషలో పరివర్తనముచేసి ప్రకటిస్తున్నాడు. అనువాదమునకు అనువాదముగా ఉన్న ఈచిన్ననాటిక మనుమరాలివంటిది. ఈ మనుమరాలు తన అమ్మమ్మను ఎంతవరకు పోలిఉన్నదో, ఆ అమ్మమ్మ రూపమునకు భిన్నమైన రూపముచు ఎంతవరకు దాల్చియున్నదో ఈమూడుభాషలతోను పరిచయము గలవారే చెప్పగలరు. తరములు మారినకొలదీ మొదటిరూపము అంతకంతకు ఎక్కువగా మారిపోతూ ఉండడము సహజమే. అయినా, అమ్మమ్మరూపు రేఖావిలాసములు కొన్ని కూతురిలో లోపించి మనుమరాలిలో కనబడుతూఉండడము అసంభవముకాదు. ఆవిధముగానే ఆంగ్ల భాషానువాదమైన A Doll's House అనే నాటికలో కనబడుటకు వీలులేని సాగసులు ఆంగ్లభాషానువాదమైన బొమ్మరిల్లు అనేనాటికలో కొన్ని గోచరించినవి. అందుకు దృష్టాంతముగా రెండు స్థలములందలి వాక్యములు చూపిస్తున్నాను. ఈ కథకు నాయిక అయిన నోరా తన్నుచూడవచ్చిన క్రిసైస్టి

లిండిదేవిని పోల్చుకోలేక పోయినది. ఈవిషయము తెలుగు భాషలో ఎంతచక్కగా సూచింపబడినదో చూడండి.

లిండిదేవి—నోరా ! ఖులాసాగా నున్నావా ?

నోరా—(సందేహముతో) మీరు ఖులాసాగా—

లిండిదేవి—నువ్వు నన్ను పోల్చుకోలేదనుకొంటాను.

నోరా—లేదు. పోల్చుకోలేదు—ఆఁ. జ్ఞాపకము వచ్చింది. (తొందరగా) అవును. నువ్వు క్రిసైస్తీవికావు ?

చిన్నప్పుడు తనతో కలిసి చదువుకొని జట్టుగా ఉండిన నోరా తన్నెప్పుడు “మీరు” అని అన్నదో, అప్పుడే ఆమె తన్ను పోల్చుకోలేదని లిండిదేవి అనుమానించుటకు అవకాశ మేర్పడినది. తెలుగుభాషలో ‘నీవు’ ‘మీరు’ బొచ్చితిని జాతి వాడుటవల్ల కలిగే సాగసు Thou కు మారుగానే తము You వాడుటవల్ల నేటి ఆంగ్లభాషలో కనబరచుటకు అవకాశము లేదు.

మరియొక దృష్టాంతము :

తనకు చిన్ననాటి మిత్రుడయిన క్రోగ్ స్టాడ్ వర్తమాన కాలమందు తనచేతిక్రింద చిన్నపదవిలో ఉండినీ తన కచేతి లో నలుగురి యెదుటను అధికారియెడలను చూపించవలసిన ఔరవము చూపించక పూర్వపరిచయమున్న చనవున్ను దుష్వి

నియోగము చేస్తూ వ్యవహరిస్తున్నాడని హెల్మరు ఎల్లు తెలియజేసినాడో చూడండి.

“ నలుగురు ఉన్నప్పుడైనా ఒకపిసరు కట్టుదిట్టముగా నుండడు. అదిగాక నాతో చనవుగా మాట్లాడడాని కొక హక్కున్నదని ప్రతీక్షణం ‘ఒరే హెల్మరు’ అని యిలాగ్గా పిలుస్తాడు. ”

ఆంగ్లభాషలో Mr. విడిచిపెట్టడంవల్ల ఈ అర్థవిశేషము కొంతవరకు గోచర మవుతుందిగాని, ‘ఒరే హెల్మరు’ అనడమువల్ల అయినంత స్పష్టముగా కాదు.

ఇటువంటిస్థలములలో ఇబ్ సెన్ రచనకు ఆంగ్లభాషానుష్టాదముకంటె ఆంగ్లభాషానువాదమే ఎక్కువచేయవగా ఉండునని చెప్పవచ్చును. అయితే, అంతమాత్రాన ‘A Doll’s House’ కంటె అందుకు అనువాదముగా ఉన్న ‘బొమ్మరిల్లు’ మిన్నయని నేను చెప్పడములేదు. సర్వాంగసంపన్నయై సర్వతోముఖమైన విద్యావ్యాసంగముచేతను సకలవిధములయిన రచనలచేతను చాలాకాలమయి పరిష్కృతయై ప్రోఢయైయున్న ఆంగ్లభాషలో సంపూర్ణభ్యాసముగల ఒక ఆంగ్లసాక్షితుడు అనువాదముచేసిన ‘A Doll’s House’ ఎక్కడ ! సాస్కృత భాషాసాహాయ్యము లేనియెడల చెల్లుబడిగల పదములు కొరకక చిక్కుపడుతూ గద్యరచనాభ్యాసము ఇంకా ప్రారంభమైన

లో ఉండుటవల్ల ముగ్ధగా ఉన్న తెలుగుభాషలో మా రామ
దాసుపంతులువంటి నూత్నరచయిత అనువాదముచేసిన 'బొమ్మ
రిల్లు' ఎక్కడ !

స్వతంత్రించి నాటకములు రచించేవారిప్రతిభ, ప్రజ్ఞా
విశేషములు కేవలము భాషాంతరీకరణముమాత్రమే చేసిన
వారిలో కనబడుటకు అవకాశముండదు. అయితే, కొన్ని విష
యములలో మాత్రము స్వతంత్రించి గ్రంథము రచించుటకంటె
పరభాషలో ఉన్నగ్రంథము స్వభాషలోనికి పరివర్తనముచేయుట
ఎక్కువకష్టమైన పని. కంటికింపుగా ఉండే ఉపాకల్పితమైన
స్త్రీని చిత్రించుటకంటె వికృతరూపమున ఉన్న ఒక ముష్టిదాని
చిత్రముగాని అందముగా ఉన్న ఒక స్త్రీచిత్రముగాని ఉన్నది
ఉన్నట్లుగా రచించుట ఎక్కువకష్టమైన పని. మూలమునకు ఏ
మాత్రము భిన్నముగా ఉన్నా ఆక్షేపణీయమే. అనువాదము
చేసేవానికి స్వాతంత్ర్యము ఏమీ ఉండదు. మూలములో ఉన్న
రసపుష్టి, అర్థసౌష్ఠ్యము, పదలాలిత్యము మొదలయిన లక్షణ
ములన్నీ అనువాదములో కనబడనలెను. ఈ ఆశయములను బట్టి
పరిశీలించగా 'A Doll's House' కు అనువాదముగా ఉన్న
'బొమ్మరిల్లు' మొత్తముమీద మెచ్చుకో దగినట్లు రచితమైన
దని చెప్పవచ్చును. ఉద్దిష్టభావములు సరిగా వ్యక్తపరచుటలో
ను, వాక్యరచనలోను అక్కడక్కడ కొన్ని లోపము లుంటే
ఉండవచ్చును; గాని, మొత్తముమీద అనువాదమువల్ల కలుగక

తప్పని లోపములు సాధ్యమయినంతవరకు కలుగనీయకుండా భాష సరళముగాను తెలుగుపలుకుబడికి అనుగుణముగాను పాత్రోచితముగాను సాగించి విద్యార్థులున్ను విద్యాధికులున్ను చదివి ఆనందించుటకు అనుకూల మైనట్లుగా రామదాసుపంతులు ఈ గ్రంథము తెలుగించినాడని చెప్పవచ్చును.

ఈ సందర్భమున మూలగ్రంథమును రచించిన హెన్రీక్ ఇబ్ సెన్ మహాకవినిగురించి కొద్దిగానైనా చెప్పకుండుట ధర్మముకాదు. •

ఈ మహానుభావుడు 20-3-1828 వ తేదీని నార్వేదేశమున స్కియెన్ పట్టణమున పుట్టెను. చిన్నతనమునుండిన్ని ఇతనికి కళలయందు ఆసక్తి మెండుగా ఉండెను. స్వల్పవిషయములై వై ఎక్కువగాను మనోహరముగాను వర్ణించుటయందు ఇతనికి గొప్ప నేర్పు సహజముగా అలవడినది. బాల్యావస్థలో విద్యార్థిగా ఉన్నప్పుడే ఇతడు తన కలలో చూచినది ఎంతో హృద్యముగా వర్ణిస్తూ వ్రాసి తనతోడి విద్యార్థులకు చదివి వినిపించినాడట ! ఇతడు కొద్దిగా పద్యకావ్యములను అనేకముగా నాటకములను రచించి జగద్విఖ్యాతిపొందిన మహాకవి. వాటిని యూరపుఖండమందలి పలుదేశములవారు తమ తమ భాషలలోనికి పరివర్తనము చేసుకొన్నారు. 1877 లో ఇతనికి స్వీడన్ దేశమందలి ఉప్పలా విశ్వవిద్యాలయమువారు గౌరవా

రఘుగా Doctor of Philosophy అనే బిరుదము ఇచ్చి
 నారు. ఈ గౌరవము పొందిన మరిరెండు సంవత్సరములకే ఇతడు
 'ఈబొమ్మరిల్లు' నాటకమును రచించెను. ఇతడు తననాటక
 కములలోని పాత్రములను కేవలము భావకల్పితముల వలెగాక
 వాస్తవముగా జీవించి యున్న వ్యక్తులవలెనే భావించి వారితో
 తనకెంతో పరిచయముగలిగి వారిశీలము, రూపము, స్వభా
 వము మొదలయిన గుణములన్నీ నారి అంతరంగికరహస్యము
 లతో కూడా యెరిగినవానివలె చిత్రించినాడు. ఒకసారి అత
 నిమిత్రు డొకడు "ఈ బొమ్మరిల్లునాటికలోని 'నాయికకు
 'నోరా' అనేపేరు ఎట్లువచ్చినది?" అని అడిగినప్పుడు, "నీకు
 తెలియదా? ఆమెపేరు వాస్తవముగా 'లియోనోర్.' అయితే
 ఆమెను ఇంటివారందరూ 'నోరా' అని ముద్దుపేరు పెట్టి పిలు
 స్తూ ఉండడముచేత 'నోరా' అనే పేరు వచ్చినది." అని ఎంతో
 నిబ్బరముగా చెప్పినాడట!

ఈ నాటికలోని కథ చిన్నదైనా మానవజీవితమును
 విమర్శించుటకు అవకాశములు అనేకముగా ఇందులో గలవు.
 స్థూలదృష్టికి మంచిగా కనబడే గుణములు సూక్ష్మదృష్టికి
 చెడ్డగాను, స్థూలదృష్టికి చెడ్డగా కనబడే గుణములు సూక్ష్మ
 దృష్టికి మంచిగాను గోచరించేటట్లు కథనడపించి పాత్ర పోష
 ణముచేయుటలో ఇబ్బనను గట్టివాడు. ఈనాటికకు కథానా
 యకుడైన హెల్మరు అనేకసద్గుణములు గలవాడే. భార్యను

ప్రేమించి ఆమె ముద్దుముచ్చటలు తీరుస్తూ ఆదరించినవాడే. కాని ఆమె తనయెడలగల గాఢమైన ప్రేమతోనే చేసిన తెలివితక్కువపనివల్ల తన గౌరవానికి భంగంకలుగుతుందన్నభయముతోచగానే ఆమెను తన శత్రువువలెనే భావించి కడు నీచముగా నిందించి, ఆ భయము పోగానే ఆమెను మంచి మాటలతో ఓదార్చుటకు మొదలుపెట్టినాడు. నోరా దస్తా వేజుకాగితములో దొంగసంతకముచేయడము తన భర్తప్రాణములు క్షాపాడుటకే అయినా తప్పే. అయితే ఆకాగితము క్రోగ్ స్టాడ్ తనవద్దనుంచుకొని అది నలుగురికీ చూపించి తన గౌరవమునకు భంగం కలుగజేస్తాడన్నభయమువల్ల నోరాచేసినతప్పు కిడి ఘోరముగాను, క్రోగ్ స్టాడ్ ఆకాగితము తనవద్దకు పంపించివేయగానే ఆభయము పోవుటవల్ల ఆతప్పు మరచిపోదగినదిగాను, భావించి, మొదటను ఆమెను కడునీచముగా నిందించిననోటనే తుదకు మంచిమాటలాడి ఆశ్వాసించుటలో హెల్మరు తనస్వార్థపరత్వమునే చూచుకొన్నాడుగాని నోరా చెప్పినట్లు భారమంతా తనమీదనే వేసుకొని ఈతప్పు తా నాది అనలేదు. ఈవిషయము నోరా యెత్తిపోడిచినప్పుడు “ప్రపంచంలో ఎవరును తాను ప్రేమించినదాని గూర్చి తనగౌరవాన్ని భంగంచేసుకోరు అనికూడా అతడు తనస్వార్థపరత్వం వ్యక్తంచేసుకొన్నాడు. అప్పుడు నోరా “ఆలాగు లక్షలకొలది స్త్రీలుచేస్తారు” అని స్త్రీల ఆధిక్యం తెలియజేసినది. లోకం

లో హెల్మరు వలెనే పెక్కుమంది తలిదండ్రులు తమపిల్లల
 ఏదైనా గాజువస్తువువంటిది ప్రమాదనశమున నేలపై జరవిడిచి
 వుండు అది బ్రద్దలై తే తుమింపరాని పెద్ద నేరముగా ఎంచి తమ
 పిల్లలను దండించడమున్ను అది బ్రద్దలుకాకుంటే, అది చిన్న
 వుగా ఎంచి కొద్దిగా మాత్రమే చీనాట్లు పెట్టడమున్ను అంకి
 యిని తెలియనివిషయము. బ్రద్దలుకావడముగాని కాకపోవడము
 గాని కేవలము దైవాధీనము; దానివల్ల పిల్లలు చేసిన తప్పు
 ఎక్కువకాదు. తక్కువకాదు.

నోరా తనభర్తను ప్రేమించుటలో స్వార్థపరత్వమున
 త్యజించినది; గాని తనయెడల తనభర్తకు తనఆశయముల కను
 కూలమైన ప్రేమలేదనిన్ని అందువల్ల తనను నీచముగా చూచి
 నాడనిన్ని తెలుసుకొన్నతర్వాత అతనితో మరి కాపురముచే
 యుటకు ఇష్టపడని మానిని. నాయికానాయకుల గుణములు
 కథారంభమున కనబడినవాటికి విపరీతముగా కథాంతమున పరి
 ణమించినవి ఈ తెలుగునాటికలో ఈ పాత్రపోషణము రసవంత
 ముగా సాగిన దని చెప్పవలెను.

నాటిక అంతా మొత్తముమీద స్వతంత్రించి రచించిన
 దానివలెనే సరళముగాను శ్రావ్యముగాను ఉన్నది. రసజ్ఞులు
 న్ను, కళానిపుణులున్ను దీనిని అభినయించి ఆనందింతురుగాక!

విద్యాధికులు దీనిని ఆదరించి ఈగ్రంథకర్త ఇట్టి అను-
వాదములు ఇంకా చేసేటట్లు ప్రోత్సహింతురు గాక!

పర్రాకిమిడి }
6-5-1936 }

గిడుగు వేంకటసీతాపతి,
బి. ఏ., ఎల్. టి.

బామ్మరిల్లు.

ప్రథమాంకము.

~~అంశము~~

రంగము.

[ఒకగది. అమితమైన పరికరములు లేనప్పటికీ, యింపుగాను సరుపాయముగాను నుండును. వెనుకతట్టు కుడివై పునుండి సావడిలోని కొకద్వారముండును. ఎడమవై పుననున్న మరియొకద్వారము హెల్మరుగదిలోని కుండును. రెండుద్వారములకును మధ్యనొక పియానో. ఎడమవై పుననున్న గోడకు మధ్యనొకద్వారము. దానిప్రక్క నొకకిటికీ, కిటికీవద్ద గుండ్రనిమేజాబల్ల, ఛేత్రులుగలకుర్చీలు, ఒకసోఫా. కుడివై పుననున్న గోడకు, ఒక కొనను మరియొకద్వారము. ఆవై పుననే దానిప్రక్కనొకస్టవ్వు. రెండు వాలుకుర్చీలు. ఒక ఉయ్యాలకుర్చీ. ద్వారమునకు స్టవ్వునకు మధ్య నొకచిన్నమేజా. గోడలపై చిత్రపులు. పింగాణి చిప్పలు మొదలగువస్తువులుగల ఒకగూడు. అందముగా నట్టకట్టబడిన పుస్తకములుగల ఒకబీరువా. నేలను తివాసీ పరిచి యుండును. స్టవ్వువెలుగుచుండును. అది శీతాకాలము. సావడిలో గంటమ్రోగును. కొంతసేపైనతరువాత తలుపు తెరచినట్టు శబ్దము వినబడును.]

[ప్రవేశము:—నోరా, సంతోషముతో తనలోతా
కూనురాగము తీసుకుంటూ, ఆమె వీధిలోనికిపోవు దుస్తులతో
నుండి ఏవో కొన్ని పట్టుకొని వచ్చును. వానిని కుడివైపునను
మేజాపై పెట్టును. ఆమె వచ్చినపిదప వీధిద్వారముతీసి తెర
యుంచును. దానిగుండా నొకకూలివాడు ఒకగంపను, కి
మస్ చెట్టును పట్టుకొనివచ్చును. దానినివాడు తలుపుతెర
దాసి కందించును.]

నోరా—క్రిష్టమస్ వృక్షాన్ని జాగ్రత్తగాదాచు హె
న్ ! ఈసాయంత్రందాకా పిల్లలకుమాత్రం కనబడకుం
చూడు. అప్పుడు దాన్ని అలంకరిద్దాం. (సొమ్ముసంచీతీసి కూ
వానితో) ఎంత ?

కూలివాడు—ఆరుపెన్సులు.

నోరా—ఇదిగో పిల్లింగువద్దు. చిల్లరక్కరేమీ తీసు
(కూలివాడు ఆమెకు నమస్కరించును. నోరా తలుపుము
వేయును. తనకోటు టోపీ విప్పుచు తనలోతాను నవ్వుకొ
చుండును. తనజేబునుండి బిస్కెట్లులపొట్లాముతీసి ఒకటిరె
తినును. పిదప నెమ్మదిగా తనభర్తగదిద్వారమువద్దకుపో
వినును.) అదిగో లోపలేయున్నారు. (కూనురాగముతీస్తూ క
వైపు మేజావద్దకు పోవును.)

హెల్మరు—(తనగదిలోనుండి పిలుస్తూ) ఆకిలకిల్ల
చున్నా నాభరతపక్షేనా ?

నోరా—(కట్టలు విప్పుచు) అవును.

హెల్మరు—ఆచప్పుడు చేస్తున్నది నావుడతేనా ?

నోరా—ఆఁ.

హెల్మరు—నాచిన్నివుడతే యింటికెప్పుడు వచ్చింది?

నోరా—ఇప్పుడే. (బిస్కత్తులనంచీ తనజేబులో పెట్టుకొని తనమూతి తుడుచుకొనును.) లోపలికి రండి. నే నేం థేచ్చానో చూద్దురుగాని.

హెల్మరు—నన్ను లరపెట్టకు. (కొంతసేపై నతరువాత తలుపు తెరిచి చేతకలముపట్టుకొని గదిలోనికి తొంగిచూచును.) ఏమిటి? కొన్నానన్నావా? ఇవన్నిన్నా? నాముద్దుల ఖర్చుదారి తిరిగి సొమ్ము దండుగపెడుతున్నాదా ?

నోరా—అవును. కాని ప్రియా! ఈసంవత్సరం మనం కొంచెము ఖర్చుపెట్టుకొవచ్చునుగదా. మనం గడుపుకొసవసరంలేకుండా వుండడానికిదే మొనరిసంవత్సరం.

హెల్మరు—అయినప్పటికి మన మీలాగు కాయలేకుండా ఖర్చుపెడితే యేలాగు?

నోరా—నిజమేగాని మనంకొంచెం దురావరిగా నుండవచ్చును. ఏం నాథా! ఉండకూడదూ? ఒక్కపిసరు. మీకు పెద్దజీతం కాడానికి సిద్ధంగాను-ది. దోసిల్ల కొద్దీ గడిస్తారు.

హెల్మరు—అవును. అది కొత్తసంవత్సరం వెళ్లి నతను వాతకాని మనకు జీతంవచ్చేసరికి పూర్తిగా నూతన మాసాలు పడుతుంది.

నోరా—అప్పటివరకూ యెక్కడో అప్పుచేసుకుందాం.

హెల్మరు—(నోరా ఆమెదగ్గరకుపోయి వినోదంగా చెవిపట్టుకొని) అదిగో నాముగ్ధ. ఇప్పుడు నేను యాభై పౌనులు అప్పుచేశాననుకో. ఈకిసిమిసికి నువ్వదంతా ఖర్చుపెట్టేశావనుకో. కొత్తసంవత్సరాది రేపనగా నాతల్లమ్మిద బల్లపడి నేను చచ్చిపోతే—

నోరా—(తనచేతులతో అతనినోరుమూసి) పోనిత్తురు. అటువంటివాగాయ తప్పుమాటలాడకండి.

హెల్మరు—పోనీ. ఆలాగు జరిగిందనుకో—అప్పుడేమిటి చేస్తావు ?

నోరా—ఆలాగు జరిగినట్లయితే బాకీలేదు. గీకీ లేదు, ఆసంగతే నేను తలపెట్టను.

హెల్మరు—సరే. అప్పిచ్చినవాళ్ల గతేమిటి ?

నోరా—వాళ్ల సంగతా? వాళ్లనుగురించి యెవరు తలమొత్తుకుంటారు? వాళ్లెవరో నే నెవరో ?

హెల్మరు—ఆడవాళ్లు చెప్పవలసినమాట చెప్పావు. కాని నోరా ! నిశ్చయంగా నావుద్దేశమేమిటో తెలిసిందా ? అప్పులేదు. అప్పుచెయ్యడంలేదు. అప్పుచేసుకొని తింటూ

వున్న యింట్లో హాయిగాని స్వతంత్రముగాని వుండదు. ఇప్పటి దాకా మనం సరియైనదారిలో వచ్చాము. మరికొద్దికాలం మన మీదారిలోనే వెళ్లామంటే మనకేమి యిబ్బందుండదు.

నోరా—(స్వవ్యతిర్ఘ్న జరుగుతూ) మీయిష్టమే.

హెల్మరు—(ఆమె ననుసరిస్తూ) రా, రా, నాభరత పక్షి రెక్కలు ముడుచుకోకూడదు. ఇదేమిటి నాచిన్నివుడతకు కోపంవచ్చిందా యేమిటి? (సొమ్ముసంచీతీసి) నోరా ! ఇందులో నేమిటుంది?

నోరా—(వెంటనే వెనక్కు తిరిగి) సొమ్ము.

హెల్మరు—సరీగా చెప్పావు. (ఆమెకు కొంతసొమ్ము చూపును.) క్రిస్టమస్ లో ఇంటిఖర్చు కెంతకావాలో నాకు తెలియదనుకున్నావా?

నోరా—(లెక్కపెడుతూ) పదిషిల్లింగులు - ఒకపౌను - రెండుపౌనులు ! నమస్కారము నాథా ! ఇది చాలకాలము వరకు చాలును.

హెల్మరు—సరిపెట్టుకోవాలి.

నోరా—అవునవును. చాలును. కాని యిలారండి. నేనేం తెచ్చానో చూపిస్తాను. ఎంతోచవగ్గాను. ఇదిగో ఇవారు నకు ఒకకోటు, పంట్లాము, ఒకకత్తి; బాబుకి ఒకతాషాబండి, గుర్రం; ఎమ్మీకి ఒకబొమ్మ, బొమ్మలమంచం, అవి చాలా బాగున్నాయి. కాని వాటినది ఒకదెబ్బలోనే విరిచేస్తుంది.

ఇవిగో దాసీలకు చేతిరుమాళ్లు బట్టకొల్తులు. ఏనీ కేదై నా మంచిదివ్వాలి.

హెల్మరు—ఆపొట్లామేమిటి ?

నోరా—(అరుస్తూ) వద్దువద్దు. సాయంత్రందాక దాన్ని మీరు చూడవద్దు.

హెల్మరు—సరే. కాని నాఖర్చుదారి కేమిటికావాలో చెప్పు.

నోరా—నాకా? నాకేమిటివద్దు.

హెల్మరు—కాని నువ్వేమైనా పుచ్చుకోవాలి. సవ్యమైనదీ, నీకు ముఖ్యంగా నిష్టమైందీచెప్పు.

నోరా—నాకేం తట్టకుండావుంది. మీరే—

హెల్మరు—ఏమిటి ?

నోరా—(అతని కోటుగుండీలతో నామూతూ తలవంచుకొని యతనివైపు చూడనై నా చూడకుండా) మీరే నాకేదై నా నిశ్చయంగా నివ్వాలంటే యివ్వొచ్చు—ఇవ్వండి.

హెల్మరు—అదేదోచెప్పు ?

నోరా—(తొందరగా నందుకొని) మీరు డబ్బీవ్వొచ్చు. ఎంతివ్వగలిగితే అంతే. ఆతరువాత యిలాంటిపండుగు పోజుల్లో నాకు తోచింది అదిపెట్టి కొనుక్కుంటాను.

హెల్మరు—కాని నోరా !—

నోరా—అలాగు చెయ్యండినాథా ! అలాగుచెయ్యండి. నేను దాన్ని అందమైన ముచ్చికాగితంలో చుట్టి క్రిస్టమస్ చెట్టునకు వ్రేలగడతాను. బాగుండదా ?

హెల్మరు—సొమ్ము వృధాగా ఖర్చుపెట్టుతున్నవాళ్ల నేమంటారు ?

నోరా—దూబరగొట్టువాళ్లంటారు. నాకు తెలుసును. మీకెలాగు బాగుంటుందని తోస్తే అలాగుచెయ్యండి. నాకేమి టికెటాలో ఆలోచించుకోడానికి నాకు వ్యవధికూడా వుంటుంది. ఆమార్గం బాగులేదా ? ఏమంటారు ?

హెల్మరు—(నవ్వుతూ) అవు నదిమంచిదే. అంటే నేనిచ్చినసొమ్ము నువ్వు మిగిల్చి అదిపెట్టి యేదైనా కొంటే. కాని దాన్నంతానువ్వు ఇంటికిందే ఖర్చుపెట్టేసి, అనవసరమైన వస్తువులు కొనెస్తే—అప్పుడు తిరిగి నేను దాన్నంతా తీర్చుకోవాలి.

నోరా—కాని అలాగెందు కవుతుంది నాథా—

హెల్మరు—నేనన్నది కాదనడానికి వీలులేదు నోరా. (తనచేతితో నామెకటిప్రదేశమును చుట్టుతూ) అది నాముద్దుల ఖర్చుదారేగాని యెంతో డబ్బుఖర్చుచేస్తుంది. అటువంటివాళ్లెంత ఖర్చుపెడతానో యెవరికీ తెలియదు.

నోరా—మీరలాంటే నాకు సిగ్గువేస్తుంది. నేను నిజంగా మిగల్చగలిగినంత మిగులుస్తున్నాను.

హెల్మరు—(నవ్వుతూ) అది నిజమే-నువ్వు మిగల్చగలి
గినంత—కాని నువ్వేమీ మిగల్చలేవు. అందువల్ల యేమీ
మిగలదు.

నోరా—(సంతోషముతో మందహాసముచేస్తూ) ఈ
భారతపక్షులకు, ఈవుడతలకు ఏంభిర్చులుంటాయో మీకేం
తెలుసును !

హెల్మరు—నువ్వింకా పూర్వకాలపుమనిషివి, మీనా
న్నలాంటి దానవే. నాదగ్గరనుండి సొమ్ము లాగడానికి నువ్వే
దో మార్గం కనిపెడుతూవుంటావు. సొమ్ము చేతికొచ్చినతరు
వాత అదిసిచేతిలో మంచులాగ కరిగిపోతుంది. అదియెక్కడకు
వెళ్లి పోతుందో నీకు మరి తెలియదు. అయినప్పటికీ నీమాటకె
వరూ వ్యతిరేకం చెప్పకూడదు. అవు నిదంతా నీకు మీత్పడి
నుండి వచ్చిన గుణమేకదూ !

నోరా—మా తండ్రివద్దనుండి నాకు మరికొన్నిగుణా
లేమైనావస్తే బాగుండును.

హెల్మరు—నాభారతపక్షిలో నాకేమీ మార్పక్కర
లేదు. ఇప్పుడెలాగుందో అలాగుంటేచాలు. కాని నువ్విప్పు
డస్వస్థతగా నున్నట్టు నాకు కనిపిస్తున్నాది.

నోరా—అస్వస్థతగా నున్నట్టు కనబడుతున్నానా ?

హెల్మరు—నిశ్చయంగాను. నాతట్టుచూడు..

నోరా—(అతనివైపు చూచును) ఏమిటి ?

హెల్మరు—(ఆమెవైపు వ్రేలాడిస్తూ) స్వీట్ టూత్ మిన్నుల్నందన్నీ చెరిపేస్తున్నాది.

నోరా—లేదు. మీకెందుకలాగు తోచింది ?

హెల్మరు—ఇవాళ బిస్కెట్టులదుకాణానికి వెళ్లలేదు ?

నోరా—లేదు నాథా.

హెల్మరు—అప్పుడప్పుడు మీరాయి కొనుక్కొని తింటూవుండడంలేదు ?

నోరా—లేదు.

హెల్మరు—ఒకబిస్కెట్టుయినా కొరికిమాడడంలేదా ?

నోరా—లేదు నాథా. నేను నిశ్చయంగా చెప్తాను.

హెల్మరు—అబ్బే. నేను నువ్వు నవ్వుతాలకన్నాను.

నోరా—(కుడివైపుచుండి మేజావద్దకుపోయి) మీకో చికకు వ్యతిరేకంగా నే నెప్పుడూ చెయ్యను.

హెల్మరు—అవును. చెయ్యవు నాకు తెలుసును. అది గాక చెయ్యనని నువ్వు మాటకూడా యిచ్చావు. (ఆమెవద్దకు వెళ్లి) క్రిస్టమస్ రహస్యాలన్నీ నీవద్దనే వుంచుకో, రాత్రి క్రిస్టమస్ వృత్తాన్ని వెలిగించేటప్పుడే అందరికీ తెలుస్తాయి.

నోరా—డాక్టరు రాంక్ గారిని పిలవాలన్నమాట జ్ఞాపకముందా ?

హెల్మరు—లేదు. అది అవసరంలేదు. మామూలు ప్రకారంగానే అతడు మనతో భోజనానికి వస్తాడు. అయినప్పుడు

ఓకీ వుదయం వచ్చేటప్పుడు చెప్తాను. నేను మంచి ద్రాక్షరసం కోసం పంపించాను. నోరా ! పొద్దెప్పుడు పోతుందా అని నేనెంత తొందరపడుతున్నానో నీకు తెలియదు.

నోరా—నేనుకూడాను. పిల్లలెంత ఆనందంపొందుతారోనాధా ?

హెల్మరు—పెద్దవుద్యోగములు కావలసినంత డబ్బువస్తున్నప్పుడు దానినిగూర్చి తలచుకోవడం హాయిగానుంటుంది. అది తలచుకుంటే మిక్కిలి సంతోషంగానుండదా ?

నోరా—చాల సంతోషంగా నుంటుంది.

హెల్మరు—గతక్రిస్టమస్ నీకు జ్ఞాపకముందా ? క్రిస్టమస్ కు ముందు పూర్తిగా మూడువారాలు నువ్వు గదిలో తలుపువేసుకొని చాలరాత్రివరకు క్రిస్టమస్ చెట్టును అలంకరిస్తూ కూర్చున్నావు. ఎన్నెన్నో వింత ఆభరణాలుపెట్టి మమ్మనదృశ్యపరచడానికి. ఆమూడువారాలు నాకు మిక్కిలి చికాకుగా నుండేది.

నోరా—నాకుమాత్రం చికాకు వెయ్యడంలేదు.

హెల్మరు—(మందహాసంచేస్తూ) కాని దానికి అమూల్యమైన పర్యవసానం కలిగింది.

నోరా—దాన్నిగూర్చి నన్ను మరివేళాకోళం చెయ్యకండి. పిల్లలెల్ల చింపేస్తే నన్నేమిటి చెయ్యమన్నారు ?

హెల్మరు—అవు నది నిజమే. నువ్వేంచేస్తావు నాచి
న్నారి. మమ్ములను సంతోషపెట్టాలని నీకు చాలవుండేది. కాని
మన కిప్పుడాకష్టకాలమంతా గడిచిపోయింది.

నోరా—అవునది నిశ్చయముగా నద్భుతమే.

హెల్మరు—ఈసారి నేను చికాకుతో నొంటరిగా కూ
ర్చోవలసిన అవసరం లేదు. నువ్వు నీసుందరమైన కళ్లు, మృదు
వైన చేతులు పాడుచేసుకో నక్కరలేదు.

నోరా—(చప్పట్లు చరుస్తూ) అవసరంలేదు. నాధా!
అవసరంలేదు. ఇంకా అవసరముందా? మీరామాటలు
చెప్పుతూవుంటే నాకు చెవులపండుగ్గానుంది. (అతని చేయిప
ట్టుకొని) మనసామాను ఎలాగు సర్దువే బాగుంటుందని నాకు
తోస్తున్నాదో అదిమీకు చెప్తాను. క్రిస్టమస్ అయిపోయినతరు
వాత (సావడిలో గంటమ్రోగును) అదిగో గంటవాగుతున్నాది.
(గదికొంచెము సర్దును) ఎవరో తలుపువద్దనున్నారు. ఏంవెధవ
ఘోష.

హెల్మరు—నాకోసంగాని యెవరై నావస్తే నే నింటివద్ద
లేనని చెప్పు.

దాసి—(ద్వారంలో) అమ్మా! మీకోసం ఎవరో
ఆడమనిషి వచ్చింది. క్రొత్తమనిషి.

నోరా—ఆమెను లోపలికి రమ్మను.

దాసి—(హెల్మరుతో) మీకోసం డాక్టరుగారుగూడా యిప్పుడే వచ్చారు.

హెల్మరు—తిన్నగా నాగదిలోకే వెళ్లిపోయేడా ?

దాసి—అవును బాబు!

(హెల్మరు తనగదిలోనికి పోవును. ప్రయాణపుదుస్తులలోనున్న లిండీదేవిని దాసి లోనికి తోడ్చుకొనివచ్చి తలుపు మూయును.)

లిండీదేవి—(నిరుత్సాహ కరమైన పిరికి స్వరముతో) నోరా ! ఖులాసాగా నున్నావా ?

నోరా—(సందేహముతో) మీరు ఖులాసాగా—

లిండీదేవి—నువ్వు నన్ను పోల్చుకోలేదనుకుంటాను.

నోరా—లేదు. పోల్చుకో లేను—ఆఁ. జ్ఞాపకము వచ్చింది. (తొందరగా) అవును. నువ్వు క్రిసై నీవికావు ?

లిండీదేవి—అవును.

నోరా—క్రిసై నీ! నేను నిన్ను పోల్చుకోలేకపోవడం— అవును. నేనెలాగుపోల్చుకోవడం—(సరళస్వరముతో) నువ్వెంత తమారిపోయావు ?

లిండీదేవి—అవును. నేను చాల తమారిపోయాను. ఈ తొమ్మిది పదిసంవత్సరాలయి—

నోరా—మనం కలుసుకొని అన్నాంట్లేందా ? అయిందనుకుంటాను. ఈయెనిమిది పదిసంవత్సరాలు నాకు ఖులాసా.

గానే వుంది. అయితే యిప్పుడు నువ్వుపట్నంలోని కొచ్చావు.
శ్రీతకాలంలో దీర్ఘప్రయాణం చేస్తూ నన్నుచూడ్డానికి. నీద
యిందికాబట్టి.

లిండిదేవి—నేనివాళ ఉదయమే పడవదిగాను.

నోరా—కిసిమిసిరోజుల్లో ఖులాసాగా గడపడానికి ఎం
తానందం. మనంకలిసి నాలుగురోజు లానందంగా నుందాం.
కాని ఆబట్టలువిప్పి, నీకు చలిలేమకాబోలు! (విప్పుటలో సహా
యముచేయును.) మన విస్తృతప్రక్కను కూర్చుందాము.
హాయిగా నుంటుంది. లేదు. నువ్వీకుర్చీమీద కూర్చో. నే నీ
పుయ్యాలకుర్చీలో కూర్చుంటాను. (ఆమెచేతులు పట్టుకొని)
నువ్విప్పుడు తిరిగి పూర్వపుమాదిరిగా కనబడుతున్నావు. అదం
తా మొదటిగడియే— క్రిసైనీ! నువ్వు కొంచెం పాలిపోయావు.
కొంచెం ఎండిపోయినట్టుగూడా కనిపిస్తుంది.

లిండిదేవి—మిక్కిలి ముసలితనం వచ్చినట్టుగూడాను

నోరా!

నోరా—బహుశా కొంచెం ముసలితనం వచ్చినట్టుగూడా
ను. కొంచెమే. విశేషం కాదు. ఎంతమాత్రంకాదు. (హాటాత్తు
గా నూరుకొని నిదానంగా మాట్లాడును.) నేనెంత తెలివిమా
లినదానిని, నేనుకాలమంతా మాటలతో వృధాపుచ్చుచున్నా
ను. నాప్రియురాలా! క్రిసైనీ! నన్ను తుమించు.

లిండ్రిదేవి—నోరా! నువ్వన్నమాట నాకు బోధపడలేదు.

నోరా—(నెమ్మదిగా) అయ్యో! చెల్లెలా! నువ్వు అనాధవుగదా!

లిండ్రిదేవి—అవును. నాభర్తపోయి మూడుసంవత్సరములైంది.

నోరా—అవును. నాకు తెలుసును. నేను పత్రికలలో చూశాను. నేను నిశ్చయంగా చెప్తాను. క్రిస్టెనీ! నీపేర ననేక సార్లు ఉత్తరం వ్రాయాలనుకున్నాను. కాని ఎప్పుడూ వ్రాద్దామనే గడిపేశాను. ఏకారణంచేతనో ఎప్పుడూ వ్రాయడమైందికాదు.

లిండ్రిదేవి—నాకు బోధపడింది సఖి.

నోరా—అది నామట్టుకు నాకే బాగులేదు. నువ్వు పాపం ఎంత బాధపడుతుండేదానివో. అతడు నీకేమీ ఆస్తివుంచలేదుగదా?

లిండ్రిదేవి—లేదు.

నోరా—ఏమీలేదు? అయితే?

లిండ్రిదేవి—దుఃఖముగాని విచారముగాని కూడలేదు.

నోరా—(విచికిత్సతో నామెవైపుచూస్తూ) కాని, క్రిస్టెనీ! అలాగు జరుగుతుందా?

లిండిదేవి—(నిచారముతో మందహాసముచేస్తూ నోరా తలను తనచేతితో దువ్వుతూ) ఒక్కొక్కప్పుడలాగు జరుగుతుంది నోరా!

నోరా—కాబట్టి నువ్వుక్కర్తెవే వున్నావు. అదెంత ఘోరవిచారమై యుంటుంది. నాకుముగ్గురు పిల్లలున్నారు. కాని వారిప్పు డింటివద్ద లేరు. దాదితోషికారు తిరగడానికిపోయారు. కాని యిప్పుడు నీసంగతంతా నువ్వు నాకు చెప్పాలి.

లిండిదేవి—అలాగుకాదు. నీసంగతే. నేను ముందు వినాలి.

నోరా—అలాగుకాదు. నువ్వు ముందుచెప్పాలి. నేడు నే నంతబాటెత్తుగా నుండకూడదు. ఇవేళల్లా నీసంగతే నేను తెలుసుకోవాలి. కాని, నీకు చెప్పవలసినసంగతి ఒకటుంది. మా కిప్పుడే గొప్ప అదృష్టంపట్టింది. నీకు తెలుసునా?

లిండిదేవి—తెలియదు. ఏమిటది?

నోరా—ఊహించుకో! నాభర్తగారికి బాంకీమేనేజరు పన్నెంది.

లిండిదేవి—నీభర్తకా? ఎంతదృష్టం.

నోరా—నిజంగానే. బ్యాంక్రుప్సనిలో రాబడికి నికరం లేదు. అందులో అన్యాయమని విచారిస్తే అసలే డబ్బులేదు. నాభర్తగారు అన్యాయమైనపక్షాన్ని యెంతమాత్రం అవలంబించరు. అది నాకూ యిష్టమే. ఇప్పుడు మాకెంతసంతోషంగా

నుందో నువ్వే ఊహించుకో. ఆయన ఈసంవత్సరావినాడు, పనిలో ప్రవేశిస్తారు. అప్పటినుండి ఆయనకు పెద్దజీతం. దోసిళ్ళ కొద్దీ రాబడి. ఇకముందు మే మిప్పటికంటే హాయిగా నుండవచ్చును. మాయిష్టమువచ్చిచట్టు మేము చెయ్యవచ్చును. నాకిప్పుడంతో చుల్కాగాను హాయిగానుఉండి. దోసిళ్ళకొద్దీ డబ్బువచ్చి నిర్విచారంగానుంటే హాయిగా నుండదూ?

లిండీదేవి—అవును. ఎవరుకోరినది లభిస్తే వారి కదే సంతోషం.

నోరా—ఒక్క కోరిందేకాదు. దోసిళ్ళకొలది డబ్బు కూడాను.

లిండీదేవి—(దరహాసంచేస్తూ) నోరా! నోరా! నీకిప్పుడైనా జ్ఞానంవచ్చిందా? మనం చదువుకుంటున్నప్పుడు నువ్వు మిక్కిలి దురావరిగానుండే దానివి.

నోరా—(నవ్వుతూ) అవును. అదేయిప్పటికీ మావారంటారు. (ఆమెవైపు వ్రేలాడిస్తూ) కాని, “నోరా, నువ్వనుకున్నంత తెలివితక్కువదికాదు.” మేము డబ్బు వృధాగా వ్యయంచేసేస్థితిలోలేము. మేమిద్దరముగూడా కష్టపడి పని చెయ్యవలసివుండేది.

లిండీదేవి—నువ్వుకూడానా?

నోరా—అవును విధివిరామములేదు. కుట్టుపని, అల్లిక, సగిషీ. (స్వరముతగ్గించి) ఇంకా అనేకపనులు. నాభర్త నా

పెండ్లి నతరువాత పనిమానీడం నీకు తెలుసునుగదా ? ఉన్నత పదవి వెళ్ళడానికి మరేమీ అవకాశంలేకపోయింది. అందుచే కష్టపడి మురుపటికంటేకూడా హెచ్చుసంపాదించవలసివుండేది. కాని మొదటిసంవత్సరం అత్యధికంగా పనిచేశారు. ఎన్నివిధాల వీలైతే అన్నివిధాల డబ్బుగడించవలసివుండేది. వేకువనుండి చాలగాత్రవరకు పనిచేస్తూ వుండేవారు. అందుచే గొప్పజబ్బు పడిపోయాడు. అప్పుడు వైద్యులు వారిజబ్బు కుదరడానికి దక్షిణదేశయాత్ర చెయ్యవలసివుంటుందని చెప్పారు.

లిండిదేవి—చువ్వాసంవత్సరమల్లా యిటవీదేశములో నే గదూ గడిపావు ?

నోరా—అవును. కాని అదంత తేలికైనపని కాదని నేను చెప్పగలను. అది ఇవారు పుట్టినకొద్దిరోజుల్లోనే. కాని మేము వెళ్ళకతప్పనిసరి. అది మహాచక్కనిప్రయాణమే. నా భర్తప్రాణాన్ని రక్షించింది. కాని గొప్పఖర్చైపోయింది.

లిండిదేవి—ఆలాగే అనుకున్నాను.

నోరా—ఆ ప్రయాణానికి రెండువందలయూభైపాను అయ్యాయి. ఏం కొంచెంసామ్మా ?

లిండిదేవి—అవును. అటువంటి అవసరార్థాల్లో అంత డబ్బుండడం చాల అదృష్టం.

నోరా—నీకు చెప్పాలిగదూ. అదంతా అప్పగారి

చ్చారు.

లిండిదేవి—అలాగా? అతఁ డాసమయంలోనేగదా మరణించినది.

నోరా—అవును. ఆలోచించు. ఆసమయంలో నేను వెళ్లి అతని కేమీ పరిచర్య చేయలేక పోయాను. అది నాకు పురిటిసమయం. చిన్నియివారు కడుపులోనున్నాడు. వ్యాధిగ్రీడి తులైన నాభర్తగారే నాకన్ని సదుపాయములు చెయ్యవలసి వచ్చింది. నాప్రియజనకుని నేను మరిచూడ లేకపోయాను. క్రిస్టెనీ! నావివాహమైనప్పటినుండి అంతవిచారైన కాలం మరొకటిలేదు.

లిండిదేవి—మితండ్రిని నువ్వెంతప్రేమించేదానినో నాకు తెలుసును. ఆతరువాత నువ్వు ఇటలీ వెళ్లిపోయావా?

నోరా—అవును. మాచేతుల్లో డబ్బుండేది. వైద్యులు తప్పక వెళ్లవలసిందని చెప్పారు. అందుచే నొక నెలపోయిన తరువాత బయలుదేరాము.

లిండిదేవి—నీభర్త ఆరోగ్యవంతుడై వెళ్లిపోవచ్చాడా?

నోరా—కంచుగంటలాగ!

లిండిదేవి—కాని - డాక్టర్?

నోరా—ఏడాక్టరు?

లిండిదేవి—నేనిక్కడికి వచ్చేముందర, ఎవరోడాక్టరు వచ్చారని దాని చెప్పినట్టు జ్ఞాపకం?

నోరా—ఆతరువాత ?—

లిండిదేవి—అప్పుడు నాకు దొరికిందానిలో నేను ప్రవేశించవలసి వచ్చింది. మొదట ఒకనుకాణంలో ప్రవేశించాను. తరువాత నొక బడిలోను అలాగు అలాగు గడచిన మూడుసంవత్సరాలు విరామం లేకుండా పనిచేత ఒక్కరోజులాగ తోచింది. ఇప్పుడదంతాసరి. నోరా ! నాతల్లికి నే నవసరంలేదు. ఇప్పుడామె యీలోకంలోలేదు. నాతమ్ములకు నే నవసరంలేదు. వారికేదో యింతదారి కలిగింది. వాళ్లెలాగో బ్రతగ్గలరు.

నోరా—ఆహా ! ఇప్పుడు నీకెంత తేలిగ్గానుంటుంది.—

లిండిదేవి—లేదు. నాజీవితమేమో చెప్పడానికి వీలులేనట్టి గులకలాగుంది. నేను జీవించుట కింక నాకెవ్వరున్నారు ? (చికాకుతోలేచి) అందుచేతనే నాచిన్నికూపంలో మరె నిలవలేకపోయాను. ఇక్కడేదై నాదొరికితే ఆయాలోచనలన్నీ లేకుండా నిర్విచారంగానుందామని వచ్చారు. నాఅదృష్టం బాగుంటే ఏదైనా కచీరిపని—

నోరా—కాని క్రిసైస్తీ ! అది మిక్కిలి చిత్తకెన్నపని. నువ్వు చాల అలసిపోయినట్టు కనుపిస్తున్నాది. ఏదైనా సముద్రతీరానికి వెళితేమంచిది.

లిండిదేవి—(కిటికీదగ్గరకువెళ్లి) నోరా ! సముద్రతీరప్రయాణమునకు కావలసిన డబ్బిచ్చుటకు నాకేమి తండ్రిలేదు.

నోరా—(లేచి) నామీద కోప్పడకు.

లిండీదేవి—(ఆమెదగ్గరకువెళ్లి) నీకు నామీద కోపం లేకుండా వుండాలి. నాలవస్థలాంటి అవస్థ ఎవరికైనా చికాకు కలిగిస్తుంది. నాకోసం కష్టపడేవాళ్లు లేరు. నేనుమాత్రమేప్పుడు అవకాశాలకెదురు చూస్తూవుండాలి. ఎవరైనా బ్రతకాలా? అందుకనే స్వార్థపరత్వం. మీకు గలిగిన అదృష్టం సంగతి చెప్పు తూవుంటే—నువ్వుచెప్పితే నమ్మవుగాని—నాకు గలిగినట్టే. నేను పొందిన ఆనందానికి పరిమితిలేదు.

నోరా—నీ వృద్దేశమేమిటి?—ఆఁ తెలిసింది. నాభర్త గారు నీకేమైనా సాయం చెయ్యగలరని.

లిండీదేవి—అవును, నేను తలచినదదే.

నోరా—క్రిస్టినీ! ఆయన తప్పకచేస్తారు. ఆసంగతినాకు విడిచిపెట్టు. చాలతెలివిగా నేను దాన్ని సంధిస్తాను—ఆయన కేది మిక్కిలి యిష్టమో దాన్ని గురించి ఆలోచిస్తాను. నీకెలాగైనా నే నుపయోగపడ గలిగితే నాకెంతో సంతోషం.

లిండీదేవి—నోరా! నువ్వెంత దయావతివే. నాకు సాయం చెయ్యడానికి తొందరపడుతున్నావు. నీయంను ద్విగుణీకృతమైనదవుతుంది. ఎందుకంటే నీకు జీవితమందలి కష్టసుఖములు తెలియవు.

నోరా—నాకా! జీవితమందలి కష్టసుఖములు తెలియవు?

లిండిదేవి—(చిరునవ్వుతో) ప్రియురాల! నీకు తెలిసి నవి స్వల్పమైన యీయింటికష్టసుఖములే కదూ! నోరా! నువ్వింకా పిల్లవు.

నోరా—(తలనెగురవేయుచూ రంగమున కడ్డుగానడచి) ఈవిషయంలో నాకంటే నువ్వంత ఆధిక్యత వహించగూడదు.

లిండిదేవి—ఆధిక్యతవహించ గూడదు ?

నోరా—నువ్వు నలుగురిలాంటి దానివే. వాళ్లందరూ నేనేమి కష్టమైన పనిచెయ్య లేననుకుంటారు—

లిండిదేవి—చెప్పు. చెప్పు.

నోరా—నా కీప్రపంచమందలి కష్టసుఖములయనుభవము లేదనుకుంటారు.

లిండి—కాని నోరా! నీకు కలిగిన కష్టములన్నీ యిప్పుడు చెప్పేవు గదా.

నోరా—ఛా!—అవేమి కష్టములు. (స్వరముతగ్గిస్తూ) నీకు ముఖ్యమైన సంగతి చెప్పలేదు.

లిండిదేవి—ముఖ్యమైన సంగతా? ఏమిటది ?

నోరా—క్రిసైనీ! నువ్వు నన్ను తేలికగా చూస్తావు. కానీ అలాగు చూడకూడదు. నీతల్లినిగూర్చి నువ్వంత కష్టపడి పనిచేసినందుకు నువ్వు గర్వపడుతున్నావు కావా?

లిండిదేవి—నేనెవ్వరినీ తేలికగా చూడను. కాని నాతల్లి యొక్క జీవితాంత్యదశలో నామె కేవిధమైన విచారములేకుండా చేయగలిగినందుకు నేను గర్వముగాను సంతోషముగాను కూడావున్నాను.

నోరా—మితమ్ములకు చేసిన సంరక్షణగూర్చి కూడా నువ్వు గర్వపడతావు ?

లిండిదేవి—అట్లు గర్వపడడానికి నాకొకవిధమైనహక్కున్నాది.

నోరా—నేనుకూడా అలాగే అనుకున్నాను. కాని యిప్పు డీమాటవిను. నాకుగూడ నేను గర్వపడి సంతోషపడ వలసిన విషయమున్నాది.

లిండిదేవి—అట్టి విషయమున్నాదంటే నేను సందేహించను. కాని అదేదో నువ్వుచెప్పు.

నోరా—మెల్లిగా మాట్లాడు. మాత్రమున వినగలరు. వారికెంతమాత్ర మింసంగతి తెలియకూడదు. ఈప్రపంచములో నెవరికి తెలియకూడదు. నీకుతప్ప.

లిండిదేవి—ఏమిటది !

నోరా—(క్రిందను తనప్రక్కనున్న సోఫామీదకామెనులాగును.) ఇప్పుడు నేను దేనినిగూర్చి గర్వమును సంతోషమును పొందవచ్చునో, అది చెప్తాను. నాభర్తప్రాణమును కాపాడినది నేనే.

లిండ్లీ—కాపాడేవా ? ఎలాగు ?

నోరా—నేను, మాయిటలీప్రయాణాన్ని గూర్చి నీతో చెప్పాను గదా. అక్కడికి వెళ్లకుంటే నాభర్త యెంతమాత్రం ఆరోగ్యవంతుడు కాకుండా పూడియిండును.

లిండ్లీ—అవును. దానికి మీనాన్నగారు కావలసిన ద్రవ్యసహాయం చేశారు.

నోరా—(మందహాసంచేస్తూ) అవును! ఆలాగే నాభర్తగారూ, అందరూ అనుకుంటారు. కాని—

లిండ్లీ—కాని—

నోరా—అప్పగారు మాకొక్క చిల్లిగవ్వైనా యివ్వలేదు. ఆసామ్ము తెచ్చినది నేను.

లిండ్లీ—నువ్వా ? అంతసామ్మున్నా ?

నోరా—రెండువందలయూభై పౌనులు.

లిండ్లీ—కాని నోరా! ఆకార్యం నువ్వెలాగు చెయ్యగలిగావు ? ఏదైనా లాటరీలో బహుమాన మొచ్చిందా ?

నోరా—(నిరసనభావముతో) లాటరీలోనా ? అలాగే తే అందులో మరేమీ గొప్పన్నాది ?

లిండ్లీ—అయితే మరేక్కడనుండి నీ కాసామ్ము వచ్చింది ?

నోరా—(అగ్భతావహమును తెలియజేయుచిరునవ్వువల్లతూ కూజితస్వరముతో) హుహూ ! ఆహా !

లిండి— ఎందుచేతనంటే నువ్వెక్కడా అప్పుతేలేవు.
కాబట్టి.

నోరా—అప్పుతేలేనూ ? ఎందుచేత ?

లిండి—తేలేవు. ఎందుచేతనంటే భర్తయరుజ్జులేకుండా
భార్య అప్పు తేకూడకు కాబట్టి.

నోరా—(తల నెగురవేస్తూ) ఓహూ ! ఆభార్య,
క్షేమైనా వ్యవహారజ్ఞాన మున్నట్టయితే—ఆభార్యకొకపిసరు
తెలివి తేట లున్నట్టయితే—

లిండి—నువ్వు చెప్పిందేమిటో నాకు బోధపడలేదు
నోరా !

నోరా—ఏమిటవసరంలేదు. నే నప్పుచేసేనని యెప్పు
డూ చెప్పులేదు. నాకు మరొకలాగ వచ్చివుండవచ్చును. (సో
ఫామీన వెనక్కుచేరబడును) నన్నుమోహించిననా డేవడేనా
నాకిచ్చిఉండవచ్చును. ఎవరైనా నాలా గందంగా నున్నప్పుడు—

లిండి—నువ్వు పిచ్చిదానివి.

నోరా—క్రిస్టెనీ! ఇదంతా తెలుసుకోడానికి నీకు చాల
ఆత్రతగా నుండిగదా ?

లిండి—నామాటకు బదులుచెప్పు. నోరా ! నువ్వే
మైనా తెలివితక్కువగా ప్రవర్తించలేనుగదా?

నోరా—(తిన్నగా కూర్చొని) తనభర్తప్రాణాన్ని కాపా
డుకోడం తెలివితక్కువా ?

లిండి—తెలివితక్కువగానే కనిపిస్తుంది. అతనికి తెలియకుండా—

నోరా—కాని అతని కేమాత్రం తెలియకుండా వుండడం అత్యావశ్యకం. అయ్యోపుణ్యమా ! నువ్వాపాటి గ్రహించలేకపోయావా ? ఆయన యెంత అపాయస్థితిలోనున్నదీ ఆయనకు తెలియకుండావుండడం ముఖ్యావశ్యకం. ఆయనప్రాణమపాయస్థితిలో నున్నదని వైద్యులువచ్చి నాకుచెప్పారు. ఆయనప్రాణం కాపాడేమార్గం దక్షిణదేశయాత్రచెయ్యడమే. అదంతా నాకోసమే అని నేను మొట్టమొదట విశ్వప్రయత్నం చెయ్యడం లేదనుకున్నావా ? సూతనవధూవరుల కుండవలసివట్టగా నాకున్నా విదేశయాత్రమీద గాఢప్రేమని యెంతో చెప్పాను. అప్పుచెయ్యవలసిందనికూడా సూచించేను. ఆమాట చెప్పగానే, క్రిసైనీ ! ఆయనకు కోపంగూడా వచ్చింది. ఆయన నా కాలోచనలేదన్నారు. నా కెవ్విధమైన పిచ్చిపిచ్చికోర్కెలు లేకుండా చూడడం భగ్తలగుటచే తన బాధ్యతన్నారు. ‘సరే మంచిదే మిమ్ముల నేలాగై నాఃగక్షింఛాలి’ అనుకున్నాను—అందుచేతనే యీకష్టమునుండి తరించేమార్గ మొకటి ఆలోచించవలసివచ్చింది.

లిండి—మీతండ్రి నీకు సొమ్మివ్వలేదని నీభర్త కెప్పుడై నా చెప్పలేదా ?

నోరా—లేదు. ఎప్పుడూ చెప్పలేదు. అప్పగారు ఆ సమయంలోనే లోకాంతర్గతులై నారు. అతని కిదంతా రహస్యం గాచెప్పి నాభర్తగారికి తెలియజేయవద్దని ప్రార్థించాలనుకున్నాను. కాని అప్పటి కాయన జబ్బుగానున్నారు- అయ్యో పిదప నతని కెరిగించవలసిన అవసరమే లేకపోయింది.

లిండి—అప్పటినుండి నీభర్తకు ను వీరహాస్యం చెప్పలేదు ?

నోరా—భగవదనుగ్రహంచే లేదు. నువ్వదెలా గనుకున్నావు ? ఏవిషయంలోగూడా పైవారిమాట విననివారికి ! అదిగాక ధీరోదారుడైన నానాథునకు నాలాంటి దానిమీద తనప్రాణాని కాధారపడ్డారంటే ఎంతకష్టంగాను, ఎంతచిన్నతనంగాను వుంటుంది. మా యిరువురకు నిష్పాడుగల సంబంధమంతా తారుమారై పోతుంది. నాసుందరతరమందిరము ఇప్పుడున్నంత హాయిగా మరుండదు.

లిండి—ఎప్పటికీ చెప్పకుండా వుందామనేనా నీ వృద్దేశము ?

నోరా—(ఆలోచిస్తూ సగం చిరునవ్వుతో) చెప్తాను- ఎప్పుడో ఒకనాడు, కొన్నిసంవత్సరములు గడచినపిదప. నే నిష్పాడు కనబడుతున్నంత అందంగా కనబడకుండా వున్నప్పుడు నన్నుచూచి నవ్వుకు. అంటే నానాథుని కిష్పాడు నామీద నున్నంతప్రేమ లేనప్పుడు, నానృత్యం, నా వేషం, నాసంగీతం,

మొదలైనవాటికి సామ్మిస్తే నే నెప్పుడూ చక్కనివీ చవుకవే
కొనుక్కునేదాన్ని. భగవదనుగ్రహంచే నావొంటిమీద బట్ట
మాయకపోవడంచేతను, నాభర్తగారు కనుక్కోలేకపోయీ
వారు. కాని క్రిసైనీ ! నాకది చాలకష్టంగానుండేది. ఎందు
చేతనంటే చక్కని విలువగల దుస్తులను ధరించడాని కెవరికి
కోరికుండదు ?

లిండి—నిజం. నిజం.

నోరా—ధనోపార్జన కనేకమార్గాలు కనిపెట్టేను. గడ
చిన శరదృతువులో నాలదృష్టవశంచే కావలసినన్ని సకళ్ళు
వ్రాయడానికి వచ్చాయి. అందుచే నేను ప్రతిసాయంకాలము
గదిలో కూర్చొని చాలరాత్రివరకు వ్రాస్తూనే వుండేదాన్ని.
అనేకసారులు నేను మిక్కిలి విసికిపోయాను. అయినప్పటికి
కష్టపడి పనిచేసి డబ్బుగడించడమనేది చాల సంతోషమైనదని.
అప్పుడు పురుషత్వము వహించినట్టే అనిపించింది.

లిండి—అలాగు నువ్వెంతమట్టుకు తీర్చగలిగేవు ?

నోరా—సరీగా చెప్పలేను. ఇటువంటి వ్యవహారంలో
చిత్తావస్థా వుంచడం చాలకష్టం. ఒకటిమాత్రం చెప్పగలను.
నేను గడించినపెన్సులతో గూడా చెల్లించేశాను. ఒక్కొక్క
ప్పుడు నాకేమీ తోచీదికాదు. (మందహాసముచేయును) అప్పు
డొకదగ్గర కూర్చుని ఆలోచిస్తూవుండేవాన్ని. మహాధనికు డొక
డునన్ను మోపించినట్టు, అతడు—

లిండి—ఏమిటి ? ఎవరది ?

నోరా—ఉండు ఊరుకో ?— ఆతఁడు చనిపోయినట్టూ, అతనిమరణశాసనం చూస్తే అందులోస్ఫుటమైన పెద్దఅక్షరాలతో నీక్రిందిసంగతులువ్రాసినట్టూ. “నాకున్నయావత్తుభనంహెల్మరుదేవియైన ముద్దులనోరాకు తత్తణమే సగడరూపముగా చెల్లించవలెను.”

లిండి—కాని, నోరా ! అత డెవడైయుంటాడు ?

నోరా—అయ్యో పుణ్యమా ! నువ్వుపోల్చుకో లేవా? అటువంటిమనిషే లేడు. అదినేనుకూర్చుని ద్రవ్యంవచ్చేమార్గం తెలియక చేస్తూవుండే ఆలోచన. కాని యిప్పుడదంతా ఒకటే. ఆవిసికించిన వృద్ధుడు ఎక్కడికిపోతే అక్కడికేపోనీ. నా కేంఅవసరంలేదు. ఇప్పుడతడుగాని అతనిమరణశాసనంగాని నాకక్కరలేదు. అటువంటివిచారం ఇప్పుడు మరినాకులేదు. (గెంతును) అదితలచుకుంటే యెంతోసంతోషంగానుంది. క్రిస్టినీ ! విచారం లేకుండా, ఏవిధమైనవిచారంలేకుండావుండడం. పిల్లలతోకేరుతూ ఆడుకోడం, నానాధునికెలాగిష్టమైతే ఆలాగుచెయ్యడం, అదంతా ఒకసారి తలుచుకో. తత్తణమే నీలాకాశమున్ను వసంతకాలమున్ను ప్రత్యక్షమౌతాయి. మళ్ళీమరొకయాత్ర చెయ్యగలమేమో—నేను తిరిగీసముద్రాన్ని చూస్తానేమో! ఓహహో !! జీవించి ఆనందంగానుండడం చాల అద్భుతమైనసంగతి. (సావడిలోగంటమోగును.)

లిండ్సీ—(లేస్తూ) అదిగో గంటమ్రోగుతున్నాది. నేను వెళ్లిపోవడం మంచిదేమో!

నోరా—వద్దు వెళ్లవద్దు. ఇక్కడ కెవరూరారు. మావారికోసం ఎవరోవచ్చారు.

నౌకరు—(సావడిద్వారంవద్ద) అమ్మా! తుమించండి.. బాబుగారిని చూడడాని కెవరోవచ్చారు. బాబుగారిదగ్గర డాక్టరుగా ఉన్నారు కాబట్టి—

నోరా—ఎవ రతడు?

క్రోగ్ స్టాడ్—(ద్వారంవద్ద) నేనమ్మా! హెల్మరుదేవి గారు! (లిండ్సీదేవి లేచి కంపిస్తూ కిక్కివై పుతిరుగును)

నోరా—(అతనివైపు ఒకఅడుగువేసి పట్టినట్టిగొంతుకతో) నువ్వా! ఎందుకు? నాభర్తగారివద్దకు వచ్చినపనిఏమిటి?

క్రోగ్ స్టాడ్—బాంకీపని—నాకుబాంకీలో ఒకచిన్న ఉద్యోగముంది. మీభర్తగా రిపుడు నాకు యజమానపుతారని విన్నాను.

నోరా—అవును. అయితే?—

క్రోగ్ స్టాడ్—ఏమీలేదు. వ్యవహారంభోగట్టా, అంతేమరేమీలేదు.

నోరా—ఆపంచలోనికివెళ్లికూర్చోండి. (అలక్ష్యముగానతనికి ప్రతినమస్కారముగావించి సావిడితలుపుమూసివేయును. తరువాతవచ్చి స్టవ్వులో నిప్పువేయును.)

లిండి—నోరా—ఆవచ్చినవా రెవరు ?

నోరా—ఒక పకీలు. అతనిపేరు క్రోగ్ స్టాడ్.

లిండి—అయితే అతడే.

నోరా—అతన్ని నువ్వెరుగుచువా ?

లిండి—నాకు తెలుసును.—కాని చాలకాలముక్రింద
ట అతడు మాపట్నంలో కొన్నాళ్ళు న్యాయాధికారివద్ద గుమ
స్తాగా నుండేవాడు.

నోరా—అవును. ఉండేవాడు.

లిండి—ఇప్పుడు చాలమారిపోయాడు.

నోరా—అత డొక దుఃఖి కరమైన వివాహము చేసు
కున్నాడు.

లిండి—అతనిభార్య యిప్పుడు చనిపోయిందికాదా ?

నోరా—అవును. అతనికి అనేకమంది పిల్లలుగూడాను.
అదిగో యిప్పుడు మండుతున్నాది. (స్వప్నతలుపుమూసివేసి
ఉయ్యాలకుర్చీవైపు జరుగును.)

లిండి—అత డనేకవిధములై నవ్యవహారాలు నడిపిస్తు
న్నాడని విన్నాను.

నోరా—చేస్తాడేమో ! నా కాసంగ తేమీ తెలియదు.
కాని యిప్పు డావ్యవహారంమాట తలపెట్టకు. చాలచికాకుగా
నుంటుంది.

డాక్టరు రాంక్—(హెల్మరుగదినండి బయటికివచ్చును. అతడు తలుపువేసికపూర్వము టోర్వాల్డ్లపిలుచును) లేదు. నీపనికి చెరుపుచెయ్యును. ఒకగడియ నీభార్యనద్దకు వెళ్ళొస్తాను. (తలుపుమూసి లిండీదేవినిచూచును) నన్ను ఊమించండి. మీ పనికిగూడా భంగంకలిగిస్తున్నాను.

నోరా—లేదు. ఎంతమాత్రంలేదు. (పరిచయంగలిగిస్తూ) డాక్టరుగారు! ఈమె లిండీదేవి.

రాంక్—ఆవిడపే రనుకోగా నిక్కడనేకసార్లు విన్నాను. లిండీదేవి! నేను వచ్చేటప్పుడు మీమ్ములను మెట్లదగ్గర తప్పించుకున్నానుకానూ ?

లిండీ—అవును. నేను మెల్లగా ఎక్కుతాను. మెట్లు గబగబ యెక్కలేను.

రాంక్—ఆహా ! ఏదో ఆంతరంగికదౌర్బల్యం ?

లిండీ—ఏమీలేదూ జరిగినసంగతేమిటంటే నేను విశేషంగా పనిచేస్తున్నాను.

రాంక్—అంతకంటే మరేంలేదా ? అయితే యిక్కడికి మీరు విశ్రాంతి తీసికొని ఆనందించడానికి వచ్చారనుకుంటాను.

లిండీ—నే నిక్కడ పనికోసం ప్రయత్నించడానికే వచ్చాను.

రాంక్—విశేషంగా పనిచేసి అలసినందుకది మందా?

లిండీ—బ్రతకాలిగదండి డాక్టరుగారు.

రాంక్—అవును. జనుల ఉద్దేశముచూస్తే ఆలాగే కనిపిస్తుంది.

నోరా—చూడండి. డాక్టరుగారు—మీకు బ్రతకాల నుందికదా !

రాంక్—నిజంనిజం. ఎంత హేయంగానున్నా నాజీవిత కష్టసుఖాలను పొడిగించాలనేవుంది. నాదగ్గర మంతుపుచ్చుకుంటున్న వారందరూ ఆలాగే. నీతి, పాపభీతి, అన్నమాట లేనివాళ్ళు కూడా ఆలాగే. అటువంటిదొకటి ఉదాహరణ ప్రస్తుతం హెల్మరు వద్దనున్నది.—

లిండి—(విచారముతో) ఆ హాః !

నోరా—ఎవరినుద్దేశించి అంటున్నారు ?

రాంక్—క్రోగ్ స్టాడ్ అనేవకీలు మీకందరకూ తెలిసినవాడే. అతనికి నీతి పాపభీతి అన్నమాటపూజ్యం. కాని అతడు గూడ తాను జీవించడము చాలముఖ్యమైనదిగా చెప్తాడు.

నోరా—ఆలాగుచెప్పాడా ? మావారితో దేన్నిగూర్చి మాట్లాడడానికివచ్చాడు?

రాంక్—నాకేమీ తెలియదు. ఏదో బాంకీసంబంధమైనదనిమాత్రంవిన్నాను.

నోరా—నాకీసంగతి తెలియలేదు—అతనిపేరేంపేరు—బాంకీలోనతని కేంపని ?

రాంక్—ఉంది! అతనికి బాంకిలో ఏదోవుద్యోగంవుంది.
(లిండిదేవితో) మీతట్టుగూడా యిలాంటిసంగతులున్నాయో
లేదో తెలియను. అత్యుత్సాహంతో నైతికదురాచారాలకో
సం వెనికి వెనికి అట్టిదురాచారులు పట్టుబడ్డప్పుడు బాగాడబ్బు
వచ్చేపనిలోవేసి వానినొకకంట చూడడం. సాత్వికులై ననిర్మల
స్వభావులనుమాత్రం ఓరుగాలిలో వదిలీడం.

లిండి—ఇప్పటికిగూడా జబ్బువారినిగూర్చే మనం జాగ్రత్త
పుచ్చుకోవాలి.

రాంక్—(కరములుముకుళించి) అవును. మీరు చెప్పింది
నిజం. ఆవుద్దేశమే సంఘాన్నంతా ఒకపెద్దరోగులసాలగా మారు
స్తున్నాది.

[తనయాలోచనలో నిమగ్నమై నోరా యొక్కసారి
నిరుద్ధమైన నవ్వునవ్వి చేతులు చరచును.]

రాంక్—దానికెందుకు నవ్వుతావు? నిజంగా సంఘం
యెలాంటిదో నీకేమైనా ఆలోచనుందా?

నోరా—ఈనిష్ప్రయోజనకరమైన సంఘాన్ని గురించి
నేనెందుకు తలమొత్తుకోవాలి? దీనికంటే భిన్నమై అతివినోద
మైనదాన్నిగూర్చి నేను నవ్వుతున్నాను. డాక్టరుగారు నాకు
చెప్పండి. బాంకిలోని ఉద్యోగస్థులందరు టోర్వాల్డుమీదనే
ఆధారపడి యున్నారా?

రాంక్—అదా! నీకంతవినోదంగా కనబడుతున్నాది?

నోరా—(చిరునవ్వుతో కూచురాగంతీస్తూ) అదే నాకు కావలసినసంగతి. (గదిలోనిటునటుపచారుచేస్తూ) మా కీపాటి పలుకుబడివుండడం కీర్తికరం—నాభర్తచేతులో నీపాటియధికారముండడం (తనజేబులోనుండి పొట్లాతీసి) డాక్టరుగారు ! ఈవి స్కత్తులకు మీరేమంటారు ?

రాంక్—ఏంబిస్కత్తులు? ఇక్కడ కవి తేకూడదని నేను విన్నాను.

నోరా—అవును. కాని యివి నాకు క్రిసై నీ యిచ్చింది. లిండీదేవి—ఏమిటి! నేనా?

నోరా—వద్దు. ఏంభయపడవద్దు. మావారు వాటి నిక్కడకు తేవద్దన్నమాట నీకెలాగుతెలుస్తుంది. మరేంలేదు. వారి భయమేమిటంటే అవి నాపండ్లఅందాన్ని పోగొడతాయని. కాని-హ్వ-ఒకలాగదీ నిజమే. డాక్టరుగారూ ! కాదూ? నామాటవిని(ఒకబిస్కత్తు ఆమెనోట్లోపెట్టి) క్రిసై నీ! నువ్వీఒక్కటీతిను. వేనొకటా తప్పితే రెండో తింటాను. నా కీప్రపంచంలో ముఖ్యంగా ప్రియమైన దొక్కటుంది.

రాంక్—ఏమిటది?

నోరా—నామాటగాని నాభర్తనున్నస్తే- లోకంలో నత్యధికప్రియమైనది—

రాంక్—సరే, ఎందుకది చెప్పు?

నోరా—లేదు. చెప్పడానికి వీలులేదు. నాకు భయం వేస్తుంది.

లిండి—భయం వేస్తుంది?

రాంక్—అయితే అది చెప్పమని నిన్ను బలవంతపెట్ట గూడదు. అయినా మాతో నువ్వు చెప్పవచ్చును. టోర్వాల్డ్ నీ మాటమన్నిస్తే నువ్వంతప్రీతితో చెప్పవలసిందేమిటి?

నోరా—నాకిప్పుడు చెప్పడానికిష్టమే - నేను పాడైపో తాను.

రాంక్—నీ కేం విచ్చెత్తినదా?

లిండి—ప్రియా! నోరా!

రాంక్—అదిగో వస్తున్నాడు. ఏమిటో చెప్పు.

నోరా—(పొట్లాం దాచేస్తూ) ఊరుకో ! ఊరుకో ! (హెల్మరు ఒక చేతికి కోటుతొడుక్కుని, రెండోచేతితో హాట్ పట్టుకొని తనగదినుండి పైకివచ్చును.)

నోరా—నాథా! మెల్లిగా వదల్చుకున్నారా?

హెల్మరు—ఆఁ. ఇప్పుడే వెళ్ళిపోయాడు.

నోరా—ఈమె క్రిసైనీ. ఈవేళే పట్నంలోనికి వచ్చింది.

హెల్మరు—క్రిసైనీవా ? క్షమించు. ఆమె యెవరో నాకు—

నోరా—లిండిదేవి. క్రిసైనీలిండి.

హెల్మరు—ఆహా! నాభార్య సహపాతిఅనుకుంటాను.

లిండి—అవును. అప్పటినుండే మాస్నేహం.

నోరా—ఆమె కష్టపడి యితడూరం మీ గురించే వచ్చింది.

హెల్మరు—నువ్వన్నమాటేమిటి?

లిండి—లేదు. నిశ్చయంగానేను—

నోరా—క్రిస్టెనీకి బుక్ కీపింగు చాలాబాగావచ్చును. ఆమెకు పరిపూర్తిగా వచ్చిందాకా, ఎవరైనా తెలివైనవారి వద్ద పనిచెయ్యాలని చాలా ఆత్రుతగానున్నది.

హెల్మరు—లిండిదేవి చాలా తెలివైన పనిచేసింది.

నోరా—మీకు బుక్ కీమేనేజరుపన్నెందని తెలియగానే ఆసంగతే తతిమూలంగా తెలియజెయ్యడమైంది. ఆమె అతి త్వరగా ఇక్కడకు పరుగెత్తుకు వచ్చింది. నన్ను చూచి మీ రామెకేదై నా సాయంచేస్తారనుకుంటాను. ఏం ?

హెల్మరు—సరే. అది అంత దుస్సాధ్యంకాదు. మీరు వితంతువు లనుకుంటాను. కారా లిండిదేవిగారు ?

లిండి—అవును.

హెల్మరు—మీకు బుక్ కీపింగులో కొంత అనుభవం కూడావుంది?

లిండి—అవును. ఒకమాదిరిగా.

హెల్మరు—ఆహా! సరే. అయితే మీ కేదై నా సదుపాయం చెయ్యగల ననుకుంటాను.

నోరా—(చప్పట్లు చరుస్తూ) నీ కేమనిచెప్పాను. నీకే మనిచెప్పాను ?

హెల్మరు—లిండిదేవిగారు! మీరు మంచిఅనుకూలమైన సమయానికేవచ్చారు.

లిండి—మీకెలాగు నాకృతజ్ఞత తెలియజేయగలను?

హెల్మరు—అదేమి అవసరములేదు. (తనకోటు తొడుగుకొనును) కాని, ఇవాళకు క్షమించాలి—

రాంక్—ఒకనిమిష మాగు. నేనుకూడా వస్తాను. (రోమ సుంబంధమైన తనకోటును తెచ్చి నిప్పుదగ్గర వెచ్చచేయును.)

నోరా—నాధా! వెళ్ళి అక్కడేవుండిపోకండి.

హెల్మరు—ఆలస్యంచెయ్యను. ఒకగంటలో వెళ్ళిపోవస్తాను.

నోరా—క్రిస్సె నీ! నువ్వుకూడా వెళ్ళిపోతున్నావా?

లిండి—(తనమస్తులు ధరించి) అవును. నేనుపోయి గది చూచుకోవాలి.

హెల్మరు—ఆహా! మనమందరము కలిసి వీధికొసదాక వెళ్ళవచ్చును.

నోరా—(ఆమెకు సాయంచేస్తూ) అయ్యో ! మనం కలిసి ఒకగడియైనా కూర్చోవడమైందికాదు. మరి వీలేదేమో అని నేనుభయపడుతున్నాను.

లిండి—అలా తలచవద్దు నోరా! వెళ్ళివస్తాను. నమస్కారము.

నోరా—నే నుంటాను. ఈసాయంత్రం నువ్వు తప్పక వస్తావుకదా ? మీరుకూడాను. డాక్టరుగారు ఏమంటారు ? మీరు కులాసాగా నుంటేనా? మీరు కులాసాగానే వుండాలి. బాగా కప్పుకోండి.

[వారందరు మాట్లాడుతూ తలుపువద్దకు పోవుదురు
పిల్లలకేకలు మెట్లమీద వినబడును.]

నోరా—అరుగో. అరుగో. (ఆమె ద్వారశువద్దకు పరుగెత్తును. పిల్లలను తోడ్చుకొని దాది లోనికి ప్రవేశించును.) రండి. రండి. (ఆమె వారిని వంగి ముద్దుపెట్టుకొనును.) నాయన లార! క్రిసైస్టి! వారిని చూశావా ? బాగున్నారా ?

రాంక్—మమ్మల నీగడపలో నిలబెట్టికు.

హెల్మరు—లిండిదేవిగారు రండి. ఈదృశ్యము తల్లులకు మాత్రమే భరింపశక్యము.

[రాంక్, హెల్మరు, లిండిదేవి మెట్లు దిగుదురు. దాది బిడ్డలను తీసుకుని ముందుకువచ్చును. నోరా సావడితలుపు మూసివేయును.]

నోరా—మీ రెంత అందంగాను నూతనంగాను కనిపిస్తున్నారు ! ఆ యెర్రనిచెక్కులు—గులాబీలవలె (ఆమె మాట్లాడుతూవుండగా పిల్లలందరూ నొక్కసారిగా మాట్లాడుదురు.) మీరు హాయిగా ఆడుకున్నారుగదా! చీ బాప్ ! ఏమిటి ?

నువ్వు ఎమ్మీ, బాబు, ఇద్దరూ కూర్చుండగానే బండి లాగే
 శావు ? ఇద్దర్నీ ఒక్కమాటే ? చబాప్ ! నువ్వు చాల తెలి
 వైనవాడివి ఇవార్ ! ఆబామ్మపిల్లను నన్నొక్కమాటు ఎత్తు
 కోసీ. ఏసీ. (బిడ్డను దాసీచేతినుండి తీసుకొని క్రిందికి మీదికి
 ఆడించును) అలాగే. అలాగే. అమ్మ బాబునుగూడా ఆడిస్తుంది.
 ఏమిటి ? మంచురు మీరు బంతులుగా కట్టరా ? అయ్యో !
 నేనక్కడ లేకపోయాను. ఉండుండు. ఏసీ! వాళ్ళవస్తువులు నేను
 తీస్తాను. నాకు చాలసరదా. నువ్వు లోపలికివెళ్ళు. మంచుచే
 కొయ్యబారినట్టున్నావు. నీకోసం స్టప్స్మిద వేడికాఫీవుంచాను.

[దాది యెడమవైపునున్న గదిలోనికి వెళ్ళును. పిల్లలం
 దరు తనతో నొక్కసారిగా మాట్లాడు తున్నప్పుడు
 నోరా వారివస్తువులన్నిటీ తీసి విరజల్లును.]

నోరా—నిజమే ? నీవెవక పెద్దకుక్క పరిగెత్తిందీ ?
 కాని అది నిన్ను కరవలేదూ ? కుక్కలు మంచిపిల్లలను కర
 వవు. నువ్వు కట్టలతట్టు చూడకూడదు. ఇవార్, అవేమిటి ?
 అవేమిటో నీకు తెల్సుకోవాలని లేకుగదూ ? ఉండదు. అది
 చాల అసహ్యమైంది- రా- మనం ఆశుకుందాం. మన మేమి
 టాడుకుందాం ? దాగుడుమూతలా ? అలాగే మనం దాగుడు
 మూతలాడుకుందాం. బాబు మొదట దాగుంటాడు- నేను
 దాగునేదా ? సరే. నేనే మొదట దాగుంటాను. (ఆమెయు
 పిల్లలూ సంతోషంతో, నవ్వుతూ అరుస్తూ గదిలోపలా బయట

టా ఆడుదురు. కడపట నోరా మేజాక్రింద దాగొనును. పిల్ల
లామెకొరకు పరుగెత్తిచూతురు. కాని యామెను కనుగొన
లేకపోవుదురు. ఆమెయొక్క నిరుద్ధహాసము విని మేజాకడకు
పరుగెత్తి పరచిన గుడ్డనెత్తి ఆమెను కనుగొందురు. ఒక్కసారి
గా నవ్వులు. ఆమె ముందుకుప్రాకి వాని భయపెట్టినట్లు నటించును. తిరిగి నవ్వుదురు. ఇంతలో సావిడతలుపు కొట్టుటవిన
బడును. కాని యెవరును వినిపించుకోకుండురు. తలుపు సగము
తెరవబడియుండును. క్రోగ్ స్టాడ్ కనబడును. అతడు కొంచెము
సేపు నిలబడును. ఆట జరుగుతునే వుండును.)

క్రోగ్ స్టాడ్—హెల్మరుదేవిగారు క్షమించండి.

నోరా—(నిరుద్ధస్వరముతో వెనుకకుతిరిగి ముణుకుల
మీద నిలబడి) ఆ. నీకేమిటి కావాలి?

క్రోగ్—క్షమించండి. వీధితలుపు కొంచెం తీసుంది. ఎవ
రో తలుపువెయ్యడం మరచిపోయారు.

నోరా—(లేచి) నాభర్తగారు వీధిలోనికి వెళ్ళారు.
క్రోగ్ స్టాడ్.

క్రోగ్—అవును. నాకది తెలుసును.

నోరా—అయితే యిక్కడ నీకేం కావాలి ?

క్రోగ్—మితో ఒకమాట చెప్పాలి.

నోరా—నాతోనా ? (నెమ్మదిగా పిల్లలతో) మీరు
దాదిదగ్గరకు వెళ్ళండి. ఏమిటి ? భయంలేదు. ఆకొత్తమనిషి

అమ్మనే జెయ్యడు. అతడు వెళ్ళిపోయినతరువాత మళ్ళీ మన
మాడుకుందాం. (పిల్లలను ఎడమనై పునున్న గదిలోనికి తీసి
కొనిపోయి వారినందులోనుంచి తలుపువేయును.) నాతో నీకు
మాట్లాడవలసివుందా ?

క్రోగ్—అవును.

నోరా—ఈవేళా ? ఇంకా నెలారంభం కాలేదు.

క్రోగ్—లేదు. ఇంకా రేపు క్రిష్టమస్. మీరు క్రిష్ట
మస్సెలాగు గడపాలో మీమీద ఆధారపడి వుంటుంది.

నోరా—నీకేమిటికావాలి ? ఇవాళ యెంతమాత్రం
నాకు సాధ్యంకాదు.

క్రోగ్—దానినిగురించి యిప్పుడు నేను మాట్లాడడం
లేదు. ఇది వేరేదానినిగురించి. మీకొకగడియ తీరుబాటుందా?

నోరా—ఆ—ఆలాగే. నాకు అయినప్పటికి—

క్రోగ్—సరే. ఆల్సీన్సుసత్రములోనుండి, మీభర్త
గారు వెళ్తున్నప్పుడడము నేను చూశాను.

నోరా—ఆ.

క్రోగ్—ఒకస్త్రీతోగూడా.

నోరా—అయితే.

క్రోగ్—ఆమె లిండీదేవి ఔనోకాదో నేనడగవచ్చా?

నోరా—అవును లిండీదేవే.

క్రోగ్—ఇప్పుడే ఊరునుండి వచ్చినదా ?

నోరా—అవును. ఇవాళే.

క్రోగ్—మీకామె ముఖ్యస్నేహితురాలు కాదా !

నోరా—అవును. కాని యిదంతా యెందుకో నాకు—

క్రోగ్—ఒకప్పుడు నేనుగూడా ఆమె నెరుగుదును.

నోరా—ఆసంగతి నాకు తెలుసును.

క్రోగ్—మీకూ తెలుసునా ? కాబట్టి ఆసంగతంతా మీకు తెలుసును. నేనూ ఆలాగే అనుకున్నాను. అయితే నేను శాఖాచంక్రమరణం చెయ్యకుండా ఒక్కమాట అడుగుదానా? లిండీదేవికి బాంకీలో ఉద్యోగం అవుతుందట ?

నోరా—ఆసంగతి నన్నడగడానికి నీ కేమధికారముంది క్రోగ్ స్టాడ్ ? నాభర్త క్రిందిపుద్యోగస్థులలో నొకడవయ్యుండి—కాని నువ్వడిగావు కాబట్టి చెప్పతున్నాను. లిండీదేవిగారికి బాంకీలో ఉద్యోగం అవుతుంది. ఆమెనుగూర్చి నేనే పట్టుబట్టి చెప్పాను. క్రోగ్ స్టాడ్ ! ఈసంగతికూడా తెలుసుకో.

క్రోగ్—నే ననుకున్నదంతా సరిగానే వుంది.

నోరా—(రంగమందిటునటు నడుస్తూ) ఎవరిమూలైనా ఒకొక్కప్పుడు చెల్లుతూవుంటుంది. “ఇదాడదిగదా? దీన్ని కేంపలు కుబడి” అని—క్రోగ్ స్టాడ్ ఒకరిక్రింద పనిచేస్తున్నప్పుడు ఎవరైనా సరే, అధి—అధి—

క్రోగ్ స్టాడ్—అధికారంవున్న వారికా ?

నోరా—ఆఁ. అవును. అధికారంపున్నవారికి కోపంరా
కుండా చూచుకోవాలి.

క్రోగ్ స్టాడ్—(ధోరణిమార్చి) హెల్మరుదేవి ! నా
గురించి మీపలుకుబడి ఉపయోగించరాదా ?

నోరా—ఏమిటి ? నీవుద్దేశమేమిటి ?

క్రోగ్—దయయుంచి బాంకీలో నాపని నాకున్నట్లు
చూడండి.

నోరా—నువ్వన్నమాటేమిటి ? నీపని తీసియ్యాలని
యిప్పుడెవరు తలుస్తున్నారు ?

క్రోగ్—ఇంకా మీరు తెలియనట్లు నటిస్తే లాభంలేదు.
నాతో పోటీతగలడానికి మీన్నేహితురాలికట్టే ఆత్రుతలేని
సంగతి నాకు తెలుసును. ఈపనిలోనుండి నన్ను తీసిడానికి కార
ణ మెవరో కూడా నాకు తెలుసును.

నోరా—కాని నేను నిశ్చయంగా చెప్పగలను—

క్రోగ్ స్టా—కావచ్చును. కాని ప్రస్తుతాంశంవినండి.
నన్ను తీసికుండా మీపలుకుబడి వినియోగించేకాలం వచ్చింది.

నోరా—కాని క్రోగ్ స్టాడ్ ! నాకేమి పలుకుబడిలేదు.

క్రోగ్—మీకు పలుకుబడి లేదా? పలుకుబడివున్నా
దని యిప్పుడే మీరు చెప్పినట్లు జ్ఞాపకం.

నోరా—ఆమాటకు ను వ్యాఅర్థం తీస్తా వనుకోలేదు.
నేనా ! దేనివల్ల నామాట నాభర్తవద్ద చెల్లుతుందని నువ్వను
కున్నావు?

క్రోగ్—నేను మీభర్తగారిని మేం చకువుకున్న
ప్పటినుండి యెరుగుదును. తక్కినమొగుళ్లకంటే అతడేమి స్వర్గ
మునుండి వుట్టిపడ్డాడని నే ననుకోను.

నోరా—నువ్వు నాభర్తను తూలనాడేవంటే నిన్నిం
ట్లోనుండి గెంటించేస్తాను.

క్రోగ్—మీరు చాలదైర్యవతులమ్మా !

నోరా—నీకు నేనేమి జడవను. కొత్తసంవత్సరంరాగా
నే నీసొమ్ముయావత్తు పెన్సులతోటి పాడేసి నీవ్యవహారం తెగ
తెంపు చేసుకుంటాను.

క్రోగ్—(ఓర్పుకుంటూ) దేవీ ! నామాట వినండి.
అవసరమైతే బ్యాంక్లోని యీ చిన్నపుద్యోగానికి నాప్రాణం
పోయిందాక పోరాడుతాను.

నోరా—అలాగే కనిపిస్తుంది.

క్రోగ్—ఇదంతా యిప్పుడు సొమ్ముకోసం కాదు.
అదంత ముఖ్యమైనదికాదు. ఈవ్యవహారంలో మరొకకారణ
ముంది. సరే చెప్తాను వినండి. ఒకానొకకాలంలో అందరిలాగా
నేను తెలివితక్కువపని చేశాను. మీకుకూడా తెలుసును.

నోరా—అవును. దానిగూర్చి నేనేదోవిన్నట్టు జ్ఞాపకం.

క్రోగ్—ఆవ్యవహారం కచేరికెక్కలేదు. అది సులువుగా తెగిపోయింది. అందుచేత మీకు తెలిసిన ఆవ్యవహారం నేను పూనుకున్నాను. ఇంకా నేను కొంత చెయ్యవలసివుంది. కాని నిజంగా నేనేమి తప్పుచేశానని తలచకండి. కాని నే నిప్పుడు దాని అతటనుండి విముక్తుడనుకావాలి. నా కుమార్తె యిదుగురున్నాడు. వారికొరకై నా యీపట్నంలో నాప్రతిష్ట నిలుపుకోనాలి. ఈబాంకిగోపని నాపురుషప్రతిష్టకు ప్రథమసోపానంలాగుంది. కాని యిప్పుడు మీభర్తగారు నన్ను తన్ని మెట్లనుండి తిరిగి బురదలోనికి తోసియ్యాలని చూస్తున్నారు.

నోరా—కాని నామాటనమ్ము క్రోగ్ స్టాడ్. నీకు సహాయం చెయ్యడానికి నాకు శక్తియైతమాత్రం లేదు.

క్రోగ్—అయితే నాకు సహాయం చెయ్యడానికి మీక్కిష్టం లేదన్నమాట; కాని మీమ్మ చేసేటట్టు చెయ్యడానికి నాకు మార్గముంది.

నోరా—నీకు నేను బాకీవున్నసంగతి నాభర్తతో చెప్పదామని నీ వుద్దేశమా?

క్రోగ్—హూః! ఒకవేళ చెప్తే ?

నోరా—అలాగుచెయ్యడం మిక్కిలి నీచం (నిట్టూర్పుస్తూ) నాకానందకందమయ్యుండే యీరహస్యం అతనికి తెలియడం—ఇంత అపసవ్యంగా—అసహ్యకరంగా—అసందర్భంగా

ముగా నీవల్ల నతనికి తెలియడం ! నాకు మిక్కిలి దుర్భరమైన
అవస్థకలిగిస్తుంది.

క్రోగ్—ఒక్కదుర్భర మేనా ?

నోరా—(తిరస్కారభావముతో) సరే. నీయిష్టంవచ్చి
నట్టుచెయ్యి ! అది నీకే ముప్పు—నువ్వెటువంటి నీచుడనో నా
భర్త వెంటనే తెలుసుకొని వెంటనే నిన్ను పనిలోనుండి తొల
గించెస్తారు.

క్రోగ్—నేనడిగింది “ఒక్క యింటివద్దనే దుర్భరంగా
వుంటుందని జడుస్తున్నారా ? అని.

నోరా—నాభర్త కీసంగతిగాని తెలిసిందంటే ఇంకా
నీకెంత బాకీవున్నానో వెంటనే పారేస్తారు. అంతలో నీచీడ
మాకు వదులుతుంది.

క్రోగ్—(ఒక అడుగు దగ్గరకువచ్చి) దేవీ ! నామాట
వినండి- మీకు జ్ఞాపకమైనా లేకపోయిండాలి. లేదా మీకు
వ్యవహారజ్ఞానమైనా లేకపోయిండాలి. కొన్ని ముఖ్యాంశములు
జ్ఞాపకం చేస్తాను.

నోరా—ఏమిటవి ?

క్రోగ్—మీభర్తగారు జబ్బుగా నున్నప్పుడు మీరు
నావద్దకువచ్చి రెండువందలయూభై పౌనులు అప్పుతీసుకున్నారు.

నోరా—నేను మరెవ్వరిని యెరుగకపోవడంచేత.

.1
క్రోగ్—మీకు కావలసినసొమ్ము నే నిస్తానని ఒప్పు
కున్నాను.

నోరా—అవును. తెచ్చికూడా యిచ్చావు.

క్రోగ్—ఆసొమ్ము కొన్నిషరతులమీద మీకు తెచ్చి
స్తానన్నాను. మీమనస్సులో నెల్లప్పుడు మీభర్తగారి వ్యాధిని
గూర్చే తలచుకొనుటచేతను, మీప్రయాణమునకై యెలా
గైనా సొమ్ముకొరకై తొందరపడుతూ వుండుటచేతను, ఆషర
తులకు మీరంత లెక్కించినట్టు కనబడదు. కాబట్టి యిప్పు
డవన్నీ స్మరణకు తేవడం బాగుండదు. అప్పుడు నేను మీరు
వ్రాసిన పత్రానికి యెవరైనా పూచీపడితే సా మ్మిస్తానన్నాను.

నోరా—అవును. దానిమీద నేను సంతకంగూడా
చేశాను.

క్రోగ్—సరే. బాగానేవుంది. మీసంతకంక్రింద సొమ్ము
కు పూచీదారుడైన మీతండ్రిగారి చేవ్రాలునకై కొంతజాగా
వుండెను. అక్కడ మీతండ్రిగారు సంతకం చేసియుండాని.

నోరా—చేసియుండాని ? అతడే చేశాడు.

క్రోగ్—నేను తేదీ వెయ్యవలసినస్థలము కాళీగానే
వుంచేశాను. అంటే మీనాన్నగారు సంతకంచేసి తేదీ వెయ్య
డానికి. మీకు జ్ఞాపకంవుందా ?

నోరా—అవును. కొంచెం జ్ఞాపకంవుంది.

క్రోగ్—అంతట మీనాన్న గారికి తపాద్వారా పంపించ
మని ఆపత్రం మీ కిచ్చేశాను. అవునా కాదా ?

నోరా—అవును.

క్రోగ్—మీరు సహజంగా ఆలాగే చేశారు. ఎందు
కంటే అయిదారురోజుల తరువాత మీతండ్రిసంతకంతో పత్రం
నాదగ్గరకు తీసుకొచ్చారు. అప్పుడు నేను మీకు సామిచ్చాను.

నోరా—అయితే నేను మరి నీకు సామ్మ సరీగా
చెల్లిస్తూవుండలేదా ?

క్రోగ్—అవును. చెల్లిస్తూవుండేవారు. కాని—ప్రస్తు
తాంశానికి రానీయండి. అది మీకు చాలా కష్టకాలంకాదా ?

నోరా—అవును. నిజమే.

క్రోగ్—మీనాన్న గారికి విక్కిలి జబ్బుగానుండేది.
కాదా ?

నోరా—అతని చరమదశ సమీపించింది.

క్రోగ్—కొద్దిరోజులలో మరణించారు. ఏం ?

నోరా—అవును.

క్రోగ్—దేవీ ! చెప్పండి. మీ కతడు మరణించినవార
మేమైనా జ్ఞాపకముందా ? అంటే యే నెల యేతేది ?

నోరా—అప్పుగారు సెప్టెంబరు ౨౯ వ తేదీని గతించి
నారు.

క్రోగ్—అది సరియైనదే. నేనుకూడా కనుక్కున్నాను. అయితే యిందులో సందర్భవిరోధమైన పొరపాటుంది. (జేబు లోనుండి కాగితముతీసి) దీనికి కారణమేమిటో నాకు తెలియదు.

నోరా—ఏంపొరపాటు ? నాకే తెలియదే !

క్రోగ్—ఇక్కడగలిగిన సందర్భవిరోధ మేమిటంటే, అతడు మరణించిన మూడుదినముల తరువాత అతని చేవ్రాలు చేయబడివుంది.

నోరా—నువ్వన్నమా తేమిటి ? నాకు బోధపడలేదు.

క్రోగ్—మీనాయనగారు సెప్టెంబరు ౨౯ వ తేదీని మరణించినారు. కాని ఇక్కడ చూడండి. మీతండ్రిగారు అక్టోబరు ౨ వ తేదీని చేవ్రాలుచేసినట్టు తారీఖున్నది. అది పొరపాటుకాదా ? (నోరా నిరుత్తరయై యుండును.) మీరు దీనికి సమాధానం చెప్పగలరా ? (నోరా యింకను పలుక కుండును.) ఇంకొకసంగతికూడాను. అక్టోబరు ౨ వ తేదీయ సావత్తరమున్నా మీనాన్నగారి దస్తూరీకాదు. నాకు తెలిసిన మరొకవ్యక్తిదస్తూరి. సరే. దాని కెలాగో సమాధానం చెప్పకోవచ్చును. మీనాన్నగారు తేదీ వెయ్యడం మరచిపో యుండవచ్చును. ఎవరో తొందరలో అతడు మరణించినట్లు తెలియకపూర్వము తారీఖువేసి వుండవచ్చును. అందులో ఏమంత ప్రమాదంలేదు. అంతా ఆసంతకంమీదనే ఆధారపడి వుంది. ఆసంతకం యధార్థమైందే అనుకుంటాను. ఏం ? ఇక్కడ సంతకంచేసింది మీనాన్నగారేకదా ?

నోరా—(కొంతసేపూరకొని, తలనెత్తి నిరరనభావముతో నతనివైపుచూస్తూ) లేదు. ఆసంతకంచేసినవారు అప్పగారు కారు. నేనే అతని సంతకంచేశాను.

క్రోగ్—ఆమాట ఒప్పుకుంటే యెంత ప్రమాదమో మీకు తెలుసునా ?

నోరా—నీసొమ్ము త్వరలో నీకిచ్చేస్తాను.

క్రోగ్—ఈప్రశ్నకు జవాబు చెప్పండి. ఆపత్రం యెందుకు మీనాన్నగారికి పంపించలేదు ?

నోరా—అది అసంభవము. అతడు చాలాజబ్బులో నున్నాడు. అతని సంతకం చెయ్యమంటే ఆసొమ్ము ఎందుకో అతనికి బోధపర్చవలసి వుంటుంది. అతడంత జబ్బుగానున్నప్పుడు నాభర్తప్రాణం గూడా అపాయస్థితిలో నుందని చెప్పలేక పోయాను. చెప్పడానికి వీలేక పోయింది.

క్రోగ్—అలాగైతే యాయాత్ర మానేసుకుంటే నా గావుండేది.

నోరా—లేదు. మానీడానికి వీలులేదు. నాభర్తప్రాణాన్ని కాపాడడానికి అది ముఖ్యవశ్యం. అందుచేతనే నేను మానలేక పోయాను.

క్రోగ్—కాని దగాచేస్తున్నారని మీమనస్సు కెప్పుడైతే నాతోచలేదా ?

నోరా—ఆసంగతి మరి నా తలపునకు రాలేదు. దాని గురించి నేనట్టే తల బద్దల చేసుకోలేదు. నాకదంతా దుర్భరమై పోయింది. నువ్వు దయా రహితుడవై నా కనేకమైన ఆటంకాలు కల్పించావు; నాభర్త దుస్థితి తెలిసినప్పటికి.

క్రోగ్—దేవీ ! మీరేమి నేరంచేశారో మీకు సరిగా తెలియలేదు. కాని నేను దృఢంగా చెప్పగలను. నాప్రతిష్ట పోగొట్టుకొనుటకు పూర్వం నేను చేసిన దుస్తంత్రం, మీరు చేసినదానికంటే మాత్రం అధమంకాదు.

నోరా—నువ్వు చేసినదా ? నువ్వుపడిన కష్టాలన్నీ నీభార్యను రక్షించుట కోసమేనా ?

క్రోగ్—న్యాయశాస్త్రము మనపుద్దేశముల నేమాత్రము సరకు చెయ్యదు.

నోరా—అలాగైతే అది పనికిమాలిన న్యాయశాస్త్రం.

క్రోగ్—పనికిమాలినదో మంచిదో కాని యీపత్రము నుగాని నేను దాఖలు చేస్తే మిమ్ము నా న్యాయశాస్త్రప్రకారమే విచారిస్తారు.

నోరా—నేను దానిని నమ్మను. మరణాసన్నుడైన తండ్రి యాందోళనమును మాన్పుటకు కుమార్తెకు హక్కులేదా ? తనభర్త ప్రాణమును రక్షించుటకు భార్యకు హక్కులేదా ? న్యాయశాస్త్రమును గురించి నాకంతగా తెలియదు. కాని న్యాయశాస్త్రములు వానిని కొంచె మాలోచించాలి.

అట్టి పద్ధతులను గూర్చి నీకు తెలియదా? నువ్వుకూడా వకీలువుకదా? క్రోగ్ స్టాడ్! నువ్వంత తెలివైన వకీలువుగా కనబడవు.

క్రోగ్—కాకపోవచ్చును. కాని మీరూ నేనూ చేస్తున్నలాంటి యిటువంటి వ్యవహారాలు నాకు తెలియవనుకున్నారా? సరే! కానియ్యండి. మీయిష్టం వచ్చినట్టే చెయ్యండి. కాని యిది మాత్రం తెలుసుకోండి—ఈసారిగాని నాపని పోయిందంటే, నాపనితోగూడా మీపనిపోతుంది. (నమస్కరించి పావడిగుండా పోవును.)

నోరా—(ఒకగడియ ఆలోచనలో నిమగ్నయై పిదప తలపంకించును.) “చా! చా! అలాగు వన్ను భయపెట్టడానికి చూశాడు. అతడు తలచినంత తెలివితక్కువదాన్ని నేను కాను. (పిల్లల వస్తువులు సర్దుటకు ప్రారంభించును) అయినప్పటికీ—? లేదది వట్టిమాట. నేను ప్రేమచేత చేశాను.

పిల్లలు—(ఎడమవైపుకున్న ద్వారంలో) అమ్మా! ఆక్రొత్తమనిషి వెళిపోయాడు.

నోరా—అవును. నాయనలారా! నాకు తెలుసును. కాని ఆవచ్చిన మనిషి గురించి యెవరితోను చెప్పకండి! విన్నారా! అప్పగారితో గూడ చెప్పకండి.

పిల్లలు—లేదమ్మా! చెప్పం. కాని మాతోవచ్చి ఆడవా?

నోరా—లేదు. ఇప్పుడు కాదు.

పిల్లలు—కాని అమ్మా! నువ్వాడతానని చెప్పావు ?

నోరా—అవును. చెప్పేనుకాని యిప్పుడాడలేను. లోపలికిపోండి. నాకు చాల పనుంది. లోపలికి వెళ్లిపోండి ! (ఆమె మెల్లిమెల్లిగా గదిలోనికిపోయి తలుపు మూసివేయును. అంతట సోఫామీద కూర్చుని గుడ్డతీసి కొంచెము కుట్టి మరలనాపును.) కాదు. (చేతిలోనున్నబట్ట క్రింద పారవైచి, లేచి సావడిద్వారమువద్దకు వెళ్లి సొరుగుతీసి మరలనాగును.) కాదు. కాదు. అది అసంభవము.

దాసి—(చెట్టును పట్టుకొనివచ్చి) అమ్మా! దీన్ని ఎక్కడపెట్టమన్నారు ?

నోరా—ఇదిగో. ఇక్కడ ఈమధ్యను.

దాసి—అమ్మా! మరేమైనా తెచ్చిదా ?

నోరా—అక్కరలేదు. అక్కరలేదు. అన్నీవున్నాయి.

(దాసి నిష్క్రమించును.)

నోరా—(వృక్షము నలంకరింప ప్రారంభించును.) ఇక్కడొక కొవ్వొత్తి—ఇక్కడ పువ్వులు—ఆ చండాలం మనిషి ! అదంతా వృత్తి తెలివితక్కువ—అందులో మరేం తప్పులేదు. చెట్టు చాల అందంగానుంది. నేను చెయ్యగలసిందంతాచేస్తాను. నాప్రాణేశ్వరుడు చాలసంతోషిస్తాడు—మీకోసం నేను పాడతాను, నృత్యంచేసాను—

(చంకలో కొన్ని కాగితములుపెట్టుకొని హెల్మరు ప్రవేశించును.) అప్పుడే మీరు వెళ్ళిపోవచ్చారా ?

హెల్మరు—అవును. ఇక్కడ కెవరైనా వచ్చారా ?

నోరా—ఇక్కడకా ? లేదు.

హెల్మరు—చాల తమాషాగానుంది. క్రోగ్ స్టాడ్ ఇంట్లోంచి వెళ్ళడం చూశాను.

నోరా—మీరు చూశారా ? అవునవును. నేను మరచిపోయాను. అత డిక్క డొక్క ఊణముండి వెళ్ళాడు.

హెల్మరు—నోరా ! నీమొగంచూస్తే అత డేదో శిఫార్సు చెయ్యమని నిన్ను బ్రతిమాలినట్టు నాకు కనబడుతున్నాది.

నోరా—అవును.

హెల్మరు—నీమట్టుకు నువ్వే చెయ్యాలనే వృద్ధేశంతో కనబడుతున్నావు. అతడు వచ్చినసంగతి నాదగ్గర నువ్వు మభ్యపరచావు. అది నిన్నతడు కోరలేదా ?

నోరా—కోరాడు. కాని నాధా—

హెల్మరు—నోరా ! నోరా ! బిటువంటివనికి నువ్వు కార్యభారం పూనుకుంటున్నావు ? అలాంటివాడితో మాట్లాడడము, వాని కలాంటి వాగ్దత్తము చెయ్యడము, ఈబేరానికి మభ్య నసత్యమాడడము.

నోరా—అసత్యమా—?

హెల్మరు—ఇక్కడి కెవ్వరు రావడము లేదని నువ్వు చెప్పడములేదు. (ఆమెను వ్రేలితోటి తాటిస్తూ) నావసంతకోకిలా! మల్లీఅలాగుచెప్పకూడదు. పలుకడానికి నావసంతకోకిలకు నిర్మలమైన ముక్కుండాలి—అపశ్రుతులు పలుకకూడదు. (తన చేతితో నామెకటిప్రదేశమును చుట్టును) ఇప్పుడు బాగుంది కాదా? అవునిప్పుడు బాగుంది. (ఆమెను విడిచి పెట్టును.) దానిని గురించి మరి ప్రసంగించవద్దు. (స్వచ్ఛ ప్రక్కను కూర్చొనును.) ఇక్కడింత వెచ్చగాను హాయిగాను వుందో! (కాగితములు చూచుచుండును.)

నోరా—(క్రిష్టమస్ వృక్షము నలంకరిస్తూ కొంతసేపూ రుకొని) నానా!

హెల్మరు—ఏమి?

నోరా—ఎల్లుండి పైచుబర్గువద్ద జరిగే నర్తన ప్రదర్శనమునకై నేనెదురు చూస్తున్నాను.

హెల్మరు—ఆనాడు నువ్వు మమ్ము నేలాగు ఆనందాదృతరస్యాలలో ముంచేస్తావో అని ఉత్కంఠతో నెదురు చూస్తున్నాము.

నోరా—నేనే చెయ్యడానికి ప్రయత్నించినా తెలివితక్కువే.

హెల్మరు—నువ్వన్నది నాకేమి బోధపడలేదు.

నోరా—మీకు వినోదింప జేసేది నేనేమిచెయ్యలేను. నేను తలచినదంతా స్వల్పంగాను తెలివితక్కువగాను కనిపిస్తున్నాది.

హెల్మరు—నాముద్దు నోరా! ఆమాట కడపటి కొప్పుకున్నదా?

నోరా—(అతని కుర్చీ వెనక నిలబడి దాని వీపుమీద తన చేతులు పెట్టి) నాథా! మీకు తీరిక లేదా?

హెల్మరు—ఆఁ, ఆఁ—

నోరా—ఆకాగితము లన్నీ యేమిటి?

హెల్మరు—బ్యాంకీవ్యవహారము.

నోరా—అప్పుడే?

హెల్మరు—కచేరిలోను, ట్రిడ్యోగస్థులలోను తగిన మార్పులు చేసి కావలసిన యేర్పాటులు చెయ్యవలసినదని మేనేజరుగారి వద్దనుండి హుకుము వచ్చింది. ఈ క్రిష్టమస్సువారం రోజులూ దాని క్రింద వుపయోగిస్తే కొత్తసంవత్సరాది వచ్చే సరికి అంతా సిద్ధమవుతుంది.

నోరా—అందుకనే పాపం క్రోగ్ స్టాడ్—

హెల్మరు—హుః

నోరా—(అతని కుర్చీపై వెనుకనుండి చేరబడి చేతితో చాతని తల డువ్వును.) మీకేమైనా తీరికవుంటే మిమ్మల్ని నేనొక గొప్ప బహుమానం అడుగుదా మనుకుంటున్నాను.

హెల్మరు—ఏమిటది ? చెప్పు.

నోరా—మీకున్నంత అభిరుచి యెవరికీలేదు. కాబట్టి యెల్లుండి జరిగేప్రదర్శనములో నాకు అందమైన దుస్తులతో కనబడాలనివుంది - కాబట్టి నాథా ! ఏదుస్తులు ధరించాలో, ఏవేషంలో అక్కడకు వెళ్లాలో మీరాలోచించి యేర్పాటు చెయ్యరూ ?

హెల్మరు—ఆహా ! కడపట నాతలతిక్క చిన్నది యెవరిసహాయానికో యెదురుచూడవలసివచ్చింది.

నోరా—అవును. ప్రాణప్రియా ! మీసహాయం లేకుండా నే నొక్కక్షణమైనా వేగలేను.

హెల్మరు—సరే. దానినిగురించి ఆలోచిస్తాను. ఏదై నా తగినది వేదాము.

నోరా—నామీద మీకెంతదయ ! (క్రిష్టమస్ వృక్షమువైపుపోయి ఒక్కక్షణ మూరుకొనును.) ఈయెర్రపువ్వులెంత అందముగా నున్నాయో !—కాని చెప్పండి. ఈక్రోగ్ స్టాడ్ చేసినది అంతఘోరమైన అపరాధమా ?

హెల్మరు—అతడు కూట సంతకంచేశాడు. అదంటే నీకేమైనా తెలుసునా ?

నోరా—అతడలాగు చెయ్యకపోతే వీలులేకపోయుండగూడదా ?

హెల్మరు—అదీ అయ్యుండొచ్చును. లేకపోతే తక్కిన వాటిలాగ తెలివితక్కువచే చేసియుండవచ్చును. కాని ఒక్కతప్పుచేత ఖండించడానికి నే నంతకఠినహృదయుడను గాను.

నోరా—అవును. మీరలాగు చెయ్యరు. నాకు తెలియదా ?

హెల్మరు—వాడు తనతప్పునేదో ఒప్పుకుని శిక్షభరిస్తే వానినడవడి చక్కచేదామని చాలమంది అనుకున్నారు.

నోరా—శిక్షా—?

హెల్మరు—క్రోగ్ స్టాడ్ అటువంటి దేమీ చెయ్యడం లేదు. ఏదోతంత్రంచేసి దానినుండి తప్పించుకున్నాడు. అందుచేతనే వాడలాగు చెడిపోతున్నాడు.

నోరా—కాని మీరది—?

హెల్మరు—ఒక్కసారి ఆలోచించు. అటువంటి ద్రోహి ఎల్లాఅబద్ధమాడి, ఎలామోసంచేసి, తన ఆత్మీయులవద్ద ఎట్టికపటవేషం ధరించాడో—తన భార్యాపుత్రులవద్దకూడాను. ఇటువంటివానిపిల్లలో—ఇప్పుడదే కష్టసాధ్యమైన చిక్కువచ్చింది నోరా !

నోరా—ఎలాగు ?

హెల్మరు—ఎందుచేతనంటే, ఆ అసత్యవాయువుందే ఇంటినంతటినీ విషపూరితంగా చేస్తుంది. పిల్లలు పీల్చినగాలి యావత్తు నాదుర్బీజాలనే లోనికి గొనిపోతుంది.

నోరా—(కొంచెము దగ్గరకువచ్చి) నాథా ! అది నిశ్చయమేనా ?

హెల్మ—ప్రియా ! నేను వకీలుగానున్నప్పుడు ఇలాంటివారి ననేకమందిని చూశాను. ఇంచుమించుగా నందరు తమ దొంగతల్లులమూలాన్నే యిటువంటి దుర్మార్గవర్తనలోనికి మొదట దిగారు.

నోరా—మీరెందుకు—ఒక్కతల్లులనే చెప్తారు ?

హెల్మ—అప్పుడప్పుడూ దుష్ప్రవర్తన గలిగిన తండ్రి మూలాన్నిగూడా పిల్లలు చెడిపోతూవున్నా, సాధారణంగా నిది తల్లుల ప్రభావమే. ఈసంగతి ప్రతీవకీలుకు తెలుసును. కోర్ట్స్టాడ్ తనపిల్లలకు సంతతము అసత్యములను కుతంత్రములను మప్పి చెడగొడుతున్నాడు. అందుకనే వానికేమి శీలము లేదని నేను చెప్పుతున్నాను. (ఆమెవైపు చెయ్యిచాచి) అందుకనే నాముద్దులనోరా వానిగూర్చి యేమిచెప్పనని వాగ్దత్తము చెయ్యాలి. అలాగని నువ్వు ప్రమాణంచెయ్యాలి. రా. రా. మిమిటిది? ఏదీ నీచెయ్యియ్యి, అదిగో అంతా తేలిపోయింది. అటువంటివ్వాళ్ల మధ్య నున్నప్పుడునాకు చికాకుగా గూడావుంటుంది.

నోరా—(అతనిచేతిలోనుండి చెయ్యితప్పించుకొని అతనికెదురుగా క్రిస్టమస్ వృక్షము ప్రక్కకరుగును.) ఇక్కడెంతవేడిగానుంది ! నే నెంతపని చెయ్యవలసివుంది !

హెల్మ—(నిలబడి తనకాగితములను సరిగాసర్దుకొని) అవును. నేను భోజనానికి పూర్వము వీటినన్నిటిని యెలాగై నా చూడాలి. నీదుస్తులను గురించికూడా ఆలోచించాలి. చెట్టునకు ముచ్చికాగితములతో వ్రేలగట్టడానికి నాదగ్గరేమైనా వుంటుందేమో. (తనచేతి నామె తలపైనుంచి) నాముద్దులవసంతకోకిలా ! (అతడు తనగదిలోనికి పోయి తలుపును మూసివేయును.)

నోరా—(కొంతసేపూరుకొని తనలో గొణుగుకొనును) లేదు, లేదు—అది సత్యంకాదు. అలాగు జరగదు. అలాగు జరక్కూడదు—(దాది ఎడమప్రక్కనున్న తలుపు తీసి.)

దాది—అమ్మా ! పిల్లలు అమ్మదగ్గరకు తీసుకువెళ్లమని అల్లరపెడుతున్నారు.

నోరా—ఒద్దొద్దు, వారిని నాదగ్గరకు రానివ్వకు. వీ! నువ్వు వాళ్లనాడించు.

దాది—సరేనమ్మా ! (తలుపుమూయును.)

నోరా—(భయముచే పాలిపోయి) నాబిడ్డలను పాడు చేస్తానా ? నాగృహాన్ని విషపూరితంచేస్తానా ? (కొంతసేపూరుకొని తలనెగురవేసి) అది నిజంకాదు. అది నిజమయ్యుండను.

ఇది ప్రథమాంకము.

బొమ్మరిల్లు.

ద్వితీయాంకము.

—అంతా—

రంగము.

[ప్రశాంతప్రక్కనొకమూలను క్రిస్టమస్ వృక్షముండును. అది నిరస్తభూషయై యుండును. చీరాడుతున్న దాని కొమ్మల నుండి కాలినక్రొవ్వుత్తులు వ్రేలబడియుండును. నోరా దుస్తులును టోపీయు సోఫాపై బడియుండును. సోఫాప్రక్క నాగి. దుస్తులను తీయును.]

నోరా—(దుస్తులను క్రిందపారవైచి) ఎవరోవస్తున్నారు. (ద్వారమువద్దకుపోయి వినును) లేదు—ఎవరూలేరు. ఇవాళెవరూ రారు. ఇవాళ క్రిస్టమస్ దినము—రేపుకూడాను. కాని బహుశా—(తలుపుతెరచి పైకిచూచును.) లేదు. ఉత్తరాలవైపులో నేమీలేదు. అది కాళీగానే వుంది. (ముందునకు వచ్చి) ఏం వెధవఘోష. అతడు మనఃపూర్తిగా అనుండడు. అలాంటిది జరగదు. అది అసంభవము. నాకు ముగ్గురు పిల్లలున్నారు.

[ఒక పెద్ద అట్టపట్టె పట్టుకుని ఎడమవైపుచుండి
దాది ప్రవేశించును.]

దాది—ఆఖరుకు మీక్రొత్తమస్తులపెట్టె దొరికింది.

నోరా—సరే. ఆమేజామీద పెట్టు.

దాది—(ఆలాగేచేస్తూ) కాని, అమ్మా! అది చాలమట్టుకు కుట్టవలసుంది.

నోరా—దాన్ని నూరువేలమొక్కలుగా చింపేస్తే బాగుండును.

దాది—అదేమ్మాటమ్మా! అది సుఖపుగా సరిచెయ్యచ్చు. ఒక్కపిస రోపికుంటేసరి.

నోరా—సరే. నాకు సాయంచెయ్యడానికి నేను వెళ్లిలిండిదేవిని పిలుస్తాను.

దాది—ఏమిటి? మల్లీవీధిలోకే? ఈభయంకరమైన ఓరుగాలిలో? అమ్మా! మీకు శైత్యంచేస్తుంది. రోగం తెచ్చుకుంటారు.

నోరా—అంతకంటే వుపద్రమే జరుగవచ్చు. పిల్లలెలాగున్నారు?

దాది—పాపం. వాళ్లు క్రిష్టమస్ బహుమతులు పెట్టుకుని ఆడుకుంటున్నారు. కాని—

నోరా—నాకోసంగాని యేడుస్తున్నారా?

దాది—మరి వాళ్లమ్మతోనే వాళ్లెప్పుడూ వుండడం అలవాటు.

నోరా—అవును. గాని, ఏనీ ! నాకు పూర్వంలాగ వాళ్లతో నుండడానికి తీరుబాటులేను.

దాది—ఫరవా లేదులెండి. చిన్నపిల్లలు దేనికై నా సులువుగా అలవాటు పడిపోతారు.

నోరా—నిశ్చయమేనా? అమ్మ కనబడకుండా వెళ్లిపోతే వాళ్లు మరచిపోతారా ?

దాది—అయ్యో రామ! కనబడకుండానా ?

నోరా—ఏనీ ! నీకొకమాట అడగాలనుంది. దాని గూర్చి నేను తరచు ఆశ్చర్యపడుతుండీదాన్ని. పరాయివాళ్ల మధ్యను నీచిన్నిబిడ్డను వదిలిడానికి నీమనస్సెలాగొప్పింది ?

దాది—ఏమి? దానివల్ల నితమంచిస్థితికి వస్తూవుంటే ? కష్టాలపాలైనచిన్నపిల్ల కిది సంతోషంకాదా? అదికాక, ఆదుర్దార్లుకు నాకొకపిసరైన సహాయం చెయ్యలేను.

నోరా—బహుశా నీకూతురు నిన్ను మరచిపో యుంటుంది.

దాది—లేదమ్మా! మరచిపోలేదు. ఆమెకు పని ఖాయమైనప్పుడు, ఆమె వివాహమైనప్పుడుగూడా నా కుత్తరాలు వ్రాసింది.

నోరా—(తన రెండుచేతులతో నామె కంఠమును
కొగిలించుకొని) ఏనీ ! నాచిన్నతనంలో నువ్వే నాప్రియ
మాతవు.

దాది—పాపము నాముద్దులనోరాతల్లికి నేనుతప్ప మరి
తల్లి లేదా.

నోరా—నాబిడ్డలకుగూడా తల్లి లేకపోయినప్పుడు
నువ్వే తల్లివిగా నుంటావు—నేను మాట్లాడుతున్న దెంత
అసందర్భంగానుంది. (పెట్టెతెరచి) నువ్వు పిల్లలదగ్గరకు వెళ్లు.
నేను రేపెంత అందంగానుంటానో నువ్వు చూద్దుగాని.

దాది—రే పాప్రదర్శనంవద్ద మీకంటే యెవరూ అందం
గానుండరమ్మా. (ఎడమవైపునున్న గదిలోనికి పోవును.)

నోరా—(పెట్టెలోని వస్తువులను విప్పమొదలుపెట్టు
ను. కాని వెంటనే మరల వానిని దూరము తగ్గోసివేయును.)
నేను వెళ్లిపోగలసినట్టయితే నాతో నెవరూ రాకుండావుంటే
యీ మధ్యను ఇక్కడేమి విపరీతం జరగకుండా వుంటే అసం-
దర్భము. తెలివితక్కువ. ఎవరూ రాదు. నేను దాన్నిగురించి
మాత్రం తలచుకోకూడదు. నామాంద్యాన్ని వదలుకోవాలి.
ఎంతఅందమైన కరత్రాణములో ! ఆఆలోచన మానుకోవాలి.
ఒకటి, రెండు, మూడు, నాల్గు, ఐదు, ఆరు (అరచును.) ఆ !
ఎవరో వస్తున్నారు—(ద్వారమువద్దకు పోవును. కాని అనాలో-
చితముగ్గా నక్కడ నిలబడును.)

[ప్రవేశము:—లిండిదేవి సావడిగుండాఁ
సావడిలో తనదుస్తులను తోపిటీసి ఆమె వుంచును.]

నోరా—ఓహూ! నువ్వే నాక్రిస్టై నీ? ఆపై ని ఎవరూ
లేరుగదా? నువ్వురావడం ఎంత మంచిపనిచేశావు?

లిండి—ఇప్పుడే నువ్వు నాగురించి అడుగుతున్నావట.

నోరా—అవును. నువ్వు నాకుకొంచెం సాయంచె
య్యాలి. ఈసోఫామీద కూర్చుందాం రా. విను. రేపు పైనున్న
బర్గులో నర్తనశ్రద్ధదర్శనం జరుగుతుంది. నాభర్తగారు నన్ను నే
పాలదేశపు చేపలదానివేషం వేసుకొని, కేప్రీలో నేను నేర్చు
కున్న టరన్ టల్లా నృత్యం చెయ్యమని కోరుతున్నారు.

లిండి—అలాగా, అయితే ను వ్యావేషం వేస్తా వన్న
మాట.

నోరా—అవును. నాభర్తగారు కోరుతున్నారు. ఈ
దుస్తులు చూడు. మాత్రం నాకోసం కుట్టించారు; కాని, అదం
తా చిరిగిపోవడంచేత, ఏలాగుండాలో నాకు బోధపడ లేదు.

లిండి—మనం సులువుగా దాన్ని సరిచేసేస్తాము. ఇక్క
డా అక్కడా కొన్ని టక్కులు వెయ్యడం మరిచిపోయాడు. సూదీ
దారంయేది? అప్పుడప్పుడు మనకు కావలసిందంతే.

నోరా—నువ్వెంతమంచిదానివే.

లిండి—(కుడుతూ) రేపు నువ్వు ఈదుస్తులను వేసుకుం
టావుగదూ. నోరా! ఎలాగో నేను చెప్పాను—నే నొకసారి

యీనూత్నాంబరముల్లో నువ్వెలాగున్నావో చూస్తారు. కాని నిన్నసాయంత్రం నువ్వుచేసినమేలునకు నేను వందనములుచెయ్యడం మరచిపోయాను.

నోరా—(నిలబడి రంగమునకడ్డుగానడచి) నిన్నరోజూ లాగ అంతహాయిగా లేదు. క్రిసైనీ! నువ్వింతకంటె కొంచెం ముందురావలసింది. నాభర్తకు ఇల్లుశుభ్రంగాను, అందంగాను ఎలా గుంచడమో తెలుసును.

లిండీ—నువ్వుకూడా ఆలాగే వుస్తావు. నాకు తెలుసును. పీతాడికి నువ్వు కూతురై నందుకు వృధాకాలేదు. కాని చెప్పు. ఈడాక్టరు నిన్ననున్నట్టే యెప్పుడూ క్రుంగిపోయేవుంటాడా?

నోరా—లేదు. నిన్ననతనిముఖంలో అది ప్రత్యక్షంగా కనబడ్డాది. అతడుచాలా ఉపద్రమైన జబ్బుతో బాధపడుతున్నాడు. పాపం! అతనికి క్షయరోగం పట్టుకుంది. అతనితాడి అన్నిటిలోను అమితంగానే వుండేవాడు. అందుచేతనే అతనికొడుకు పుట్టిందగ్గరనుండి రోగిష్టిగానే వున్నాడు. తెలిసిందా?—

లిండీ—(కుట్టునాపివేసి) కాని నాముద్దులనోరా! అతనిగురించి యిదంతా నీకెలాగు తెలిసింది?

నోరా—(ఇటునటునడుస్తూ) ముగ్గురుపిల్లల్లను కన్నతరువాత నన్ను చూడ్డానికి యెవరైనా వస్తూవుంటారు; భర్తలతోకాపురంచేస్తున్నవాళ్ళు. వాళ్లలోకొంతమంది వైద్యులైతే, పినవాళ్ళు. ఇటువంటిసంగతులన్నీ ఒకటితరువాత నొకటి మాట్లాడతారు.

లిండి—(కుటుతూబక్కక్షణమూరుకొని) డాక్టరురాంక్ ఇక్కడకు రోజూ వస్తూవుంటాడా?

నోరా—ప్రతిరోజూ తప్పకుండా. అతడు నాభర్తకతి ముఖ్యస్నేహితుడు. నాకుకూడాను. అతడు మాకుటుంబంలో వానిలాగేవుంటాడు.

లిండి—కాని, చెప్పు - అతడు మంచివాడేనా? అంటే ప్రతీవాళ్లతోనూ ఎలాగో బుజం కలిపిడానికి తొందపడేవాడేనా కాడా?

నోరా—అబ్బే. అలాగెందుకన్నావు?

లిండి—నిన్న సతనిపరిచయం నాకు మొదట కలిగినప్పుడు నాపేరనేకసార్లు ఈయింట్లోవిన్నానని అతడు చెప్పేడు. కాని నీభర్త నేనెవరో ఒకపిసరై నా తెలియదన్నాడు. అందుచే డాక్టరురాంకుకు—

నోరా—అదినిజమే క్రిసైనీ! నాభర్తగారు నన్నెంతో ప్రేమిస్తారు. అందుచేతవానికి నావూసుతప్ప యింకొకరివూ సక్కరలేదు. నేను వచ్చినకొత్తరికం నాప్రియసఖులనుగూర్చి మాట్లాడేదొన్ని. దానికాయన యేవగించుకొనేవారు. అంతట నుండి నేనాప్రస్తాపన మానేశాను. కాని యిటువంటివి వినడానికి డాక్టరురాంక్ గారి కిష్టం కాబట్టి అతనితో నే నిటువంటివన్నీ మాట్లాడుతూవుంటాను.

లిండి—నోరా! నువ్వింకా అనేకవిషయాల్లో పసిదానవు. అనేకవిధాల నేను నీకంటే పెద్దదాన్ని, ఎక్కువఅనుభవం కలదాన్ని. కాబట్టి నేనొకమాట చెప్తాను విను—డాక్టర్ రాం కుతో స్నేహం చాలించడం మంచిది.

నోరా—ఏమిటి? నే నతనితో స్నేహంచాలించాలా?

లిండి—రెండుకారణాలచేత, నిన్న నువ్వేదో అసందర్భ ప్రలాపం గావించావు. నిన్నెవ్వడో ధనవంతుడు మోహించి మరణశాసనమూలముగా నీకు ద్రవ్యమిచ్చినట్లు—

నోరా—భగవదనుగ్రహంవల్ల అట్టిప్రియుడు నిజంగా ఎవడూ లేడు. కాని, తరవాత?

లిండి—డాక్టరునకేవల నా ఆస్తివుందా?

నోరా—ఆ, ఉన్నాది.

లిండి—అతనికెవరు దక్షతగాని, వారసులుగాని లేరు గదా?

నోరా—లేరు. లేరుకాని—

లిండి—ప్రతిరోజు ఇక్కడకేవస్తాడు?

నోరా—అవును. ఆసంగతి నేనే చెప్పాను.

లిండి—అయితే యీ పెద్దమనిషి అంతగడుస్తూనే లేనివాడా?

నోరా—నువ్వన్నమాట నాకేమి బోధపడలేదు.

లిండి—తెలియనట్లు నటించకు నోరా! నీకారెండువందల యాభైపాను తెవరిచ్చారో నాకు తెలియదనుకున్నావా ?

నోరా—నీకేం మతిపోయిందా ? అతడిచ్చాడని నువ్వెలాగనుకున్నావు ? ఇచ్చటికి రోజూ వస్తున్న స్నేహితుడు. అతని వద్ద నప్పు తీసుకోవడం ఎంతకష్టంగా నుంటుందో నువ్వేమైనా ఆలోచించావా ?

లిండి—అయితే అతడు కాడా?

నోరా—కాదు. కాదు. ఆ ఆలోచన ఒక్కక్షణమైనా నాతలపునకు రాలేదు. అదిగాక నాకివ్వడాని కతనివద్ద నప్పటికి డబ్బులేదు. అతనికిఆస్తి తరవాతకలసింది.

లిండి—సరే. నోరా ! నువ్వుచాలా అదృష్టవంతురాలవు.

నోరా—లేదు. డాక్టరురాకును అడుగుదామనుకోలేదు. నే న్నడిగినట్లెత్తే అతడు తప్పకుండా—

లిండి—కాని నువ్వడగలేదు ?

నోరా—అడగలేదు. అలాగు అడగడానికి వీలవుతుందనిగూడా నేననుకోలేదు. కాని, నేను డాక్టరురాంకోతో చెప్పినట్లెత్తే అతడుతప్పకుండా—

లిండి—నీభర్తపరోక్షంగానా ?

నోరా—అలాగైతే అతనితోఅంతా తెగతెప్పలు చేసికోవలసివుంటుంది.

లిండి—అవునదే నీకు నిన్న చెప్పినది. కాని—

నోరా—(ముందుకూ వెనక్కూనడుస్తూ) పురుషుడు
ప్రీతికంటే యిటువంటికార్యాలు సులువుగా నెరవేరుస్తాడు.

లిండి—భర్తయితేనా ? అవును.

నోరా—చాచా (కదలకుండానిలబడి) నువ్వు తెచ్చిన
అప్పు చెల్లించేస్తే నీపత్రం నీకుతిరిగి వెళ్ళిపోవస్తుందికాదా ?

లిండి—దానిమట్టుకదే.

నోరా—అంత ఆవెధవకాగితాన్ని ముక్కముక్కలు
గా చింపేసి కాల్చేవచ్చును.

లిండి—(ఆమెవైపుతీక్షణంగాచూచి కుటుంబాన్ని క్రింద
పెట్టి మెల్లగాలేచి) నోరా ! నువ్వేదో నావద్దనుండి మభ్యపరు
స్తున్నావు.

నోరా—నేను దాచినట్టు కనబడుతున్నానా ?

లిండి—నిన్న పాతఃకాలం గడచినతరువాత నీకేదో జరి
గింది. నోరా ! ఏమిటది ?

నోరా---(ఆమెదగ్గరకువెళ్లి) క్రిసై నీ ! (వినుటనభిన
యించి) ఊరుకో ! ఊరుకో ! నాభర్తగారింటికి వస్తున్నాను.
నీకు లోపలకువెళ్లి పిల్లలను చూదామనుందా ? నాభర్తకు బట్ట
లు కుట్టుకుంటూ వుండడం సహించదు. ఏనీకూడా కొంచెం
సాయం చేస్తుంది.

లిండి---(వస్తువులను పోగుచేసి) అలాగే. కాని నీదగ్గర నుండి, ఆసంగతి తేలిందాకా వెళ్ళు. (ఎడమవైపునున్న గదిలోనికి పోవును. హెల్మరు సావిడిగుండా వచ్చును.)

నోరా---(అతనిదగ్గరకు వెళ్ళి) మీకోసం ఎంతో ఎదురు చూస్తున్నాను నాథా !

హెల్మరు---ఎవరది. కుట్టుపనిదా ?

నోరా---కాదు, క్రిసైనీ. ఆవిడ నా వస్తులు సరిగా కూరుస్తున్నాది. నే నెలాగుకనబడతానో మీరే చూస్తారు.

హెల్మరు---అదియెంతో సంతోషమైనసంగతి.

నోరా---బాగు బాగు. మీరు కోరినట్టు చెయ్యడం నాకు కూడ ఆనందంకాదా ?

హెల్మరు---ఆనందమా ? నీభర్త కోరినట్టు చేసినందుకా ? నువ్వన్నమాట నిజమేనా ? కాని నిన్ను నే నల్లరపెట్టను. దుస్తులు తొడుక్కుని చూద్దామని నీకుందిగదా ?

నోరా---మీరు పని చూచుకోడానికి వెళ్ళిపోతారు కాబోలు ?

హెల్మరు---అవును. (కాగితములకట్టను చూపును.) ఇది చూడు. నే నిప్పుడే బాంకీకి వెళ్ళినట్లు. (తనగదివైపు తిరుగును.)

నోరా---నాథా !

హెల్మరు---ఓయి !

నోరా—మీముద్దులవుడత మీమ్ముల నేదైనా చాలా
చాలా అందమైనదాన్ని అడిగితే—

హెల్మ—ఏమిటది ?

నోరా—మీ రిస్తారా ?

హెల్మ—అదేదో నేను ముందువినాలి.

నోరా—మీరు దయించి దానికి కావలసినదిస్తే, మీ
ముద్దులవుడత యిటునటు పరుగెత్తి అనేకవిద్దెలు చేస్తుంది.

హెల్మ—అదేదో సరీగా చెప్పు.

నోరా—మీభరతపక్షి కిలకిలలాడుతూ ఆరోహణావ
రోహణములతో తనసంగీతం నెరుపుతుంది—

హెల్మ—నాభరతపక్షి అదెలాగుచేస్తుంది !

నోరా—నే నప్పరసవేషంవేసి మీకోసం వెన్నెలలో
శృత్యం చేస్తాను నాథా !

హెల్మ—నోరా ! నువ్వుదయం చేసినప్రార్థన కాదు
గదా ?

నోరా—(అతనిదగ్గరకు వెళ్ళి) అదేను. నానాథా !
మీమ్ములను నేను మిక్కిలి ప్రార్థిస్తున్నాను.

హెల్మ—తిరిగి ఆప్రస్తావన తేవడానికి నీకు ధైర్య
మున్నదా ?

నోరా—ఉంది. నేను కోరినట్లు మీరు చెయ్యండి.

కోర్గ్స్టాడ్ ను పనిలో నుండనియ్యండి.

హెల్మ—ప్రియా ! నోరా ! నే నతనిపనే లిండిదేవికి వచ్చేటట్టు యేర్పాటుచేశాను.

నోరా—అవును. ఆవిషయంలో మీరు చాల దయ చూపించారు. కాని క్రోగ్ స్టాడ్ నుతప్ప మరెవరినైనా పనిలో నుండి తప్పించియ్యండి.

హెల్మ—ఇది భరింపరాని మిక్కిలి మొండితనము. ఏదో ఒక అనాలోచితమైన వాగ్దాతమును నువ్వు చేశావని వానిగూర్చి చెప్పుతున్నావు. నేనుకూడా—

నోరా—అదికాదు నాథా ! ఈచెప్పుతున్నది మీకో సమే. వా డతిదారుణంగా పత్రికలలో వ్రాస్తాడు. ఆసంగతి మీరే చెప్పారు. మీకు చెప్పరానంత కీడుచేస్తాడు. అందుచేతనే అతడంటే నాకు బ్రహ్మాండమైనభయం—

హెల్మ—ఆహా ! నాకు బోధపడింది. జరిగినదంతా జ్ఞాపకానికి వచ్చి నీకు భయంవేస్తున్నది.

నోరా—ఏమిటి జ్ఞాపకానికిరావడం ?

హెల్మ—నువ్వు మీతండ్రిసంగతి తలచుకుంటున్నావు.

నోరా—అవునవును. ఆసంగ తొకసారి జ్ఞాపకం తెచ్చుకోండి. ఈ అసూయాపరులు అప్పగారినిగూర్చి పత్రికలో ఏమిటి వ్రాశారో, ఎంత అప్రతిష్ఠకలుగజేశారో, ఆసమయంలో ఆశాఖవారు మిమ్మల్ని పంపకపోయినా, మీరు దయదలచి ఆతనికి సహాయముచేయకపోయినా అప్పు డతనికి బర్తరుపుకూడా అయిపోయిండును.

హెల్మ—కాని నా ముద్దులనోరా ! మీ అప్పగారికి నాకున్న ఒక ముఖ్యమైనభేదముంది. ఉద్యోగరీత్యా అతనివర్తనలో కొన్ని దొసగులున్నాయి. నాదలాగుకాదు. ఇకముందు కాబోదు.

నోరా—ఈద్రోహు లెటువంటిపన్నాగాలు పన్నుతారో మీరేంచెప్పగలరు. మన కీగృహకృత్యాల్లో అంతా సదుపాయంగాను, సౌఖ్యంగాను, ఏవిచారంలేకుండా వుండాలి. మనకు పిల్లలుగూడా వున్నారు. అందుకనే మిమ్మంతగా ప్రార్థిస్తున్నాను.

హెల్మ—వానికోసం ను వ్యవసరంగా జోక్యంచేసుకుని చెప్పడం, వానిని నేను మరుంచడానికి వీలులేకుండా చేస్తున్నావు. అప్పుడే బాంకీవుద్యోగస్థులలో నేను క్రోగ్ స్టాడ్ ను బర్తరుపు చేస్తున్నానని తెలిసింది. ఇప్పుడది మానేస్తే యేమంటారు. క్రొత్తమేనేజరు తనభార్య ఆజ్ఞప్రకారం తనవుద్దేశం మార్చుకున్నాడు-

నోరా—అనుకుంటే యేంనష్టం ?

హెల్మ—ఏమీలేదు- నీలాంటి మొండివాళ్ళమాట చెలి తేసరి- నలుగురిముందరా నేను నవ్వుతాల పాలవుతా ననుకున్నావా ? “ఎవరుచెప్పినాసరే వింటాడురా” అని ప్రజలను కోడానికి. దానిప్రతిఫలంకూడా నేను వెంటనే అనుభవిస్తాను. అదిగాక నేను బాంకీలో మేనేజరుగా నున్నంతకాలం వానితో కలిసి పనిచెయ్యడానికి వీలులేకుండా మరొకకారణముంది.

నోరా—ఏమిటది ?

హెల్మ—పోనీ వాని నైతికదురాచారాలను వీలైతే పరిగణింపకపోవచ్చును.

నోరా—అవును. అలాగే.

హెల్మ—వాడు పనిబాగా తెలిసినవాడుకూడాను. కాని మేమిద్దరము బాలురగా నున్నప్పటినుండి వాణ్ని నే నెరుగుదును. వాని మోటస్నేహమే నాకొక పిశాచంలాగ కనిపిస్తుంది. నే నున్నసంగతి నీకు చెప్పేస్తాను. మే మొకప్పుడు మిక్కిలిస్నేహంగా నుండే చాల్లము. కాని, మీ తెలివిమాలినవాడు నలుగురుఉన్నప్పుడై నా ఒకపిసరు కట్టుదిట్టముగా నుండడు. అదిగాక నాతో చనువుగా మాట్లాడడాని కొక హక్కున్నదని ప్రతీక్షణం “ఒరే హెల్మరు.” అని యిలాగ్గాపిలుస్తాడు. అదినాకు చాలకష్టతరంగా నుంటుంది. బాంకీలో నాస్థితి దౌర్భాగ్యకరంగా చేస్తున్నాడు.

నోరా—మీ రలాగంటారని నేననుకోను.

హెల్మ—అనుకోవు ? ఎందుచేత ?

నోరా—అలాగుతలవడం సంకుచితబుద్ధిని తెలియజేస్తుందిగాబట్టి.

హెల్మ—ఏమిటంటున్నావు ? సంకుచితబుద్ధి ? నాది సంకుచితబుద్ధినా అంటున్నావు ?

నోరా—కాదు. మీదట్టిది కాదు. ప్రియో—అందు చేతనే.

హెల్మి—రెండూ వకటే. నేను చెప్పినది సంకుచితదృష్టంబున్నావు. ఆయితే నాది సంకుచితబుద్ధి. సరే—ఇటువంటి దాన్ని తుదముట్టించాలి. (సావడిద్వారమువద్దకు పోయి పిలచును) హెలన్.

నోరా—నాథా ! ఏమిటి చేస్తారు ?

హెల్మి—(తనకాగితాలు చూస్తూ) అయిపోయింది,

[ప్రవేశము:—దాసి]

చూడు. ఈ ఉత్తరం తీసుకొని తత్తణమే క్రిందకు పో. అక్కడెవరినేనా మనిషినిచూచి వెంటనే తీసుకువెళ్లి యివ్వమని చెప్పు. వెళ్ళు, తొందరగా వెళ్ళు. పైవిలాసం దానిమీద వ్రాసివున్నాది. సా మ్మిదిగో.

దాసి—చిత్తము. (ఉత్తరము పట్టుకొని నిష్క్రమించును.)

హెల్మి—(కాగితములు సర్దుతూ) ఇప్పుడో నా చిన్నారి మొండి !

నోరా—(అత్యాతురతతో) నాథా ! ఏమిటది ?

హెల్మి—క్రోగ్ స్టాడ్ బర్తరుపు.

నోరా—నాథా ! దాన్ని పిలవండి, ఇంకా కావలసినంత వేళుంది నాకోసం పిలవండి—మీకోసం మనపిల్లలకోసం, విన్నారా ? దాన్ని పిలవండి. ఆ ఉత్తరం మనకెంత పుపద్రం తెస్తుందో మీకే తెలుసు.

హెల్మ—మించిపోయింది.

నోరా—అవును. మించిపోయింది.

హెల్మ—చువ్వు పడుతున్న ఆందోళన నాకు తెలుసుకు. అది నాకు పరాభవమేనా, అవును. అది నాకు పరాభవమే. ఒక తిండిలేని గుమస్తాకోపానికి నేను జడవాలా? అయినా నిన్ను నేను తురిచాచు. దానివల్ల నీప్రేమ నాకు ప్రత్యక్షంగా కనబడుతున్నాది కాబట్టి. (ఆమె రెండుచేతులును పట్టుకొని) నాముద్దల నోరా! ఇలాగుండాలి. ఏమివస్తే రానీ. దాన్ని ప్రతిఘటించడానికి నాకు పట్టుదల బలం కూడా వుంది. ఆపూచీ అంతా నానెత్తిమీద పెట్టుకోడానికి తగివున్నానో లేదో నీకే తెలుస్తుంది.

నోరా—(భీతిచే స్తంభించిన కంఠముతో) మీరన్నమాటేమిటి?

హెల్మ—నేను చెప్పినదంతా—

నోరా—(తెమ్మదేరి) ఆలాగు మీరు చెయ్యలేరు.

హెల్మ—సరే. మంచిది. దాన్ని మనం భార్యా భర్తలులాగ పంచుకుందాం. అదే యిప్పుడు జరగాలి. (ఆలింగనం చేసుకుంటూ) ఇప్పుడు నీకు సంతోషమైందా. అదిగో. అదిగో. ఈచకితహరిణాక్షములు! ఇదంతా ఉత్తభయంకర స్వప్నము. నువ్వెల్లి టరంటలా నృత్యమును కంజరితో నభ్యాసం చెయ్యి. నేను కచీరీసావిట్లొకి పోయి తలుపు వేసుకుంటాను. నువ్వు.

చేసిన చప్పుడు వినబడదులే. నీయిష్టంవచ్చినంత చప్పుడు చెయ్యి. (ద్వారంవైపు తిరుగును) రాంక్ గాని వస్తే నే నెక్కడుంటానో చెప్పు. (తల నూచి కాగితములను తీసుకొని గది లోనికి పోయి తలుపు వేసుకొనును.)

నోరా—(ఆందోళనముచే తోచక, మొదలునరికిన వృక్షమువలె నొరిగి, గొణుగుకొనును.) వా డది చెయ్యడానికి సమర్థుడు. అలాగు చేస్తాడు. ఎంత ప్రతికూలంగానున్నా చేస్తాడు- లేదు. అదికాదు. ఎన్నటికిన్నీ, ఎప్పటికిన్నీ, అదితప్ప యింకేదైనా సరే. ఏదయితే అదే. (ఆమె తనచేతుల రెండిటితోను ముఖమును కప్పుకొని లేచి ద్వారమువద్దకు పోయి తలుపు తెరచును. రాంక్ కోటు కొయ్యకు తగిలించి బయట నిలబడును. ఈక్రింది సంభాషణ జరుగుతూ వుండగా చీకటిపడును.)

నోరా—డాక్టరుగారు ! బాగా మీపిలుపు వినబడ్డాది. కాని మీ రిప్పుడు టోర్వాల్డ్ గారి వద్దకు వెళ్ళవద్దీ. ఆయన చాల పనితోందరలో వున్నట్టు కనిపిస్తుంది.

రాంక్—నువ్వో ?

నోరా—(అతన్ని లోనికి రావించి పిదప తలుపు మూయును.) నాకా? మీరెప్పుడు వచ్చినా నాకు తీగుబాటే.

రాంక్—సరే. అయితే ఇక్కడే కాలక్షేపం చేద్దాము వీలైనంత.

నోరా—అంటే మీవుద్దేశ మేమిటి ? వీలైనంతంటే ?

రాంక్—ఆమాట నీకు భయంవేసిందా ?

నోరా—మీరు చెప్పింది చాలా వింతగానుంది. ఏమై చా వుపద్రవం జరగబోతున్నాదా యేమి ?

రాంక్—క్రొత్తదేమీ లేదు. నేను చాలకాలంనుండి నిరీక్షిస్తున్నదే. కాని యిత త్వరగా జరుగుతుందనుకో లేదు.

నోరా—(అతనిచేయి గట్టిగా పట్టుకొని) ఏమిటి కనుక్కున్నారు ? డాక్టరుగారు మీరు చెప్పాలి.

రాంక్—(స్వవ్యవస్థకూర్చుకొని) అంతా నాసంగతే. ఇక మరేం చెయ్యడానికి లేదు.

నోరా—(ఉపశమనకరమైన ఒక నిట్టూర్పు పుచ్చి) మిమ్మునుగురించేనా ?

రాంక్—నురెవరికొరకు ? ఎవరిమట్టుకు వా రూరు కోడం లాభంలేదు హెచ్చుచేసి. నాదగ్గర ముదుపుచ్చుకున్న వాళ్ళందరికంటే గూడా నేనే దొర్బాగ్యుణ్ణి. కొద్దిరోజులనుండి నే నింటివద్ద కొంచెంకూడికగా నున్నాను. అప్పులపుప్పి, బహుశా నేను నెలదాటకుండా చచ్చిపోవరణలో చివుతూ వుంటా నేమో !

నోరా—ఎటువంటి వినరాని మాటచెప్పుతున్నారు.

రాంక్—అసలు కృత్యమే అసహ్యకరమైంది. అందులో వచ్చిన ముప్పేమిటంటే, అది రాకుండానే అంతకంటే అసహ్యకరమైనవాటితో ప్రతిఘటించవలసి వుంటుంది. మరొక్కసారి

నామట్టుకు నేనే పరీక్షించుకుంటాను. అదయితే, ఎప్పటినుండి దుర్భరమైన నాచరమదశ ప్రారంభిస్తుందో తెలుస్తుంది. నీకోసంగతి చెప్పాలనుంది. హెల్మరు నవనాగరికత, అతనికి చూసిందల్లా అసహ్యం కలిగిస్తుంది. నాజబ్బుగదిలో అతడుండడం నా కిష్టంలేదు.

నోరా—అయ్యో! కాని డాక్టరుగారు !

రా—అతడుంటానన్నా ఉండనియ్యను. ఏకారణంచేత నై నాసరే అతడు లోపలికి రాకుండా నాతలుపు వేసుకుంటాను. రావలసిందేదో పూర్తిగా వస్తుందని తెలిసినతరవాత నల్లని (శిలువ) అడ్డుగురుతుతో నీకొక వుత్తరం పాపిస్తాను. అప్పుడు నాకేదో తలపరానిది వచ్చిందని నువ్వనుకోనాలి.

నోరా—మీరు నేడుచాల అసందర్భంగా మాట్లాడుతున్నారు. మీరెంతో సరదాగా వుండాలని నేను కోరేను.

రాంక్—నామీద మృత్యువు తాండవిస్తూవుండగా నా ? మరొకరిపాపానికి నేను ప్రతిఫలం అనుభవిస్తూవుండగా నా ? అందులో నేమైనా న్యాయముందా ? ఏదో వొకలాగ తప్పింపరాని ప్రతిక్రియ జరుగుతునేవుంది—

నోరా—(తనచేతు లతనిచెవులమీదపెట్టి) అసందర్భం పోనిత్తురు. ఏదైనా సరదాఅయినసంగతి మాట్లాడండి.

రాంక్—ఓ. ఇదంతా నవ్వవలసినసంగతే. నావెన్నెముక నాజనకుని యశావనానందముచే బాధపడవలసినదే.

నోరా—(ఎడమవైపు మేజాప్రక్కను కూర్చుని) అతనికి చిలకతోటకూరంటే యెంతో యిష్టం.

రాంక్—ముల్లంగంటే అంతకంటేను.

నోరా—అవును. ముల్లంగికూడాను. ఉల్లికోళ్ళో ?

రాంక్—ఉల్లికోళ్ళున్ను.

నోరా—తరవాత చందవలు.

రాంక్—చందవల మాట చెప్పనక్కరలేదు.

నోరా—బుడ్లకొలది సారాయము ద్రాక్షారసముకూడాను. ఈమంచిమంచి సుగంధద్రవ్యాలన్నీ మనయెముకలమీద పగతీర్చుకుంటాయి.

రాంక్—ముఖ్యంగా వాని యనుభవ సంతృప్తిలేని నిర్భాగ్యుల యెముకలమీద.

నోరా—అదే విచారకరమైన సంగతి.

రాంక్—(ఆమెవంక తేరిపారజూచును) హుః.

నోరా—(కొంతసేపూరుకొని) మీరెందుకు నవ్వుతున్నారు ?

రాంక్—నేనుకాదు నువ్వునవ్వుతున్నావు.

నోరా—నేనుకాదు. మీరే నవ్వుతున్నారు డాక్టరుగారు !

రాంక్—(నిలబడి) నేననుకంటే నువ్వు మిక్కిలి పెరిగి దానివి.

నోరా—నా కీ వేళ మిక్కిలి చికాకుగానున్నాది.

రాంక్—అలాగే కనబడుతున్నాది.

నోరా—(తనచేతులనతని భుజముపైనుంచి) డాక్టరు గారు! డాక్టరుగారు! మామధ్యనుండి మిమ్ము మృత్యువెత్తుకు పోకుండా వుండాలి.

రాంక్—ఆ నష్టం మిమ్ము నష్టబాధించదు. చచ్చినవాళ్లను వేగం మరచిపోతారు.

నోరా—(అతనివైపు నాతురతతో చూచుచు) మీకు దానిలో నమ్మకముందా?

రాంక్—మనుష్యులకు క్రొత్తబంధుత్వా లేర్పడతాయి. అప్పుడు—

నోరా—ఎవరి కేర్పడతాయి?

రాంక్—నేను చచ్చిపోయినతరువాత నీళ్లు హెల్మరు కున్ను. నువ్వప్పుడే దారిలో పడ్డావు. నిన్నసాయంత్రం లిండి దేవి యిక్కడకెందుకు వచ్చింది?

నోరా—ఓహో! పాపం! మీకాయనాధను, క్రైస్తవ నిచూస్తే అసూయగానుందా యేమి?

రాంక్—అవును. ఆవిడే నా అనంతరం యీ యింటికి వారసురాలు. నేను చచ్చిపోయినపిదప యీవిడ—

నోరా—ఊరుకోండి. అంతగట్టిగా మాట్లాడకండి. ప్రక. గదిలోనే ఆమె వున్నాది.

రాంక్ — ఈ వేళమల్లిన్నా ? చూశావా?

నోరా — ఆవిడ నాబట్టలు కుట్టడానికి వచ్చింది. చూశారా మీరెంత పొరపాటుపడ్డాలో? (సోఫామీద కూర్చొని) కాని డాక్టరుగారు! రేపు నేనెంతఅందంగా నృత్యంచేస్తానో మీరేచూస్తారు. ఇదంతా మీకోసం — మీన్నే హితులైన టోర్వాల్డుగారికోసం అనుకోండి. (మంజూషమునుండి వివిధవస్తుసముదాయమును తీస్తూ) డాక్టరుగారు! రండి కూర్చోండి మీకు కొన్ని వస్తువులు చూపిస్తాను.

రాంక్ — (కూర్చుని) ఏమిటవి ?

నోరా — వీటిని చూడండి.

రాంక్ — పట్టుమేజోళ్లు.

నోరా — ఎర్రమంటిరంగు. ఏంబాగులేవూ ? ఇక్కడ చాల చీకటిగానుంది. కాని రేపు — లేదు. లేను. మీరు నాపాదాలతట్టే చూడాలి. సరే. మీరు కాళ్లవైపుగూడా చూడొచ్చు.

రాంక్ — హుః —

నోరా — (ఒక్కక్షణమతనివైపు చూచి) సిగ్గు. సిగ్గు. (మేజోడుతో నతనిచెవిమీదకొట్టి) అదే మీకు శిక్ష. తిరిగి వానిని మడతపెట్టును.)

రాంక్ — ఇంకా ఎటువంటి మంచివస్తువులు నాకుచూపిస్తున్నావు ?

నోరా—ఆపెంకితనంచేసినందుకు మీకేమీ చూపించ
ను. (తనలో కూనురాగముతీస్తూ వస్తువులవై పు చూచును.)

రాంక్—(కొంతసే పూరుకొని) నే నిక్కడకూర్చొని,
మితోనింతచనువుగా మాట్లాడుతున్నప్పుడు నే నిక్కడకు రాక
పోతే వాసంగతి యేమైయుండునో నాకేతెలియదు.

నోరా—(నవ్వుతూ) మితోనుంటే మీకెంతో కులా
సాగానుంటుందనుకుంటాను.

రాంక్—(తిన్నగా ముందుకుచూస్తూ కొంచెముసన్నని
స్వరములో) అంతా వదిలేసి పోవలసినప్పటికిని—

నోరా—అసందర్భం. మీరు దీన్నివిడిచిపెట్టలేరు.

రాం—(పూర్వమువలెనే) నాకృతజ్ఞత తెలుపుతూ,
మీకోసమేమీ విడవలేకపోవడము, పశ్చాత్తాపమైనా సరే
ఇదంతా శుద్ధశూన్యం. ఒకరుపోయినపిదప మరొకరువచ్చి ఆక్ర
మించవచ్చు.

నోరా—మిమ్ము నేదై నాలడిగివే—కాదు కాదు—

రాంక్—ఎందుకు ?

నోరా—మీన్నేహం తెలియజేసే పెద్దనిదర్శనంగా—

రాంక్—అలాగే. అడుగు.

నోరా—నాకేదైనా పెద్దఉపకృతి—

రాంక్—నన్ను నిశ్చయముగా నువ్వు సంతోషపెడు

తున్నావా ?

నోరా—అయ్యో ! అదింకా మీకు నిజంగా తెలియదా ?

రాంక్—తెలియదు. కాని చెప్పు.

నోరా—డాక్టరుగారు ! నేను చెప్పలేను. అది అన్నిటిని అనుసరించి వుంటుంది. సలహా, సహాయము, ఉపకృతి.

రాంక్—వస్తువెంత పెద్దదైతే అంతమంచిది. నువ్వన్నదే దో నేను పోల్చుకోలేను. నాలో నీకు నమ్మకంలేదా ?

నోరా—అందరికంటే మీలోనే. మీరు నాకు ఆపుల నిన్నీ, మంచిన్నీ హితులనిన్నీ తెలుసును. అందుచేతనే మీకు చెప్పుతున్నాను. డాక్టరుగారు ! మీరు ప్రస్తుతం ఆపదరాకుండా చెయ్యాలి. నన్ను టోర్వాల్డుగారిత గాఢంగా, నెంతవచనాతీతంగా ప్రేమిస్తున్నారో మీకే తెలుసును. నా గురించి వారి ప్రాణాన్నిగూడా విడవడానికి ఒక్కక్షణమైనా సంకోచింపరు.

రాంక్—(ఆమెవైపువంగి) నోరా! టోర్వాల్డు ఒక్కడే అనుకుంటున్నావా ?

నోరా—(కొంచె ములికిపడి) ఒక్కడేనా ?

రాంక్—నిన్నుగూర్చి ప్రాణమును త్యజించేవాడత ఒక్కడేనా? అని.

నోరా—(విచారముతో) అదా మీరన్నది.

రాంక్—నేను వెళ్లి పోకమునుపు నీకది తెలియాలని నాకోరిక. ఇంతకంటే నాకు మరివేరే అవకాశంలేదు. నోరా ! నీకది తెలుసును.

నోరా—(సాలోచనగా నెమ్మదిగాలేచును.) నన్ను వెళ్లిపోనియ్యండి.

రాంక్—(ఆమెపోవుటకు దానినిచ్చును. గాని నిశ్చలముగా కూర్చుండును.) నోరా !

నోరా—(సావిడితలుపువద్ద) హెలన్! దీపంపట్టుకురా! (స్టప్పుదగ్గరకు పోవును.) డాక్టరుగారు మీరన్నదేం బాగులేదు.

రాంక్—అందరూ ప్రేమించినట్టు నిన్ను ప్రేమించడమా? అది తప్పా ?

నోరా—కాదు. కాని ఆసంగతి నాతో చెప్పడం దానికిప్పుడేమీ అవసరములేదు.

రాంక్—నువ్వన్నమాటేమిటి ? నీ కిదివరకు తెలుసునా? (దాసి దీపముపట్టుకొని ప్రవేశించి, దానిని మేజామీద పెట్టి వెడలిపోవును.) నోరా ! హెల్మరుదేవి! చెప్పుపోనీ నీకది తెలుసునేమో !

నోరా—నాకు తెలిసిందీ లేనిదీ మీకెలాగు తెలుసును. నేను చెప్పలేను. మీరింత అసందర్భముగా చెప్పడం డాక్టరుగారు! మనం ఎంతో చక్కగా మాట్లాడుకుంటూ వున్నాము.

రాంక్ — సర్వ కాలములంధూ నువ్వు నాదేహాన్ని ఆత్మ నుకూడా ఆజ్ఞాపింపగలవు. కాబట్టి చెప్పు ?

నోరా — (అతనివైపు చూస్తూ) ఇందా కేమిటి చెప్పాను?

రాంక్ — అదేమిటో తెలియదు. నాకు చెప్పు ?

నోరా — ఇప్పుడు మీ కేమీ చెప్పలేను.

రాంక్ — కాదు. కాదు. నువ్వు నన్నిలా శిక్షించగూడదు. నిన్ను గూర్చి మనిషి చెయ్యడానికి వీలైనదంతా చెయ్యడానికి నాకనుజ్ఞ యియ్యి.

నోరా — ఇప్పుడు మీరు నాగురించి యేమీ చెయ్యలేరు. అదిగాక యిప్పుడు నా కేవిధమైన సహాయముగూడ అక్కరలేదు. ఇదంతా ఊహకల్పితమని మీ మట్టుకు మీకే తెలుస్తుంది. నిశ్చయముగాను. (ఉయ్యాలకుర్చీలో కూర్చుని మందహాసముతో నతనివైపు చూచును.) డాక్టరుగారు ! మీరు చాల తమాషైనవారండీ. దీపంచచ్చిన తరువాత మీకు సిగ్గు వెయ్యలేదు.

రాంక్ — ఎంతమాత్రం లేదు. కాని నిన్ను శాశ్వతంగా విడిచిపెట్టేస్తే బాగావుండును ?

నోరా — వద్దు. వద్దు. మీరు నన్ను విడవవద్దు. మీరు పూర్వంవచ్చినట్టే రావాలి. మీరు లేకపోతే టోర్వాల్డ్ గార్కి పూసుపోదు.

రాంక్ — అవునుగాని నీకో ?

నోరా—నాకా? మీరు వస్తే నాకెంతో సంతోషం.

రాంక్—అవునదే. అదే నన్నీతప్పుదారిలోని కీడ్చింది. నువ్వు నాకొక సమస్యవి. నువ్వు హెల్మరుతో నెలాగుంటావో నాతోగూడా అలాగే వుంటావని అనేకసార్లు అనుకునేవాడిని.

నోరా—అవును. ప్రపంచములో కొందరు కొందరిని గాఢంగా ప్రేమిస్తారు. వారినే మరీకొందరు స్నేహితులగా భావిస్తారు.

రాంక్—అవునందులో విశేషముంది.

నోరా— నే నింటివద్ద నున్నప్పుడు అప్పగారిని మిక్కిలి ప్రేమించేదాన్ని. కాని నాకెప్పుడూ వెడలిపోయి చెలికత్తెలతో నుండాలనే వుండేది. ఎందుచేతనంటే వాల్లెప్పుడూ నీతులతో నాతల బద్దలుచెయ్యకుండా అనేకం సరదాల్లయిన సంగతులు మాట్లాడివారు.

రాంక్—ఆహా! అయితే వారిస్థానమే నే నాక్రమించాను.

నోరా— (ఒక్కసారిగెంతి అతని దగ్గరకువెళ్లి) ఓహో డాక్టరుగారు! చాలబాగా చెప్పారు. అది నేననుకోనే లేదు. కాని మీరు బోధపడుతుంది. ఇప్పుడు నాభర్తగారితో నుండడం అప్పగారితో నున్నట్టేవుంది.

(ప్రవేశము:—దాసి సావడినుండి.)

దాసి—చిత్తగించండమ్మా! (చెవిలోనేమోచెప్పి ఉత్తరము నిచ్చును.)

నోరా—(ఉత్తరమువైపుచూచి) ఓహో! (దానిని జేబులో పెట్టుకొనును.)

రాంక్—అందులో నే మైనా దుర్వార్తవచ్చిందా యేమి ?

నోరా—లేదు. లేదు. ఏమీలేదు. నాక్రొత్తమస్తుల సంగతి.

రాంక్—ఏమిటి? నీవస్తులు వచ్చివున్నాయా ?

నోరా—అవునదొకటి. ఇదిమరొకటి నేను తెప్పించాను. మావారి కీసంగతి తెలియకూడదు.

రాంక్—ఓహో! అదా యీపరమరహస్యం!

నోరా—అవును. ఆయనదగ్గరకు వెళ్లండి. గదిలో కూర్చున్నారు. ఆయన్ని వీలైనంతసేపు—

రాంక్—నీమనస్సులో భయమేమీ వుంచుకోకు. అతన్ని నేను కదలనియ్యను. (హెల్మరుగదిలోనికి పోవును.)

నోరా—(దాసీతో) ఏం ? అతడువచ్చి వంటింటిదగ్గర నిలుచున్నాడా ?

దాసి—అవును. అతడు పెరటిదారిని వచ్చాడు.

నోరా—కాని యింట్లో యెవరూలేరని నువ్వు చెప్పు లేదూ ?

దాసి—చెప్పేను. కాని లాభం లేకపోయింది.

నోరా—అతడు వెళ్లిపోలేదా ?

దాసి—లేదు. అమ్మగారిని చూడందీ వెళ్లనని చెప్ప
తున్నాడు.

నోరా—సరే. రానీ నెమ్మదిగామాత్రం రమ్మను. హె
లన్ ! ఈసంగతి నువ్వెవ్వరికీ చెప్పకూడదు.

దాసి—చెప్పనమ్మా ! నాకు తెలుసును.

(నిష్క్రమించును.)

నోరా—ఏదో విపరీతం జరుగనున్నది. నే నెంతప్రయ
త్నించినను జరగకమానదు. లేదు. లేదు. అలాగు జరుగదు. జర
గకూడదు. (ఆమె హెల్మరు గది తలుపునకు గొల్లెముపెట్టును.
క్రోగ్ స్టాడ్ వచ్చుటకై దాసి సావడితలుపు తెరచి అతడు ప్ర
వేశించిన తరువాత మూసివేయును. అతడొక రోమముకోటు,
రోమముటోపి, ఒకపెద్దజోడు ధరించియుండును.)

నోరా—(అతని దగ్గరకు వెళ్లి) మెల్లిగా మాట్లాడు. నా
భర్తగా రింటివద్దనే వున్నారు.

క్రోగ్—అంతమాత్రానికి ఫర్వాలేదు.

నోరా—నీకేమిటికావాలి ?

క్రోగ్—ఒకదానికి సంజాయిషీ కావాలి.

నోరా—ఏమిటో అది వేగంచెప్పు.

క్రోగ్—నాకు పనిబర్తరపు అయిందని మీకు తెలుసునా ?

నోరా—ఎంతచేసినా నేను దాన్ని ఆపలేక పోయాను క్రోగ్ స్టాడ్. నిన్నుగూర్చి నేను హోరాహోరిగా పోలేను. కాని లాభం లేక పోయింది.

క్రోగ్—మిమ్ము మీభర్త యింతేనా ప్రేమిస్తారు. మీసంగతంతా బయటపెట్టేసి నేనేం చేస్తానో అతనికి తెలుసును. అయినప్పటికీ యీసాహసం చేశారు—

నోరా—ఈసంగతి అతనికి తెలుసునని నువ్వెలాగనుకుంటావు ?

క్రోగ్—నే నలాగనుకోలేదు. టోర్వాల్డ్ హెల్మరు లాంటి వానికి అంతద్వైర్యముండడం దుర్లభం—

నోరా—క్రోగ్ స్టాడ్ ! నాభర్తయెడ మర్యాద నతిక్రమించకు.

క్రోగ్—లేదు. అతనికి తగిన మర్యాదే చేస్తాను. ఈ సంగతంతా మీతోనే గోప్యంగా నుంచారు కాబట్టి, మీరు చేసినదానికి, నిన్నటికంటే మీకు బాగాబోధపడిం దనుకుంటాను.

నోరా—నువ్వు చెప్పిందానికంటే గూడాను.

క్రోగ్—నేను పనికిమాలిన వకీలును.

నోరా—నాదగ్గర నీకు కావలసిం దేమిటి ?

క్రోగ్—ఏమీలేదూ. మీరెలాగున్నారో చూద్దామని. ఈరోజంతా మిమ్మును గూర్చే ఆలోచిస్తున్నాను. పరాబు-
లేఖరి-నాలాంటి వానికి గూడా కరుణన్నది కొంచెమున్నది.

నోరా—ఏదీ వుంటే చూపించు. నాపిల్లలగూర్చి తలుచుకో.

క్రోగ్—మీరూ మీభర్తగారూ నాపిల్లల గూర్చి తలచారా ? సరే దానికే తెండి. మీరు ఈవిషయంలో అంత ఆందోళన పడవద్దు. మొదటిలో నేను మీమీద నేమీ నేరా రోపణ చెయ్యను.

నోరా—అవును. చెయ్యవు నాకు తెలుసును.

క్రోగ్—ఇదంతా సులువుగా తేలిపోతుంది. ఇది పైవారికి తెలియవలసిన అగత్యంలేదు. ఇది మన ముగ్గురులోనే రహస్యంగా నుంటుంది.

నోరా—ఇది నాభర్త కెంతమాత్రం తెలియకూడదు.

క్రోగ్—తెలియకుండా మీరెలాగు చేస్తారు? మిగిలిన సొమ్ము మీరిచ్చేగలరన్నమాట ?

నోరా—లేదు. ఇప్పుడివ్వలేను.

క్రోగ్—సొమ్ములాగే అవకాశమేదో మీకు వస్తున్నాదికాబోలు.

నోరా—అటువంటి అవకాశ మేమీలేదు.

క్రోగ్—సరే. ఏదెలాగైనా ఇప్పుడు మీకేం లాభం లేదు. బాకీవున్న సొమ్మంతా మీరు పట్టుకొని వచ్చినా నేను పత్రమివ్వను.

నోరా—దానితో నువ్వేమి చేస్తావో చెప్పు.

క్రోగ్—దాన్ని నేను దాస్తాను జాగ్రత్తగా. దానితో సుబాధము లేనివాళ్లకు దానిగురించేమీ తెలియనివ్వను. కాబట్టి మీకేదైనా ఘోరమైన ఆలోచన గలిగినట్లైతే—

నోరా—కలిగింది.

క్రోగ్—ఈయిల్లు విడిచి మీరు వెళ్లిపోవాలనున్నట్లైతే—

నోరా—ఉన్నాది.

క్రోగ్—అంతకంటే ఘోరమైన దేదైనా తోచితే—

నోరా—నీకేలాగు తెలిసింది ?

క్రోగ్—ఆవుద్దేశాలన్నీ మానియ్యండి.

నోరా—నే నిదంతా ఆలోచించానని నీ కేలాగు తెలిసింది ?

క్రోగ్—చాలమంది మొదట యిలాగే ఆలోచిస్తారు. నేనుకూడా యిలాగే ఆలోచించాను. కాని నాకు ధైర్యం చాలిందికాదు.

నోరా—(దుర్బలంగా) నాకంతకంటే—

క్రోగ్—(విశ్రాంతిని సూచించే స్వరముతో) మీకు ధైర్యం కూడా లేక పోయింది. సరే.

నోరా—లేదు. నాకు ధైర్యంలేదు.

క్రోగ్—అదికాక మీరలాగు చేసేటట్టయితే గొప్ప పొరపాటు. ఒక్కమాటతోనే గాలివాన చల్లారుతుంది—మీ భర్తగారిపేర నొకపుత్తరం వ్రాసి తెచ్చాను.

నోరా—అంతభోగట్టా తెలియజేస్తున్నా ?

క్రోగ్—ఉం. సాధ్యమైనంత నెమ్మదిగా మెత్తనిమాటలతో—

నోరా—(తొందరగా) అత డాపుత్తరం చూడకూడదు. చింపి. నీసొమ్మకు నేను వేరే యేర్పాటు చేస్తాను.

క్రోగ్—దేవీ! క్షమించండి. మీకిప్పుడే గదా చెప్పేను—

నోరా—నేను నీకు బాకీవున్న సొమ్ముగూర్చి చెప్పు లేదు. నువ్వు నాభర్తనెంత సొమ్ముమగుతున్నావో చెప్పు తెస్తాను.

క్రోగ్—నేను మీభర్తనొక చిల్లిగవ్వకూడ అడగలేదు.

నోరా—అయితే నీకేంకావాలి ?

క్రోగ్—చెప్తాను వినండి. దేవీ! నాపూర్వపు హక్కులు నాకు కావాలి. అందుకై మీభర్తగారి సాయం కావాలి.

సంవత్సరంచరై నాకెందులోను అగౌరవం జరగలేదు. ఆకాలం నేను విషమపరిస్థితులలో మునిగిపోయాను. నేను నాపని మెల్లిగా సాగిస్తూ సంతృప్తి పడ్డాను. ఇప్పుడు నన్ను గెంటేశారు. ఇప్పుడు నాకు తిరిగి పనియిచ్చినంత మాత్రం చాలదు. మీకు చెప్పుతున్నాను. నాకు బాంకీలో ఏదైనా పెద్దపనికావాలి. మీభర్తగారు నాకేదైనా కాఫీ చూపించాలి—

నోరా—అది ఆయన చెయ్యరు.

క్రోగ్—అతడే యిస్తాడు. నాకు తెలుసును. ప్రతిఘటించడాని కాతనికి సాహసంలేదు. అతనితో సరీగానున్నప్పుడు నాసంగతి తెలుస్తుంది. ఒక సంవత్సరంలో నేను మేనేజరుగారి కుడిభుజులాగుంటాను. అప్పుడు బాంకీపరిపాలన నడిపేది. నిల్పు క్రోగ్ స్టాడ్ కాని టోర్వాల్డుహెల్మరు కాడు.

నోరా—అట్టిసి తెప్పడూ నువ్వు చూడవు.

క్రోగ్—ఆలాగు కాదనడానికి మీకు—?

నోరా—ఆలాగనడానికి నాకిప్పుడు ధైర్యంవచ్చింది.

క్రోగ్—మీరు నన్ను జడిపిస్తున్నారా? మీలాంటి వారికి నేను జడవను.

నోరా—నువ్వే చూస్తావు.

క్రోగ్—మంచుకిందను కాబోలు? లేకపోతే నీళ్ల కిందను. తరువాత వసంతకాలంలో పైకి తేలి భయంకరంగా,

పోల్చుకోడానికి వీలు లేకుండా, జుత్తు ముఖాన్నంతా కప్పేస్తూ వుంటే—

నోరా—నువ్వు భయపెడితే నేనేం జడవను.

క్రోగ్—నే నంత కన్నాను. దేవీ ! ఇంతమాత్రాని కెవరూ జడిసిపోరు. అదిగాక యేంలాభం. అతడు పూర్తిగా నా చేతిలో చిక్కాలి.

నోరా—తరువాత ? నేను మరిలేకపోతే—

క్రోగ్—మరచిపోయారా. మీప్రతిష్ఠ కాపాడేది నేనే గదా ? (నోరా నోటమాటలేక అతనివైపు చూచును.) సరే, మీకు ముందు తెలియజేశాను. అవివేకంగా యేమిచెయ్యకండి. హెల్మరుచకు నావుత్తరం చేరిన తరువాత అతని జవాబున కెదురు చూస్తూవుంటాను. ఇటువంటి కార్యానికంతా మీ భర్తగారే కారణమన్నమాట మరచి పోకండి. నేనతడు చేసిన పని మరచిపోను. దేవీ ! సెలవు. (సావడిగుండా నిష్క్రమించును.)

నోరా—(సావడిద్వారం కడకు పోయి, తలుపు కొంచెము తెరచి వినును.) అతడు వెళ్లిపోతున్నాడు. ఉత్తరాల పెట్టెలో నుత్తరం వెయ్యడము లేదు. లేదు. లేదు. అలాగెందుకు చేస్తాడు. (మెల్లమెల్లగా తలుపు తెరుచును.) ఏమిటది ? అతడు పైని నిలుచున్నాడు. అతడు క్రిందకు వెళ్లడములేదు. సందేహిస్తున్నాడా యేమి?—(పెట్టెలో నొక వుత్తరంపడును.

పిదప క్రోగ్ స్టాడ్ యొక్క అడుగుల చప్పుడువినబడి అతడు క్రిందకు పోవునప్పుడు క్రమక్రమముగా నశించును. నోరా నిరుద్ధమైన యరపు నరచి సోఫావద్దనున్న మేజాకడకు పరుగెత్తును. కొంతసేపూరుకొనును.)

నోరా—ఉత్తరాలపెట్టెలో (నక్కినక్కి సావడిద్వారమువద్దకు వెళ్లును.) అదిగో. అక్కడున్నాది, నాధా ! నాధా! మనకు మరాశలేదు. (దుస్తులు పట్టుకొని లిండీదేవి ఎడమప్రక్కనున్న గదినుండి వచ్చును.)

లిండీ—ఇంకా మరి కుట్టడానికి నాకేమి కనబడ లేదు. ఒకసారి తొడుక్కుని చూస్తావా ?

నోరా—(బొంగురుపారిన కంఠముతో మిక్కిలి మెల్లగా) క్రిసైనీ! యిటురా ?

లిండీ—(దుస్తులను సోఫామీద పడవైచి) ఏమిటి సంగతి ? నువ్వు చాల ఆందోళన పడినట్టు కనబడుతున్నావు !

నోరా—ఇటురా? ఆవు తరం చూశావా ? అదిగో చూడు—ఉత్తరాలపెట్టె యొక్క గాజుతలుపుగుండా నీకు కనబడుతుంది.

లిండీ—అవును. నాకు కనబడ్డాది.

నోరా—అది క్రోగ్ స్టాడ్ వ్రాసిన వుత్తరం.

లిండీ—నోరా! అయితే నీకు సామ్మిచ్చినది క్రోగ్ స్టాడ్?

నోరా—అవును. నాభర్తగారి కిప్పు డాసంగతంతా తెలిసిపోతుంది.

లిండి—నోరా ! నామాటవిను. అది మీ యిద్దరకు మంచిదే.

నోరా—నీకు తెలియదు. నేను కూటసంతకము చేశాను.

లిండి—అయ్యోపుణ్యమా !

నోరా—క్రిసైనీ! నువ్వీమాటచెప్పాలి—నువ్వు నాకు సాక్ష్యంగా నుండాలి.

లిండి—నీకు సాక్ష్యమా ! నువ్వన్నమాటేమిటి ? నేనేమి చెయ్యాలి ?

నోరా—నాకు మతిపోయి నేను తెలివి తప్పిపోతే—

లిండి—నోరా !

నోరా—లేక నాకు మరేదైనా జరిగితే, దేనివల్లనైనా నే నిక్కడ వుండడానికి వీలు లేకపోతే—

లిండి—నోరా ! నోరా ! నీకు నిజముగా పిచ్చైతిందే.

నోరా—ఎవరైనా నా నాపూచీ వహించవలసినవారంటే—
నానింద భరించవలసిన వారంటే తెలిసిందా—

లిండి—తెలిసింది. తెలిసింది—కాని అలాగవుతుందని నువ్వెలాగనుకుంటున్నావు ?

నోరా—అప్పుడు నువ్వు నాతరపున సాక్ష్యం చెప్పాలి. ఇదంతా అసత్యమని. క్రిస్టెనీ! నే నిప్పుడేమి మతి తప్పిపోలేదు. నేను పూర్ణమైన తెలివితోనే వున్నాను. దీన్ని గురించి యెవరికీ యేమీ తెలియదు. ఈసంగతంతా నేనే—నే నొక్కరనే యిదంతా చేశాను.

లిండీ—అలాగే చేస్తాను. కాని నాకిదంతా బోధపడలేదు.

నోరా—నీ కెలాగు బోధపడుతుంది. ఏదో ఒక విపరీతం జరుగబోతున్నాది.

లిండీ—విపరీతమా ?

నోరా—అవును. చాలవిపరీతం—కాని చాలభయం కరమైంది. క్రిస్టెనీ! అదెంతమాత్రం జరగకూడదు.

లిండీ—నేను యిప్పుడే క్రోగ్ స్టాడ్ దగ్గరకు వెళ్ల తాను.

నోరా—వెళ్ల వద్దు. అతడు నీకేదైనా హానిచేస్తాడు.

లిండీ—ఒకప్పుడు అతడు నేను గీచినగీటు దాటక నేను చెప్పినదల్లా చేసేవాడు.

నోరా—అతడా ?

లిండీ—అతడెక్కడుంటాడు ?

నోరా—అది నా కెలాగు తెలుస్తుంది—అన్నట్టు. (జేబులోను తర్రమును తడిమి) ఇదిగో ను తర్రము. కాని అయ్యో ఆవు తర్రమో ! ఆవు తర్రమో !

హెల్మరు—(తనగదిలోనుండి తలుపుకొట్టిపిలుచును.)
నోరా !

నోరా—(ఆందోళనముతోనరచి) ఎందుకు ? మీకేం
గావాలి ?

హెల్మరు—నువ్వేమిభయపడకు. నీగదిలోనికి మేము
రాములే. నీగదితలుపు గడియవేసున్నాది. నీదుస్తులు తొడు
క్కు చూస్తున్నావా ?

నోరా—అవునవును. ఇప్పుడు నేను చాల అందంగా
నున్నాను నాథా !

లిండి—(ఉత్తరముచదివి) సరే. అత డీసందులోనా
వున్నాడు.

నోరా—కాని లాభంలేదు. వేళ మించిపోయింది. అది
గో ఆపెట్టెలో ఉత్తరమప్పుడే వున్నాది.

లిండి—తాళంనీ మొగుడుదగ్గర నేవుంటుందా ?

నోరా—ఆఁ.

లిండి—క్రోగ్ స్టాడ్ వుత్తరం చదవకుండా యిచ్చి
మని చెప్పాలి. ఏదోకారణం కల్పించి—

నోరా—కాని సాధారణంగా నాభర్తగా, రీషేళకే ఉత్త
రాలపెట్టె తీస్తారు.

లిండి—అతడు తియ్యకుండా విలంబంచెయ్యి. అతని
దగ్గరకు నువ్వువెళ్లు. నేను సాధ్యమైనంతత్వరలో వస్తాను.
(సావడి ద్వారముగుండా తొందరతొందరగాపోవును.)

నోరా—(హెల్లరుగదితలుపువద్దకు వెళ్ళి కొంచెము తెరచి తొంగిచూస్తూ) నాథా !

హెల్లరు—(లోపలగదిలోనుండి) ఏం ? ఇప్పటికైనా నాగదిలోనికి నేను రావచ్చా ? రాంక్ ! రా చూద్దుగాని (ద్వారబంధందగ్గరనాగి) కాని యిదేమిటిది ?

నోరా—ప్రియా ! ఇదేమిటా ?

హెల్లరు—ఏదో ఒక అవ్యతమైన వేషం వేస్తున్నావని రాంక్ చెప్పాడు.

రాంక్—(ద్వారంలో) నే నలాగనుకున్నాను. గాని పోర పాటు.

నోరా—ఎవరికిన్ని రేపటిదాకా నన్ను నాకొత్త దుస్తులతో చూడడానికి హక్కులేదు.

హెల్లరు—కాని ప్రియే ! నోరా ! నువ్వు చాలచిక్కిపోయినట్టు కనిపిస్తున్నావు. చాలహెచ్చుగా అభ్యాసం చేస్తున్నావా యేమిటి ?

నోరా—లేదు. నే నభ్యాసం చెయ్యనేలేదు.

హెల్లరు—కాని నువ్వభ్యాసంచెయ్యాలి.

నోరా—అవును. తప్పకుండాచేస్తాను. కాని,మీసాయం లేకపోతే ఒకఫిసరు జరగడు. నే నదంతాపూర్తిగా మరచిపోయాను.

హెల్లరు—సరే. అదంతా ఒక్కదెబ్బలో టలవాటవుతుంది.

నోరా—సాయం చెయ్యండి నాథా ! సాయం చేస్తానని ఒప్పుకోండి. నాకు చాలభయంగా వుంది. అందరూ ఈసాయం త్రం మీరు నన్ను గూర్చి మీపనులన్నీ విడిచిపెట్టియాలి. ఒక చిన్నపిసరుపనైనా ముట్టుకోకూడదు. చేతిలో కలంగూడాపట్టుకోకూడదు. ఆలాగు ఒప్పుకుంటారా ?

హెల్లరు—తప్పకుండాను. ఈసాయంత్రం నువ్వేమిచెప్పి తే అదేచేస్తాను. అన్నట్టు మొదట—(సావడిద్వారం దగ్గరకు వెళ్ళును.)

నోరా—అక్కడ కెందుకు వెళుతున్నారు ?

హెల్లరు—ఎందుకూలేదు. ఉత్తరా లేమైనావున్నా యేమో చూడ్డానికి.

నోరా—వద్దు. వద్దు. నాథా ! ఆపనివద్దు.

హెల్లరు—ఎందుకొద్దు ?

నోరా—వెళ్ళవద్దు. అందులో యేమీలేవు.

హెల్లరు—పోనీ వెళ్లి చూడనీ. (ఉత్తరాలపైపెట్టెవద్దకు వెళ్ళబోవును. నోరా పియానోవద్ద టరంటలానృత్యము చేస్తూ ఆరంభగీతములు పాడును) ఆహా !

నోరా—మీదగ్గరుండి నే నభ్యసించకపోతే రేపు నేను నృత్యంచెయ్యలేను.

హెల్లరు—(ఆమెదగ్గరకు వెళ్లి) నిజంగా నీకంతభయంగా ఏండా ప్రియా !

నోరా—నిజంగాను, నాధా ! ఆరంభించనియ్యండి.
మనం భోజనానికి వెళ్లేలోపుగా కావలసినంత వేళ్ళుంది. కూర్చుని
వాయిించండి. విమర్శించి నాఆటలో తప్పుంటేదిద్దండి.

హెల్మరు—నువ్వుకోరితే యెంతోసంతోషంతో. (పియా-
నోవద్ద కూర్చుండును.)

నోరా—(మందసమునుండి ఒకకంజరియు, చిత్రవర్ణ మై-
నశాలును తీయును. శాలును తొందరతొందరగా తనచుట్టూచు-
ట్టుకొనును. అంతట రంగస్థలాగ్రమునకుదాటి గట్టిగాపిలుచును).
ఇకనువాయిించండి. నేను నాట్యంచేస్తాను. (హెల్మరువాయించు-
చుండును. నోరా నాట్యముచేయుచుండును. రాంక్ ప్రియానో-
ప్రక్కను, హెల్మరునకు వెనుక నిలబడిచూచుచుండును.)

హెల్మరు—(వాయిస్తూ) మెల్లిగా మెల్లిగా.

నోరా—ఇంతకంటే నేను మెల్లిగా నాట్యంచెయ్యలేను..

హెల్మరు—అంతతొందరగా కాదు నోరా !

నోరా—ఇలాగా ?

హెల్మరు—(వాయిించడమాని) కాదు. కాదు. అలా-
గు కానేకొదు.

నోరా—(నవ్వుతూ కంజరివూపుతూ) నేను చెప్పు-
లేదా ?

రాంక్—నేను వాయిస్తాను.

హెల్లరు—(లేచి) వాయింతు, నేను దిద్దడానికి వీలుంటుంది. (రాంక్ పియానో వద్ద కూర్చొని వాయింతును. నోరా మరీ మరీ ఉద్రేకంతో నాట్యంచేయును. హెల్లరు స్తవ్వప్రక్కనిలబడి, ఆమె నాట్యంచేస్తూవుంటే మాటిమాటికి “ఇలాగు. ఇలాగు.” అని చెప్పుతూవుండును. ఆమె కొప్పుజారి భుజముల మీద పడును. దాని నేమాత్రమును సరకుచెయ్యక ఆమె నృత్యంచేయును. [ప్రవేశము లిండిదేవి.]

లిండి—(ద్వారములో నిర్ఘాతపోయి కొయ్యబొమ్మ వలె నిలబడి) ఓహోహో !

నోరా—(నృత్యంచేస్తూ) బాగుందా క్రిసైనీ ?

హెల్లరు—ప్రియా నోరా ! నీజీవితమంతా దీనిపైనే ఆధారపడినట్టు నాట్యం చేస్తున్నావు.

నోరా—అవును. నిజమే.

హెల్లరు—రాంక్ ! వాయించొద్దు. అదిగో నీ కేంపిచ్చా మానీమంటే. (రాంక్ వాయింతుటమానివేయును. నోరా తన తనమే నిలబడిపోవును హెల్లరు ఆమె దగ్గరకు వెళ్లును) నేను నమ్మలేదు. నీకు చెప్పిందంతా మరచిపోయావంటే.

నోరా—(కంజరీపారవైచి) చూశారా.

హెల్లరు—ఇంకా నీకు చాలతరిఫీదు చెయ్యాలి.

నోరా—అవును. ఎంతతరిఫీదు చెయ్యాలో మీరు చూశారుగదా. ఆఖరుదాక నాకు చెప్పుతు నేవుండాలి. ఆలాగు చేస్తానని వాగ్దాతం చెయ్యండినాథా !

హెల్లరు—అలాగే తప్పకుండాచేస్తాను.

నోరా—ఇవాళగాని, రేపుగాని నన్ను తప్పమీరొకపని తలచుకోకూడదు. ఒకపుత్తరమైనా చూడకూడదు. ఉత్తరాల పెట్టెనైనా తియ్యకూడదు.

హెల్లరు—అయ్యో ! వాడిమాటకు నువ్వుచాలజడిసి పోయినట్టున్నావు.

నోరా—అవును. నిజంగాను.

హెల్లరు—నోరా ! నిన్ను చూస్తే నేనుపోల్చుకున్నాను. వాడిదగ్గరనుండి యేదో ఒకపుత్తరం ఉత్తరాలపెట్టెలో నున్నట్టున్నది.

నోరా—నాకు తెలియదు. ఉంటేఉంటుంది. కాని అటు వంటివేమి మీరిప్పుడుచదవకూడదు. ఇదంతాజరిగిందాక మన కేమివిషాదకరమైనవార్త తెలియకూడదు.

రాంక్—(హెల్లరు చెవిలో గుసగుసలాడును) ఆమె మాట తోసీకండి.

హెల్లరు—(ఆమెను తనహస్తపంజరముచే బంధించి) పోనీ పిల్లమాటే కానీయండి. కానిరేపురాత్రి నువ్వునాట్యంచేసి సతరవాత—

నోరా—అప్పుడు మీయిష్టమే. (కుడిప్రక్కనుండిద్వారములో దాసికనబడును.)

దాసి—అమ్మా ! వడ్డనైంది.

నోరా—ద్రాక్షారసంకూడావుండాలి, హేలన్.

దాసి—చిత్తం. అమ్మా!

హెల్మ—ఆహా! మనం విందుకు పోతున్నామా?
(దాసి నిష్క్రమించును.)

నోరా—అవును. ద్రాక్షారసంవుంటే చిన్నవిందే—(పిలుచును) హేలన్! కొంచెం బిస్కెట్లుకూడాను.

హెల్మ—రా. రా. పిచ్చెత్తిపోకు. పూర్వం ఎలాగుండే దానివో, ఇప్పుడూ అలాగేవుండు. నాచిన్నారి భరతపక్షి.

నోరా—ప్రియా! ఆలాగే వుంటాను. కాని లోపలికి వెళ్లండి. డాక్టరుగారు మీరుకూడాను. క్రిసైనీ! నాతలదువ్వు.

రాంక్—(వెళ్తుతూ హెల్మరుతో గుసగుసలాడును)
అక్కడేమీ లేదుగాబోలు—ఆమె దేనికోసమో నిరీక్షిస్తున్నా
దా యేమి?

హెల్మ—అదేమికాదు. నీకుచెప్పుతూ వుండేవాణ్ని
కాను. అది చిన్నపిల్లలపిరికితనంలాంటిది కాని వేరుకాదు. (కుడిచేతి వైపునున్న గదిలోనికి పోవుదురు).

నోరా—ఏమిటైంది?

లిండ్లీ—ఊరులో లేడు.

నోరా—నిన్ను చూడగానే నే ననుకున్నాను.

లిండ్లీ—రేపుసాయంత్రం యింటికొస్తాడు. అతనిపేరు
గోకజాబువ్రాసి వచ్చాను.

నోరా—దానిమట్టుకు దాన్ని నువ్వు విడిచిపెట్టివలసిందే. నువ్వేమి నిరోధించవద్దు. ఇదంతా అయిపోయిన తరువాత అద్భుత పర్యవసానంకోసం నిరీక్షిస్తున్నావుండడమే మంచిది.

లిండి—నువ్వు దేనికోసం నిరీక్షిస్తున్నావు ?

నోరా—అయ్యో ! నీకు తెలియదు. వాళ్ళదగ్గరకు వెళ్లు ఇప్పుడే నేను వస్తాను. (లిండిదేవి భోజనశాలలోనికి పోవును. ఒకక్షణము నోరా కదలకుండా నిలబడును. ఏదో ఆలోచిస్తున్నట్టు. పిదప వాచీవైపు చూచును.) ఐదుగంటలు. ఇంకా మధ్యరాత్రుకు ఏడుగంటలు. అప్పటినుండి రేపటి మధ్యరాత్రికి ఇరవై నాలుగు గంటలు. అంతటితో టరంటలా అయిపోతుంది. ఇరవై నాలుగున్ను ఏడు? నాజీవితకాల మింకా ముప్పైయొక్క గంటమాత్ర ముంది.

హెల్మ—(ఎడమవైపునున్న ద్వారమునుండి) నాభరత పక్షి యెక్కడుంది.

నోరా—(చేతులు చాచుకొని అతనిదగ్గరకు వెళుతూ) ఇదిగో యిక్కడ !

ఇది ద్వితీయాంకము.

బామ్మరిల్లు.

తృతీయాంకము.

~~అంకము~~

రంగము.

[రంగమధ్యమున మేజాయు దానిచుట్టూ కుర్చీలు నుండును. మేజామీద దీపం వెలుగుతూ వుండును. సావడిలో నున్న ద్వారం తీసియుండును. మేడమీదిగదిలో నృత్యసంగీతములు వినబడును. లిండిదేవి మేజావద్ద కూర్చొని పుస్తకము యొక్క పత్రములు త్రిప్పుతూ వుండును. ఆమె చదువుటకు ప్రయత్నించుచుండెను. గాని యామె చదివినదేదో యామెకు బోధపడకుండును. మధ్యమధ్య నామె వీధితలుపుచప్పు డవు. తున్నదేమో యని వినుచుండును.]

లిండి—(వాచీతట్టు చూచి) ఇంకారాలేదు— వేళ కావచ్చింది. అతడుగాని రాకపోయినట్టయితే—(తిరిగి వినును.) అదిగో వచ్చాడు. (సావడిలోనికి వెళ్ళి వీధితలుపు జొర్రతగా తీయును. మేడమెట్లమీద కొంచెముకొంచెము అడుగులసవ్వడి వినబడును. ఆమె గుసగుసలాడును) లోపలికిరా. ఇంట్లో గూరలేదు.

క్రోగ్—(ద్వారంలో) ఇట్టిదగ్గర నీవు తరం కనబడింది.. ఎందుకు ?

లిండి—నీతో మాట్లాడవలసిన పనున్నాది.

క్రోగ్—నిజంగా. అయితే మనం ఇక్కడే మాట్లాడుకోవలసి వున్నాదా యేమిటి ?

లిండి—నాబసహో మాట్లాడుకోడానికి వీలులేదు. నా గురికి ప్రత్యేకంగా ద్వారాలు లేవు. ఇక్కడే మాట్లాడుకుందాం ఎవరూలేరు. దానీ పడుకున్నాది. మిగిలిన వాళ్ళంతా మేడమీద నృత్యం దగ్గరున్నారు.

క్రోగ్—(గదిలోనికి వచ్చి) నిజంగా హెల్మరు నోరాలు నృత్యం దగ్గరున్నారా ?

లిండి—ఉన్నారు. ఉండకేం ?

క్రోగ్—నిశ్చయంగా- ఉండకేమా ?

లిండి—నిల్స్, రా. మనిద్దరం మాట్లాడుకుందాం.

క్రోగ్—మనంమాట్లాడుకోవలసినదియేమైనావుందా?

లిండి—చాలావుంది.

క్రోగ్—నే నెప్పుడూ అనుకోలేదు.

లిండి—లేదు. నువ్వు నన్ను సరీగా బోధపర్చుకో

లేదు.

క్రోగ్—ఇప్పుడు ప్రపంచకంలో అందరికీ తెలిసింది కాక యింకా యేమానావుందా ? దయావిహీనురాలైన.

కాంత, ఎక్కువ డబ్బుకాసింది తన్ననుసరించుకొన్నవానిని కాలితో తన్ని తోలేస్తుంది.

లిండి—నే నంత దయావిహీనురాలననియా నీవుద్దేశం? నే నాలోచించకుండానే యిదంతా చేశా ననుకుంటున్నావా?

క్రోగ్—ఆలోచించకుండా చెయ్యలేదా?

లిండి—నిల్స్! నువ్వు నిజంగా అలా గనుకున్నావా?

క్రోగ్—నువ్వు చెప్పింది నిజమైతే, నాకు నువ్వెందు కలాగు వ్రాశావు?

లిండి—నాకు మరోదారి లేకపోయింది. నీతో చెప్పా తున్నాను. నాగురించి నువ్వుపొందిన విచారాన్ని తుదముట్టించడమే నా బాధ్యత.

క్రోగ్—(చేతులునులుపుకుంటూ) అయితే అదీ కారణం ఇదంతా—సొమ్ముకోసం.

లిండి—అనాధయైన ముసలితల్లిసీ, ఇద్దర్నితమ్ములను, నేను పోషించవలసినమాట మరచిపోకు. నీకోసం మేము మరి నిరీక్షించలేకపోయాము. నిల్స్! నీస్థితిగతులుకూడా అప్పటికి మరేలాభకరంగా కనబడలేదు.

క్రోగ్—అయిండవచ్చును. కాని మరొకరికోసమై నన్ను పరిత్యజించడానికి నీకేమీ కారణంలేదు.

లిండి—ఆసంగతి నాకు తెలియదు. ఎన్నోసార్లు నామట్టుకు నేను “నేను చేసినది తప్పబిప్పా” అని ప్రశ్నించు కున్నాను.

క్రోగ్—(కొంచెం నెమ్మదిగా) నువ్వు నాదగ్గరనుండిపోయినప్పుడు, ఈప్రపంచకమంతా నాకు నశించినదనే తలిచాను. ఇప్పుడు నన్ను చూడు—భంగమైన నౌకయందలి నావికుని వలె నేనొక భగ్నశకలమును పట్టుకొని దేవులాడుతున్నాను.

లిండి—కాని సహాయము చేరువనుండి రావచ్చును.

క్రోగ్—ఒకప్పుడు చేరువనే వుండిది. కాని దానికి నువ్వు మధ్య నడ్డువచ్చావు.

లిండి—అలాగవుతుందని నేను కలలోనైనా తలవలేదు. నా కీవేళ తెలిసింది. బాంకీలో నీకు బదులుగా నన్ను వేశారని.

క్రోగ్—చువ్వలాగు చెప్పితే నేను నమ్ముతాను. కాని యిప్పుడు తెలిసినతరువాత నా ఆపని మానేస్తావా?

లిండి—మానను. దానివల్ల నీ కేంలాభములేదు.

క్రోగ్—లాభమా!—లాభమో నష్టమో. నేనైతే తప్పక మానేసివుండును.

లిండి—నాకు ప్రపంచకంలో కష్టపడి వివేకంతో బ్రతకడం తెలుసును. కష్టపరంపరలు నాకు దాన్ని బాగాబోధపరిచాయి.

క్రోగ్—మిసిమిమాటలను నమ్మవద్దని నాజీవితానుభవంకూడా నాకు చెప్పింది.

లిండి—అయితే నీజీవితంలో కొంతపుపయోగమైనదే నేర్చుకున్నావు. కాని మాటలు నమ్మకపోయినా నువ్వు కార్యాలను నమ్మాలి. ఏం ?

క్రోగ్—అంటే ?

లిండి—నువ్వు “భంగమైన నౌకయందలి నావికుని వలె నౌక భగ్నశకలమును పట్టుకొని దేవులాడుతున్నా” నని అన్నావు.

క్రోగ్—అలాగు అనడానికి నాకు కావలసినంత కారణముంది.

లిండి—సరే. నేనున్న భంగమైన నౌకయందలి నావికునివలె నౌక భగ్నశకలమును పట్టుకొని దేవులాడుతున్నాను—నన్నుగూర్చి విచారించడానికి గాని సంరక్షించడానికి గాని యెవరూలేరు.

క్రోగ్—అది నువ్వే చేసుకున్నావు.

లిండి—అప్పుడు చేసుకోడానికి మరొకదారి లేకపోయింది.

క్రోగ్—అయితే యిప్పుడో ?

లిండి—నిల్స్ ! మనయిద్దరం నౌకాభంగనావికులము ఒకదగ్గర కూడినట్లెంతే ?

క్రోగ్—నువ్వేమిటంటావు ?

లిండి—వేరే వేరే వున్నకంటే ఇద్దరం ఒకభగ్నశకలం
మీదే వున్నట్టయితే, అవకాశం హెచ్చుగానుండదా ?

క్రోగ్—క్రిసై నీ !

లిండి—నే నీపట్నాని కెందుకు వచ్చాననుకుంటావు ?

క్రోగ్—నువ్వు నాకొక ఆశకల్పిస్తున్నావా ?

లిండి—పనిలేని జీవనం నాకు దుర్భరముగా నుంటుంది.
నాకు జ్ఞానమున్నంతమట్టుకు నే నెప్పుడూ పనిచేస్తూనే వుండే
దాన్ని. అదే నాకు పరమానందం. కాని యిప్పుడు నే నీప్రపం
చకంలో నేకాకినై యున్నాను. నాజీవితమంతా డొలకవలె
నుంది. నేను తృక్తజీవినిగా కనిపిస్తున్నాను. ఎవరికోసంవారు
కష్టపడడం యెంతమాత్రం సంతోషకరం కాదు. నిల్స్! నాకెవరి
నేనాయిచ్చి నాకు కొంతపని కల్పించు.

క్రోగ్—నే నామాటనమ్మను. నువ్వుచేసిన త్యాగము
స్త్రీలయొక్క అమేయస్వార్థరాహిత్యప్రకటనాభిలాషచేత కలు
గుతుంది.

లిండి—అట్టిదేదయనా నువ్వునాయందు కనిపెట్టేవా ?

క్రోగ్—నిజంగా నువ్విట్టిత్యాగం చెయ్యగలవా ?
చెప్పు. నాగడచిన జీవితమునుగూర్చి నీకేమైనా తెలుసునా ?

లిండి—తెలుసును.

క్రోగ్—ఇక్కడ నన్నుగూర్చి ప్రజ లేమిటనుకుంటు
న్నారో నీకు తెలుసునా ?

లిండి—నీమాటలనుబట్టి యికముందు నువ్వు మారిపోతావని తెలుస్తున్నాది.

క్రోగ్—అవును.

లిండి—ఇప్పుడేమి వేళమించిపోయిందా ?

క్రోగ్—క్రిసైనీ! నువ్విదంతా ఆలోచించే చెప్పుతున్నావా? అవునలాగే అనుకుంటాను. నీముఖంలో అది కనబడుతున్నది. నిజంగా నీకు దానికి ధైర్యముందా ?

లిండి—నా కెవరినైనా పిల్లలనుపెంచి పెద్దచేసి, వారికి తల్లిగావుండాలనుంది. ఇప్పుడు నీబిడ్డలకు తల్లి లేదు. మన మొకరికొకరమవసరము. నిల్స్ ! నీశీలమునుగూర్చి నాకు గాఢమైన నమ్మకముంది. నిన్నుగూడి నే నెట్టిపనినైనా సాధించగలను.

క్రోగ్—(ఆమె చేతులను గట్టిగాపట్టుకొని) క్రిసైనీ! నీకు వందనములు. ప్రపంచంలో నాప్రతిష్ఠ నిలుపుకోడానికి ప్రయత్నిస్తాను. అయ్యో ! అన్నట్టు మరచిపోయాను—

లిండి—(విని) ఊహకో! టరంటలానృత్యం అవుతున్నాది. వెళ్లిపో. వెళ్లిపో.

క్రోగ్—ఎందుచేత? ఏమిటది ?

లిండి—వారిమాటలు వినబడుతున్నాయా ? అదయిపోయిన తరువాత తిరిగి వాళ్లు వెళ్లిపోవస్తారు.

క్రోగ్—అవునవును. నేను వెళ్లిపోతాను. కాని లాభం లేదు. నోరాబోర్వాల్డులగూర్చి నే నేమిచేశానో నీకు తెలియదు.

లిండి—నాకదంతా తెలుసును.

క్రోగ్—అది తెలిసినప్పటికీగూడ నీకింకా ధైర్యం ?

లిండి—నిస్సృహచే నీలాంటివాల్లాంత తెగువచేస్తారో నాకు బాగా తెలుసును.

క్రోగ్—నేను చేసినదాన్ని కాకుండా చెయ్యగలిగినట్లెంతే !—

లిండి—నువ్వు చెయ్యలేవు. నీవు తరం ఉత్తరాలపెట్టెలో నింకాపడి వుంది.

క్రోగ్—నిజమేనా ? నీకు బాగా తెలుసునూ ?

లిండి—నాకు తెలుసును. కాని—

క్రోగ్—(పరీక్షాదృష్టితో నామెవైపు చూచి) అదే నా నువ్వన్నమాట కర్ధం ? ఎలాగైనా నీస్నేహితురాలను రక్షించాల్సి చూస్తున్నావు ? యధార్థంగా చెప్పు. అదేనా ?

లిండి—నిల్స్! ఒకసారి తన్నొకరికై విక్రయించుకున్న స్త్రీ తిరిగి తన్ను తాను విక్రయించుకోగలదా ?

క్రోగ్—నావు తరం యిచ్చిమని అడుగుతాను.

లిండి—వద్దు. వద్దు.

క్రోగ్—లేదు. తప్పకుండా తీసుకుంటాను. హెల్మరు వచ్చిందాక నే నుంటాను. నావు తరం నా కిచ్చిమనిన్ని—అది నాబర్తరపువిషయమనిన్ని—చదవకుండా యిచ్చిమనిన్నీ, అడుగుతాను.

లిండి—నిల్స్! నీవు తరం నువ్వు తిరిగి తీసుకోవద్దు.

క్రోగ్—కాని చెప్పు. దానికే కదా నువ్వు నన్నిక్కడకు రమ్మని వ్రాసింది ?

లిండి—మొదట నాకు భయంచే ఆవుద్దేశంతో వ్రాశాను. కాని యియ్యరవై నాలుగుగంటలై యియ్యింట్లో ననేక సంశయాస్పదమైన సంగతులు చూశాను. ఇదంతా హెల్మరు నకు తెలియాలి. ఈకష్టతరమైన రహస్యం బహిరంగపరచాలి. ఒకరినొకరు చక్కగా తెలుసుకోవాలి. అసత్యపుంజముల కాక రమైన యీమూతముంపుకులో చక్కగా తెలుసుకోవడం కష్టం.

క్రోగ్—సరే. ను వ్యాకార్యభారం వహిస్తే. కాని నే నొక్కకార్యమాత్రం చెయ్యగలను. అది వెళ్ళివెంటనే చేస్తాను.

లిండి—(విని) నువ్వు తొందరగా వెళ్ళిపోవాలి. నా ట్యం అయిపోయింది. ఆలస్యమైతే డేనుంకాదు.

క్రోగ్—నీకోసం నేను క్రింద నిలబడతాను.

లిండి—అలాగే ఉండు. నువ్వు నన్ను మాయింటికి దిగబెట్టాలి.

క్రోగ్—ఇంత అద్భుతావహమైన అశృష్టం నాకెప్పుడూ పట్టలేదు. (వీధిద్వారముగుండా బయటికిపోవును. గదికి సోవడికి మధ్యనున్న ద్వారము తెరవబడియుండును.)

లిండి—(గది సర్ది దుస్తులను టోపీ సరీగా పెట్టును.)
ఎంతభేదము. ఎంతభేదము. ఒకరికోసం కష్టపడి జీవించడము-
సౌఖ్యాపాదనకారియైన యిల్లు- తప్పకుండా నే నలాగుచేస్తా
ను. వారు త్వరగా వస్తే బాగుణ్ణు. (విని) ఆఁ. అరుగో. నా
దుస్తులు నేను ధరించాలి. (దుస్తులను టోపీని తీయును.
హెల్మరుయొక్కయు నోరాయొక్కయు కంఠస్వరములు బయటి
కి వినబడును. తాళముతీసి హెల్మరు బలవంతముగా నోరాను
సావడిలోనికి తీసుకొని వచ్చును. ఆమె యిటలీదేశపు దుస్తులు
దాల్చి నల్లని పెద్దశాలువ కప్పుకొనియుండును. అతడు సాయం
త్రపు దుస్తులలో నుండును. నల్లని అంగరఖా గుండీలు లేక
విప్పబడియుండును.)

నోరా—(ద్వారములో నీడిగిలబడుతూ అతనితో పె
నుగులాడును) వద్దు. వద్దు. నన్ను తీసికొని వెళ్ళకండి. నాకు
మేడమీదకు పోవాలనుంది. నా కింతవేగం రావాలని లేదు.

హెల్మ—కాని నాప్రియా ! నోరా !—

నోరా—నామాటవినండి నాధా ! మరొక్కగంట.

హెల్మ—మరొకనిమిషమైనా వీలులేదు. నాముద్దుల
నోరా ! మన ఒప్పుదలేమిటో నీకు తెలుసును గదా. రా.
గదిలోనికి రా. ఇక్కడ ఉండడంచేత నీకు శైత్యంచేస్తుంది.
(ఆమె యీడిగిల బడుతున్నా అతడు నెమ్మదిగా. నామెను
గదిలోనికి చేర్చును.)

లిండి—అమ్మా! సమస్కారము.

నోరా—క్రిసైనీ!

హెల్మ—ఇంతరాత్రైనా మీ రిక్కడనే వున్నారా లిండిదేవిగారూ?

లిండి—అవును. క్షమించండి. నోరాను ఆమె వేషంతో చూడాల నున్నాను.

నోరా—నాకోసమేనా నిరీక్షించుకొని కూర్చున్నావు?

లిండి—అవునమ్మా! నేను చాల ఆలస్యంగా వచ్చాను. నేను వచ్చేటప్పటికి మీరప్పుడే మేడమీదకు వెళ్లిపోయినారు. మిమ్మన్ని చూడకుండా నేను వెళ్ళగూడదని కూర్చున్నాను.

హెల్మ—(నోరా కప్పుకున్న శాలువీసేసి) ఆమెతల్లు బాగా చూడండి. ఆమెను చూడవలసిందికాదూ? లిండిదేవిగారూ! ఆమె అందంగా లేదూ?

లిండి—అవును. ఆమె చాలా బాగుంది.

హెల్మ—ఏం చాలబాగా లేదూ? నృత్యందగ్గర ఆమె నుచూసి వాళ్ళందరూ అలాగే అన్నారు. కాని ఆమె కప్పుడూ తనయిష్టమే చెలాలి. ఈముద్దుగుమ్మకి. మే మేంచెయ్యడం. మీరు చెప్పుతే నమ్మరు. నే నెంతో కష్టమొద యిక్కడకు తీసుకొచ్చాను.

నోరా—నాథా! “మరొక్క గంపైనా అక్క దుండ నిచ్చానుకానే” అని మీరే విచారిస్తారు.

హెల్మ—లిండిదేవిగారు వింటున్నారా? ఆవిడ టరంట.
లాన్సత్వం చేసింది. ఆమెకోరినట్టే అది, మిక్కిలి బాగుంది. ఆనా.
ట్యం యిక్కడ ప్రత్యక్షంగా జరుగుతున్నట్టే అనిపించింది. కా
ని అనుకరణలాగా యెంతమాత్రం అనిపించలేదు. కళ్ళలో కొ
న్ని లోపాలుంటే ఉంటాయి. దానికేం లెండి- ముఖ్యాంశమేమి
టంటే; అనుకున్నకంటే అనేకరెట్లు బాగుంది. ఇంకా అక్కడ
మెనుండనిచ్చి, కలిగిన ఆనందాన్ని నశింపజేస్తానా? ఎంతమా
త్రం చెయ్యను. నా అందమైన కేప్రీకన్యను—నాపిచ్చి కేప్రీదేశపు
కన్యను— నేను తీసుకుని వెలిపోవచ్చాను. ఎత్తుకుని గదిలోనుం
డి ఒక్కదాటు దాటివచ్చాను. నవలలో చెప్పినట్టుగా అంద
మైన భూతమదృశ్యమైపోయింది. లిండిదేవిగారు! వెళిపోరా
వడం మంచిపని చేశాంకాదు. కాని దీన్నంతా నోరాకు బోధ.
పడేటట్టు చెయ్యలేను, పాపం! ఈగది వేడిగానుంది. (తన అం
గరఖాను కుర్చీమీద పారవైచి తనగదితలుపు తెరచును.)
అయ్యో! ఇక్కడంతా చీకటిగానుంది. ఊమించండి. (అతడు
లోపలికి పోయి కొన్ని కొవ్వొత్తులు వెలిగించును.)

నోరా—(తొట్రుపాటుతో నిశ్వాసరహితమైన అవ్యక్త
స్వరముతో) ఏమిటైంది?

లిండి—(సన్నని స్వరముతో) నే నతనితో మాట్లాడేను.

నోరా—అతనితోనా మరి—

లిండి—నోరా! దీన్నంతా నీభర్తతో నువ్వు చెప్పాలి.

నోరా—(అవ్యక్తస్వరముతో) నాకు తెలుసును.

లిండి—క్రోగ్ స్టాడ్ విషయంలో నువ్వు జడవవలసిన పనిలేదు. కాని నీభర్తతో మాత్రం యిదంతా చెప్పాలి.

నోరా—నేను చెప్పను.

లిండి—అయితే, ఆవుత్తరమే చెప్పుతుంది.

నోరా—సరే; క్రిస్టెనీ! ఇక నామట్టుకు నే నేంచెయ్యాలో నాకు తెలుసును. ఊరుకో—

హెల్మ—(తిరిగి లోపలికివచ్చి) లిండిదేవిగారు! ఎలా గుంది ?

లిండి—చాల బాగుంది. నే నిప్పుడు సెలవుతీసుకుంటాను.

హెల్మ—ఏమిటప్పుడే ? ఈమట్టు మీరు కుట్టిందేనా ?

లిండి—(చేతితో పట్టుకొని చూచి) అవును. సెలవు తీసుకుంటాను. నే నిప్పుడు కుట్టడం మరిచిపోయాను.

హెల్మ—అయితే మీరు కుట్టగలరన్నమాట ?

లిండి—అవును.

హెల్మ—మీరిక్కడ అంచు కుట్టవలసివుండెను.

లిండి—అలాగా ? ఎందుకు ?

హెల్మ—అది చాల అవసరము. నేను చూపిస్తాను చూడండి. ఎడంచేత్తో ఇలాగు అంచుపట్టుకోండి. కుడిచేత్తో

ఇలాగు నూది పట్టుకొని కూర్చు పోయ్యండి. కనబడుతున్నాదా ?

లిండి—ఆఁ- అవును.

హెల్మ—కాని కుట్టువిషయంలో అది అంతఅందంగా నుండదు. చూడండి. రెండుచేతులు ముడుచుకుపోతాయి. మీ నా కిందాగూడా కుట్టువస్తాయి. వాళ్ళిచ్చింది మంచిద్రాక్షా చిరసమే.

లిండి—సరే. సెలవు. నోరా! ఇంకామొండిపట్టుపట్టు!

హెల్మ—బాగా చెప్పారు. లిండిదేవిగారు.

లిండి—హెల్మరుగారు! సెలవు. నమస్కారము.

హెల్మ—(ద్వారందాక ఆమెతోవెళ్ళి) నమస్కారము. నే నుంటాను. మీరింటికి టేమంగా చేరుకుంటా రనుకుంటాను. మీతోరాష్ట్రం నాకు సంతోషమేగాని- మీరువెళ్ళ వలసినదిచాలదూరంలేదు. ఉంటాను. (ఆమెవెడలిపోవును. ఆమెవెడలిన పిదప హెల్మరు తలుపుమూసి తిరిగి లోనికివచ్చును.) అన్నా ! ఇప్పటికామెను వదలించు కున్నాము. అబ్బా, ఆవిడవస్తేసరిరామదంపు.

నోరా—నాథా ! మీరలసిపోలేదూ ?

హెల్మ—లేదు. ఎంతమాత్రంలేదు.

నోరా—నిద్దరై నా రావడంలేదా ?

హెల్మ—ఒకపిసరున్నా అంతేకాక నాకు మిక్కిలి ఉత్సాహంగాకూడా వుంది. నువ్వో? నువ్వలసిపోయినట్టు నిద్రవస్తున్నట్టుకూడా కనిపిస్తున్నావు.

నోరా—అవును. నే నలసిపోయాను. నాకు నిద్రపోవాలనుంది.

హెల్మ—చూశావా? ని న్నక్కడ నుండనియ్యకపోవడంలో నే నెంత మంచిపని చేశానో?

నోరా—నాధా! మీ రేదిచేసినా అదీ మంచికోసమే.

హెల్మ—(ఆమెనుదుటిపై ముద్దుపెట్టుకుంటూ) ఇప్పుడు నాముద్దులభరతపక్షి సవ్యంగా పలుకుతున్నాది. నేటిసాయంత్రం రాంక్ ఎంతసంతోషంగా నున్నాడో నువ్వుచూశావా?

నోరా—నిజంగా? ఆనందంగా నున్నాడా? అతనితో నేను మాట్లాడనేలేదు.

హెల్మ—ఇంత ఆనందంగా అతన్ని నే నెప్పుడూ చూడలేదు. (ఆమెవైపోక ఊణముచూచి ఆమెవగ్గరకు పోవును.) మనమట్టుకు మనం యింట్లో ఎవరూలేకుండా, నీవొక్కరైతే నే వుండడంనాకు చాల ఆనందం. నాముద్దుల మోహనాంగీ!

నోరా—అలాగు నాతట్టు చూడకండి నాధా!

హెల్మ—నాప్రియధనంవైపు నే నెందుకు చూడకూడదు? ఆసాందర్యమంతా నాదే. నాస్వంతం.

•

నోరా—(మేజారెండోప్రక్కకు వెళ్ళిపోతూ) అటు
వంటిమాట మీరు నాతో యివాళరాత్రి చెప్పకూడదు.

హెల్మరు—(ఆమెననుసరిస్తూ) ఇంకా నువ్వు టరంట
లాన్యత్యంలోనే వున్నావు. అందుకనే నువ్వు మిక్కిలి మనో
హరంగా నున్నావు. విను—వచ్చిన అతిథులు వెళ్ళిపోతున్నారు.
(సన్ననిస్వరముతో) నోరా! ఒక్కక్షణంలో యీగదంతా నిశ్శ
బ్దంగా నుంటుంది.

నోరా—అవును కాబోలు !

హెల్మరు—అవును నాముద్దులనోరా ! జ్ఞాపకముందా
నీకు. పూర్వం మనకొందరి స్నేహితులతో కలసి పికారు వెళ్ళుతూ
వుంటే నేను దూరంగానుండి, నీతో తర్చు మాట్లాడివాణ్ణి కాను.
అప్పుడప్పుడు నీవైపోక దొంగచూపుచూస్తూ వుండీ వాణ్ణి.
అదెందుకో నీకు తెలుసునా ? మనమిద్దరం రహస్యంగా నొకరి
నొకరు ప్రేమించుచున్నామని, నువ్వునాకు ప్రధానంకాబడిన
భార్యవనీ, మనసంబంధంగూర్చి ఎవరూ అనుమానించరనీ,
నామట్టుకు నే ననుకునేవాడిని.

నోరా—అవునవును—నాకు తెలుసును. మీతలపు
లెప్పుడూ నామీదనే వుంటాయి.

హెల్మరు—మన మొకరినొకరు బాసి పోయినప్పుడు,
నీసుందరమైన అంసప్రదేశమునందు—నీసొగసై నకంఠస్థిమయం
చు—శాలువ కప్పుతూ అప్పుడు నే ననుకునేవాడిని. నువ్వు

నాముద్దుల యర్థాంగి వనిన్నీ, మనమప్పుడేవివాహమునుండి.
 వస్తున్నామనిన్ని, నిన్ను నేను గృహప్రవేశమునకు తీసుకొని.
 వస్తున్నాననిన్నీ—నిన్నొక్కర్తనే నాపిరికిముద్దరాలను ! ఈసా.
 యంత్రంతల్లా నిన్నుతప్ప నేను మరొకటి వాంఛించలేదు.
 టరంటలాయందలి అపవిత్రవేషములు చూచి నాదేహము మం.
 డింది. నేను మరి దాన్ని భరించలేక పోయాను—అందుకనే.
 నిన్నింతవేగము తీసికొని వెళ్ళిపోవచ్చాను.

నోరా—టోర్వాల్డ్! మీరుపోండి. నన్ను పోనియ్యండి
 నేను రాను—

హెల్మరు—ఏమిటది ? హాస్యము చేస్తున్నావా. నా.
 ముద్దులనోరా ? లేక నేను నీభర్తనుకానా—? (వీధితలుపు.
 కొట్టుట వినబడును.)

నోరా—(ఉలికిపడి.) వింటున్నారా—?

హెల్మరు—(సావడిలోనికివెళ్ళి) ఎవరది?

రాంక్—(వెలుపల) నేను. ఒక్కక్షణం నేను లోపలికి
 రావచ్చునా ?

హెల్మరు—(భయపడుతూ చిన్నస్వరములో) ఈవేళ
 ప్పుడు అతనికేంగావాలి. (గట్టిగా) ఉండు తీస్తున్నాను. (తలు.
 పు గడియ తీయును.) రా! మంచిపని చేసేవు, ఈవైపుకువచ్చి
 ఈడా తిన్నగా అలాగు వెళ్ళిపోకుండా.

రాంక్—మీగొంతుకలు వినబడ్డట్టయినాయి. మిమ్మల్ని
 లొకసారి చూడాలని అనిపించింది. (ఒక్కసారిగా అంతటను
 సింహానలోకనము గావించి) ఆహా! ఇవన్నీ తెలిసినగదాలే..
 నువ్వుచాల అదృష్టవంతుడవు. మీద్యు ఇక్కడ సౌఖ్యంగా
 నున్నారు.

హెల్మరు—ఇవాళ మేడమీద నువ్వు చాల అందం.
 గాను, ఆనందంగాను కనబడ్డావు.

రాంక్—అవును. ఎందుకు కనబడరు? ఈప్రపంచకం
 లో మరుష్యు లెందు కానందించకూడదు? జరిగినంతకాలమైనా?
 సారాయము చాల బాగుంది.

హెల్మరు—అవు నన్నిటికంటే ద్రాక్షారసం చాల బా
 గుంది.

రాంక్—నువ్వుకూడ అలాగే అన్నా. నేను మానీషా
 నికి యెంతప్రియత్నం చేశానో నువ్వు నమ్మవు.

నోరా—ఈరాత్రి టోర్వాల్డ్ గారుకూడా ద్రాక్షారసం
 చాల త్రాగేరు.

రాంక్—నిజంగా?

నోరా—అవును. అప్పటనుండి వారి కానందంగానే
 వుంది.

రాంక్—రోజంతా కష్టపడి తరువాత ఎవరైనా సరే
 రాత్రి ఎందు కానందించకూడదు.

హెల్మరు—కష్టపడిన తరువాత ! ఆమాట నాకు వర్తించదను కుంటాను.

రాంక్—(అతని నీపుమీద తట్టుతూ) కాని నాకు తెలుసును. వర్తిస్తుంది.

నోరా—డాక్టరుగారూ ! మీ రీరాత్రి యేదో శాస్త్ర పరిశీలనలో నిమగ్నమై పోయినట్టున్నారు.

రాంక్—అవు నలాగే.

హెల్మరు—విను. విను. ముద్దులనోరా, శాస్త్రపరిశీలన గురించి మాట్లాడు తున్నాది.

నోరా—అందుకు మిమ్మభినందించ మన్నారా ?

రాంక్—నీయిష్టం.

నోరా—అయితే మీకిష్టమేనా ?

రాంక్—తప్పకుండా—వైద్యుడికి రోగికికూడా మంచిదే.

నోరా—(తొందరగా పరిశీలనాదృష్టితో) నిశ్చయంగానా ?

రాంక్—ముమ్మాటికిన్నీ. అందుచే ఈసాయంత్రం ఆనందంగా గడపడానికి నాకు హక్కు లేదా ?

నోరా—డాక్టరుగారు ! లేకేం. ఉన్నాది.

హెల్మరు—నేను గూడా అలాగే అనుకుంటాను. దానికి తగిన ప్రతిఫలం తెల్లవారగానే అనుభవించ కుండావుంటే.

రాంక్—సరి. సరి. ఈజీవితంలో ప్రతిఫలం లేకుండా యేమీలేదు.

నోరా—డాక్టరుగారు మీకు నర్తనప్రదర్శనం చాల యిష్టమా ?

రాంక్—ఆఁ. రకరకాల దుస్తులు, వేషాలు వుంటే.

నోరా—వచ్చేప్రదర్శనంలో మనమిద్దర మెలాంటి వేషాలువేసి యేయే దుస్తులు ధరించాలో చెప్పండి ?

హెల్మరు—అయ్యో ! తుంటరిదానా ! అప్పుడే వచ్చే ప్రదర్శనం గూర్చి ఆలోచిస్తున్నావా ?

రాంక్—మనమిద్దరమున్నా ? సరే చెప్తాను. నువ్వుక దేవతవేషం వేద్దవుగాని—

హెల్మరు—సరే. దానికి తగిన దుస్తులేమిటి చెప్పావు?

రాంక్—నీ భార్య రోజూ ఏబట్టలు కట్టుకుంటున్నాదో అవే కట్టుకుని వెళ్లనీ.

హెల్మరు—అవును. చాలాబాగా చెప్పావు కాని నీ సంగతేమిటో చెప్పేవుకావు ?

రాంక్—నామట్టు కప్పుడే నే నేదో ఆలోచించు కున్నాను.

హెల్మరు—ఏమిటది ?

రాంక్—మళ్ళీ నర్తనప్రదర్శనంనాటికి నేను కనబడను.

హెల్మరు—చాలా మంచివేషమే !

రాంక్ — ఒక పెద్దనల్లనిటోపీవుంది — నువ్వు మనుష్యుల నదృశ్యం చేసేటోపీసంగతి వినలేదా ?

హెల్మరు — (నవ్వాపుకుంటూ) అవును నువ్వు బాగా చెప్పేవు.

రాంక్ — కాని నే నెందు కొచ్చానో నేను మరిచిపోయాను. హెల్మర్! నాకొకచుట్ట యియ్యమి — మంచిపాటా కుచుట్ట.

హెల్మరు — ఎంతో సంతోషంతో. (చుట్టపెట్టె నతని చేతికిచ్చును.)

రాంక్ — (ఒకచుట్టతీసి దాని కొసను గోసి వేయును.) నమస్కారము.

నోరా — (అగ్గిపుడక వెలిగించి) ఇందండి. ముట్టించండి.

రాంక్ — నీకుకూడా వందనములు. (అతడు చుట్ట వెలిగించుకున్నదాకా ఆమె అగ్గిపుడక పట్టుకొనును.) సెలవు.

హెల్మరు — మంచిది. మంచిది. ప్రియమిత్రమా !

నోరా — డాక్టరుగారూ ! చక్కనిద్రపోండి.

రాంక్ — నీకోరికకు చాల సంతోషము.

నోరా — నాకుగూడా అట్టిది కోరండి.

రాంక్ — నీకున్నా ? నన్ను బాగా పడుకోమన్నావు ! నువ్వగ్గిపుడక వెలిగించినందుకు వందనములు. (అతడు తలనూచి వెడలిపోవును.)

హెల్మరు—(చిన్న గొంతుకతో) అతడు రోజూకంటే హెచ్చు తాగేశాడు.

నోరా—(పరధ్యాన్నంగా) అయింటింది. (హెల్మరు చేతితో నొక తాళపుగుత్తి పట్టుకొని సావడిలోనికి పోవును.) నాధా ! ఎక్కడికి వెళుతున్నారు ?

హెల్మరు—ఉత్తరాలపెట్టె ఖాళీచేద్దామని. అది నిండా నిండిపోయింది. లేపుప్రొద్దుట వార్తాపత్రిక వెయ్యడానికి జాగా లేదు.

నోరా—ఈరాత్రి యింకా మీరు పనిచేస్తారా ?

హెల్మరు—చెయ్యను. చెయ్యను. నీకు తెలియదూ ! ఇదేమిటిది ? ఎవరో కప్పతియ్యడానికి ప్రయత్నంచేశారు ?

నోరా—తాళంకప్పా ?

హెల్మరు—అవును. ఎవరో. కాని దీని అర్థమేమిటి ? దానీ తీసిందనుకోడానికి వీలులేదు. ఇదిగో ఇక్కడొక శిఖసూది విరిగిపోయింది. నోరా ! అది నీదానిలాగేవుంది.

నోరా—(తొందరగా) అయితే పిల్లలై యుంటారు.

హెల్మరు—నువ్వు వాళ్ల నిటువంటిచేష్టలు చెయ్యని య్యకూడదు. అన్నా ! తాళమెలాగో తీశాను. (ఉత్తరాల పెట్టెలోనున్నవానిని తీసి వంటయింటివైపుచూచి పిలచును) హెలన్. హెలన్. వీధిగుమ్మం దగ్గరున్న దీపమార్చి. (తనగది లోనికిపోయి సావడిలోనికున్న తలుపును మూసివేయును. చే

తులసిండా వుత్తరములుపట్టుకొని చేతులు చాచును) చూడు. ఎన్నున్నాయో ! (వాటినిచూస్తూ) ఇదేమిటిది ?

నోరా—(కిటికీవద్ద) ఉత్తరమా !- కాదు టోర్వాల్డు! కాదు.

హెల్మరు—రెండుకార్డులు రాంక్ వద్దనుండి.

నోరా—రాంక్ వద్దనుండా ?

హెల్మరు—(వానితట్టుచూసి) డాక్టరురాంక్ ! అవి మీదనున్నాయి. అతడు వెళ్ళిపోయేముందు వేసి వుంటాడు.

నోరా—వాటిలో నేమైనా వ్రాసివుందా ?

హెల్మరు—అతని పేరుమీద నల్లని అడ్డుగురుతున్నది. చూడు ఎటువంటి విచారకరమైన ఆలోచనో ? అతడు తన మరణాన్ని సూచించినట్టు కనిపిస్తున్నది.

నోరా—అతడిప్పుడు ఛెయ్యబోయేది అదే.

హెల్మరు—ఏమిటి ? దాని గురించి నీకేమైనా తెలుసునా ? నీతో యేమైనా చెప్పాడా ?

నోరా—అవును. ఆకార్డులు మనదగ్గరకు వస్తే అదే మనదగ్గరనుండి సెలవు తీసుకోడమని చెప్పాడు. అతడు తలుపు వేసుకొని ప్రాయోపవేశం చేస్తాడుకాబోలు.

హెల్మరు—అయ్యో ! నాన్నేహితుడా ! నాకు తెలుసును. అతడు చాలకాలం బ్రతుకడని. కాని యితవేగమా. అయితే ఒకవింతజంతువులాగు దాగుంటాడు.

హెల్మరు—అవునవును. అది మనలనిద్దరినీ బాధించింది. మనయిద్దరకుమధ్యను ఏదో వికృతమైంది ప్రవేశించింది. మరణ వేదనగూర్చి తలచుకోడంచేత మనమెలాగైనా దీన్ని బాపుకోవాలి. అప్పటిదాకా— మనం ఎవరిగదికివాళ్లం వెళిపోదాము.

నోరా—(అతని మెడమీద చేరబడి) ఆలాగే వెళ్లండి.

హెల్మరు—(ఆమె నుదుటిపై ముద్దుపెట్టుకుంటూ) సరే. నావసంతకోకిలా! చక్కాపడుకో. నోరా! నావుత్తరాలు నేను చదువుకుంటాను. (అతడు ఉత్తరాలు తీసికొని, తన గదిలోనికిపోయి తలుపుమూసివేయును.)

నోరా—(చీకటిలో నిటునటు వెదకుతూ హెల్మరు యొక్క అంగరఖాపట్టుకొని తనమొగంమీద కప్పకొని తొందరతొందరగా బొంగురుగొంతుకతో ఉండి ఉడిగీ వినీవినిపించ వట్లు తనలోతాను పలవరించును.) అతన్ని మరిచూడకూడదు. ఎప్పటికీ ఎప్పటికీ (ఆమె తనశాలువను తనతలపై కప్పకొనును.) నాపిల్లలను చూడకూడదు. తిరిగీ ఎప్పటికైనను— ఆహా! ఆ మంచుతో కప్పబడిన నల్లనినీరు— ఎన్నరానిలోతు— ఇదై పోతే శే! అదిగో యిప్పుడు తీశారు— చదువుతున్నారు. టోర్వాల్డ నకు నాబిడ్డలకు స్వస్తి. (ఆమె సావడి గుండాపరుగెత్తి పోవుటకు సిద్ధముగా నుండును. అప్పుడు హెల్మరు తొందరతొందరగా తనతలుపుతీసి ఒకవుత్తరం పట్టుకొని నిలబడును.

హెల్మరు—నోరా!

:

నోరా—ఆఁ !-

హెల్మరు—ఇదేమిటిది ? ఈవు తరములో నున్న దేమిటో నీకు తెలుసునా ?

నోరా—ఆఁ. నాకు తెలుసును. నన్ను వెళ్ళిపోనియ్యండి. వెళ్ళిపోనియ్యండి.

హెల్మరు—(ఆమె వెళ్ళిపోకుండాపట్టుకొని) ఎక్కడికి వెళ్ళిపోతున్నావు ?

నోరా—(విడిపించుకొనప్రయత్నంచేస్తూ) మీరు నన్ను గట్టిచకండి.

హెల్మరు—(వెనక్కుతిరిగి) నిజమేనా? నేను చదివిన సంగతినిజమేనా ? దారుణము ! లేదులేదు. అసంభవము. అలా జరిగుండదా.

నోరా—నిజమేను. మిమ్ము నే నంతగాఢంగా ప్రేమించాను.

హెల్మరు—చాలులే. ఇటువంటిపనికిమాలిన సమాధానాలు చెప్పుకు.

నోరా—(అతనివైపు ఒకఅడుగుపెట్టి) టోర్వాల్డ్—

హెల్మరు—దౌర్భాగ్యురాల ! ఏమిటిచేశావు ?

నోరా—నన్ను పోనియ్యండి. నాగురించి మీరు బాధపడనద్దు మీరేమి భారం వహించకండి.

హెల్లరు—మ రేమి వేషాలు పడిపోకు (సావడితలుపుతా శము వేయును.) ఇక్కడ నువ్వుండి నాకు తగిన సమాధానం చెప్పు. నువ్వేమి చేశావో నీకు తెలుసునా? జవాబు చెప్పవేం! నువ్వేమి చేశావో నీకు తెలుసునా?

నోరా—(అతనివైపు నిదానించిచూస్తూ ఆమెపలుకులవల్ల క్రమక్రమముగా నామెముఖమునందలి వికాసవిహీనత తెలియజేయును.) అవును. నాకిప్పుడదంతా బాగా తెలుస్తున్నాది.

హెల్లరు—(గదిలోనీటునటుపచారుచేస్తూ) ఎట్టిదారుణప్రబోధము ఈ యెనిమిదిసంవత్సరాలై - నాసంతోషగర్వాతిశయములకు కారణమైనది—ఒక కుత్సితస్వభావ—అసత్యవాది—దొంగకన్నా తక్కువ—అనిర్వచనీయమైన దారుణశూలము—అవమానము. అవమానము. నోరా నిరుత్తరయై యాతనివైపు నిదానించిచూచును. (అతడామెముందునాగి) ఇట్టిదేదో జరుగుతుందని నేననుమానించవలసింది. నేను ముందాలోచించవలసివుండెను. నీతండ్రి కేమీ కట్టుదిట్టము లేకపోవడము నిన్నింతకు తెచ్చింది. ఒకమతమా, ఒకనీతా, కర్తవ్యతాబాధ్యతా, ఏమి లేదు. శుద్ధశూన్యం—దాన్ని నేను చూసీచూడనట్లు ఊరుకోడంచేత నాకెలాంటిశిక్షైంది. అదంతా నీకోసంచేశాను. ఆచేసినదానికి ప్రతిక్రియ యిది.

నోరా—అవునదేను.

హెల్మరు—ఇప్పుడు నువ్వు నా ఆనందాన్నంతా నాశనం చేశావు. నాకు ముందుకు కలగబోయే లాభాన్ని నాశనం చేశావు. అదంతా తలుచుకుంటే భయం వేస్తున్నాది. నే నిప్పుడు నీతిమాలిన ఒక కార్పణ్యపుమనిషి చేతిలో చిక్కాను. వాని కేడిష్టమైతే అడిచేస్తాడు. వాని కేడికావలిస్తే అది అడుగుతాడు. వాని కెలాగుబుడ్డిపుడితే అలాగాజ్ఞాపిస్తాడు—నేను కాదనడానికి వీలులేదు. అనాలోచనపరురాలైన ఒక కాంతకారణముచే నేనుదుఃఖభాజనమైన పాతాళలోకమునకు క్రుంగిపోవాలి.

నోరా—నే నిక్కడనుండి పోతే మీకిదంతా తప్పిపోతుంది.

హెల్మరు—ఇటువంటి మిసిమిమాటలుతీసే. మీనాన్న కూడా యిటువంటివనేకం చెప్పివాడు. నున్నన్నట్టు నువ్వు వెళ్లి పోతేమాత్రం నా కేంలాభం? ఏమీలేదు. వా డదిలోకమంతా వెల్లడిచేసేస్తాడు. వా డలాగుచేస్తే నువ్వు చేసినదానిలో నేను కూడావున్నానని—అసలుదీనికి స్త్రోతాహం చేసినవాడిని నేనే అని ఆనుకుంటారు. దీనికంతటికి నిన్ను నే నభినందించవలసివుంటుంది—నా సంసారసౌఖ్యకాలమంతా ఎవరిని ప్రేమించానో, అట్టినువ్వు, నాగురించి యేమిటిచేశావో తెలిసిందా?

నోరా—(వికాసరహితంగా, నెమ్మదిగా) తెలిసింది.

హెల్మరు—నే నది నమ్మడానికి తగినంత సందేహస్పదంగానుంది. మనమిద్దర మేదోసమాధానానికిరావాలి. శాలూతీసీ.

తీసీమనిచెప్పుతూవుంటే, వానిని నే నెలాగో బోధపర్చుకోవాలి. ఎలాగై నా దీన్నంతా కప్పిపెట్టాలి. మనయిద్దరివిషయంలో పూర్వం యెలాగుందో, యిప్పుడూఅలాగేవుండాలిపైకి—ప్రపంచకానికంతటికీ. నువ్వేలాగూ నాయింట్లోనే ఉండూగానిదానికేం. కాని పిల్లలసంరక్షణమాత్రం నువ్వుచెయ్యవద్దు. నిన్ను నేను నమ్మను. నేను గాఢంగాప్రేమించినవనిత కిలాగుచెప్పడం. ఎవరైనా తే యిప్పటికిన్నీ నేను—లేదు. అదంతాసరి. ఇంతనుండిమనకు కావలసినది ఆనందంకాదు. మనంచెయ్యవలసినదంతా పోయిన ప్రతిష్టనిలుపుకోడమే. అంతమాత్రం లోకానికాసంబంధం కనబడట్టు—(వీధిద్వారంవద్ద గంటమ్రోగును.)

హెల్మరు—(ఉలికిపడి) ఏమిటిది ? ఇంతరాత్రప్పుడు ? ఏదోవుపద్రం—? అతడే—? నోరా! నువ్వుకప్పేసుకో. నీవంట్లో బాగులేదనిచెప్పు.

(నోరా నిశ్చలముగా నిలబడును. హెల్మరుపోయి సావడితలుపుతాళముతీయును.)

దాసి—(బట్టకట్టుకుంటూ ద్వారమువద్దకు వచ్చును.) అమ్మగారికొకజాబువచ్చింది.

హెల్మరు—తే. నాకిచ్చి. (ఉత్తరంతీసుకొని తలుపు మూసివేయును.) అవును. వానిదగ్గరనుండే. ఇదిసీకివ్వను. నేనుచదువుతాను.

నోరా—సరే చదవండి.

:

హెల్మరు—(దీపందగ్గరనిలబడి) చదవడానికి నాకు
 ధైర్యంచాలకుండావుంది. మనయిద్దరినీ నాశనంచేస్తుందేమో.
 లేదు. చదువుతాను. (ఉత్తరమునువిప్పి కొద్దిపంక్తులు చదివి
 దానితో పంపినకాగితమునుచూచి సంతోషముతో నరచును)
 నోరా! నోరా! (ఆమె అతనివైపు “ఎందుకని” ప్రశ్నించు
 నట్లుచూచెను.) నోరా! తిరిగి నేను మరొకసారిచదువుతాను—
 అవును. నిజమే. నేను బ్రతికాను నోరా! నేను బ్రతికాను.

నోరా—మరినేనో ?

హెల్మరు—నువ్వుకూడాను. మనిద్దరం బ్రతికాము.
 నువ్వు నేనున్నా, ఇదిగో నీదస్తావేజు నీకుతిరిగి పంపివేశాడు.
 ఇదివరలో జరిగినదానికి తాను విచారిస్తున్నానని—పశ్చాత్తాప
 పడుచున్నానని—తనజీవితంలో నొకమార్పునచ్చిందని—ఏమే
 మోవ్రాశాడు. దానిమాటకేంలే. మనంమాత్రం బ్రతికాము
 నోరా! ఇకను మననెవ్వరు ఏమీచెయ్యలేరు. ఓహో! నోరా!
 నోరా! లేదు. మొదట నీయసహ్యకరమైన వస్తువులను
 కాల్చివేయాలి. ఏదీ - (దస్తావేజువైపుకసారిచూచి) ఛీ! ఛీ!
 చూడకూడదు. ఇదంతా ఒకపీడకలలాగుంది. (ఉత్తరాలను
 దస్తావేజునుచింపి వెలుగుతున్న స్టెప్స్ లో పడవైచి కాలుట
 చూచుచుండును.) అన్నా - అది మరేంలేదు. క్రిస్టమస్ ముందు
 నాటినుండీఅని వ్రాశాడు. ఈమూడురోజులలో నువ్వెంత ఆం
 దోళనపడి కష్టపడ్డావో నోరా!

నోరా—ఈమూడురోజులూ నేను హైదరాబాద్‌లో
గా పోరాను.

హెల్మరు—తప్పించుకునే మార్గం తెలియక యెంత
బాధపడేదానినోకాని- అదంతా మరెందుకు మళ్ళీ తలుచు
కోడం. అదంతా అయిపోయిందని సంతోషంతో చప్పట్లు
కొట్టుకుందాం. రా. నోరా! నామాటవిను. అదంతా అయి
పోయిందంటే నువ్వు నమ్మనట్లు కనిపిస్తున్నాది. ఏమిటిది?—
ఈవికాసవిహీనమైన మొగమేమిటి? అయ్యో! నాపిచ్చిదానా!
నాకిప్పుడు తెలిసింది. నేను త్షమించానని యింకా నువ్వు నమ్మ
వుగదా! కాని అది సత్యము. నేను ప్రమాణించేస్తాను. నమ్ము.
నిన్ను నేను త్షమించాను. నాకు తెలుసును. నువ్వు చేసినదంతా
నాయందలి ప్రేమచేతనే.

నోరా—అది నిజము.

హెల్మరు—భార్య భర్తను ఎలాగు ప్రేమించాలో అలా
గు నువ్వు నన్ను ప్రేమించావు. అయితే అదియెలాగుచెయ్యాలో
తెలుసుకోడానికి నీకు తగినంత ఆలోచన లేకపోయింది. ఆకార
ణంచేత నీయందు నాకేమీ ప్రేమతగ్గిందనుకుంటావా? నీ
పూచీమీద ఎలాగు నిర్వర్తించడమో నీకు తెలియకపోవడం
చేత? కాదు. ఎంతమాత్రంకాదు. రా. నామీద చేరబడు. ఎలాగు
చెయ్యాలో నేను సలహాచెప్తాను. ఈఅబలలకుండవలసినసహజ
మైన అసహాయత్వముచేత నువ్వునాకు మరింత ఆనందం కలగ

జెయ్యకపోతే నేను పురుషుడనేకాను. మనలను ఇదంతా ముంచేస్తుందేమో అని భయంచేత నేనాడిన నిష్ఠురోక్తులను నువ్వెంత మాత్రం మనసులో నుంచుకోకు. నేను నిన్ను క్షమించాను నోరా! నిన్ను నేను క్షమించినట్టు ప్రమాణం చేస్తున్నాను.

నోరా—మీరు క్షమించినందుకు మీ కనేకవంద నములు.

(ఆమె ద్వారముగుండా కుడివైపుపోవును.)

హెల్మరు—వద్ద. వెళ్ళకు. (లోపలివైపు చూచును.)
లోపల ఏమిటిచేస్తున్నావు ?

నోరా—(లోపలినుండి) నావేషం విప్పేస్తున్నాను.

హెల్మరు—(తెరచిన ద్వారమువద్ద నిలబడి) అవునలా గుచెయ్యి. నీమట్టుకునువ్వు శాంతిపొంది మనస్సు స్థిమితపరుచుకో. నాపిరికికోకిలా! విశ్రాంతి తీసుకో. నెమ్మదిగానుండు. నిన్ను సారంక్షించడానికి నాకు పెద్దరెక్కలున్నాయి! (గుమ్మమువద్ద వెనుకకూ ముందుకూ పచారుచేయును.) మనయిట్లో, యిక్కడెంతవెచ్చగాను హాయిగానువుందో. నోరా! ఇదిగో నీవిశ్రాంతిస్థలము. డేగనుండి రక్షింపబడిన పారువాపిట్టలాగు ఇక్కడ నీన్ను రక్షిస్తాను. ఆందోళనచే కొట్టుకుంటూవున్న నీ గుండెకు శాంతిచేకూరుస్తాను. అది క్రమక్రమముగా తగ్గుతుంది. నామాటనమ్ము నోరా! రేపుప్రాస్తట యిదంతా మారిపోతుంది. పూర్వం ఎలాగుందో అలాగేవుంటుంది. అప్పుడు నేను

క్షమించానని నీకు మరిచెప్ప నక్కరలేదు. నీమట్టుకు నీకే తెలుస్తుంది. నేను నిన్ను విడిచిపెట్టేస్తాననిగాని, లేదా నిన్నేమైనా అంటాననిగాని అనుకున్నావా? మగవారి మనసెట్టిదో నీకు సరీగా తెలియదు నోరా! తనభార్యను క్షమించడంలో—హృదయపూర్వకంగా, యేమిఅనకుండా క్షమించడంలో—వర్ణించనలవికాని మధురతరానందం మగవారికి కలుగుతుంది. ఆమెను పూర్తిగా తనసొత్తు చేసుకున్నట్టే ఆమెకు నూతనజీవితమిస్తాడు. అప్పుడొకవిధంగా నామె, అతనికి భార్యగాను బిడ్డగాను కూడా వుంటుంది. నాచకితవిహంగమా! నిస్సహాయురాల! ఇప్పుడు నువ్వు నాకలాంటిదానివే. దానిగూర్చి యేమి చింత పెట్టుకోకు. నాకు నిష్కపటంగా నీహృదయమిచ్చి. అప్పుడు నీకు బుద్ధిగాను ఆలోచనగాను కూడానుంటాను. ఇదేమిటిది? ఇంకా పడుకోలేదు? నీబట్టలను మార్చుకున్నావా?

నోరా—(సాధారణపు దుస్తులతో) ఆ! నాదుస్తులను మార్చుకున్నాను టోర్వాల్డు!

హెల్మరు—కాని యెందుకేమిటి? - ఇంతరాత్రప్పుడు?

నోరా—నే నీరాత్రి నిద్రపోను.

హెల్మరు—కాని యావేషమేమిటి నోరా!

నోరా—(తనవాచీతట్టుచూచి) ఇంకా చాలరాత్రి కా లేదు. టోర్వాల్డు! ఇక్కడకూర్చో. మన మొకరికొకరకము

చెప్పుకోవలసినది చాలవుంది. (ఆమె మేజామీద నొకప్రక్క నుకూర్చొచును.)

• హెల్మరు—నోరా! - ఇదేమిటిది? ఈవికాసవిహీన మైనమోమేమిటి?

నోరా—కూర్చోండి. చాలసేపుపడుతుంది. నేను మీతో చాలచెప్పాలి.

హెల్మరు—(ఆమెకెనుగుగా మేజాపై కూర్చుండును.) నిన్ను చూస్తే నాకు భయంవేస్తున్నది. నోరా! నీసంగతేమిటి? నాకు బోధపడలేదు.

నోరా—లే దదేనూ. నాసంగతి మీకు బోధపడలేదు. మీసంగతి నాకు బోధపడలేదు. ఈరాత్రివరకు. వద్దు మధ్య నాపకండి. నేను చెప్పినదంతా వింటూవూరుకోండి. టోర్వాల్డ్! ఇంతలో మన మొకరికొకరము తెగతెంపులు చేసుకోవలసిందే.

• హెల్మరు—నువ్వన్నమాటకు నా కర్ధంకా లేదు.

నోరా—(కొంచెముసే పూరుకొని) మన మిద్దరం యిలాగు కూర్చోడంలో మీకేమివింత కనబడలేదూ?

హెల్మరు—ఏమిటది?

నోరా—మన వివాహమై యెనిమిదిసంవత్సరా లైంది. ఇప్పటివరకు మనమొకసారైనా భార్యభర్తలలాగ మనసు విడిచి సంభాషించుకున్నామా? ఇదే మొదటిసారికాదా?

హెల్మరు—మనసువిడిచి అంటే నీఅర్థం యేమిటి?

నోరా—ఈ యెనిమిదిసంవత్సరాలనుండి - మన మొకరి నొకర మెరిగి అంతకంటే లావే అవ్రతుంది—మన మొక్కసానై నా ముఖ్యమైన యేహంశంగురించి గాని మాట్లాడుకోలేదు.

హెల్మ—నీకు తెలియనవరసములేని ప్రతీచిన్నవిషయం గూడా నీతో చెప్పి నీతల బద్దలచెయ్యమన్నావా ?

నోరా—మీకచీరీసంగతి గురించి నేను మాట్లాడమనలేదు. ఒకరిహృదయాంతరాళంలో నున్న విషయాన్ని ఒకరు తెలుసుకోవాలని ఉత్సాహంతో ఒకనాడైనా కూరుచున్నామా ? లేదు.

హెల్మ—కాని ప్రియా ! నోరా ! దానివల్ల నీకేమి లాభము ?

నోరా—అదేను. మీరు నన్నెప్పుడూ తిన్నగా బోధపర్చుకోలేదు. నన్ను మీ రన్యాయంచేశారు. టోరావ్స్కి—మొదట అప్పగారు తరువాత మీరు.

హెల్మ—ఏమిటి ? మే మిద్దరమున్నా ? ప్రపంచంలో అందరికంటే నిన్ను హెచ్చుగా ప్రేమించిన మే మిద్దరమున్నా ?

నోరా—(తల నడ్డముగా నూపుచు) మీరు నన్నెప్పుడూ ప్రేమించలేదు. నాతో స్నేహంగా నుండడమే మీ కానంద మనుకున్నారు.

హెల్మ—నోరా ! ఎటువంటిమాటలు నీనోట వింటున్నాను.

నోరా—టోర్వాల్డు! అది ముమ్మాటికి సత్యము. నేను అప్పగారివద్ద నున్నప్పుడు, ఆయన అన్నిటినిగూర్చి తనవృద్దేశమును చెప్పుతూ వుండేవారు. అందుచే నాకూ ఆవృద్దేశమే వుండేది. ఒకవేళ వృద్దేశభేదమున్నా అతని కిష్టంగా నుండదని నేను తెలియబరిచేదాన్నికాను. అతడు నన్ను బొమ్మపీల్లా అని పిలిచేవాడు. నేను బొమ్మలతో ఆడుకున్నట్టే అతడు నాతో ఆడుకునీవాడు. నేను మీతో కలిసివుండడానికి వచ్చి తరువాత—

హెల్మ—మన వివాహాన్నిగూర్చి యెటువంటి మాట వుపయోగించావు ?

నోరా—(అచంచలంగా) అంటే నావృద్దేశము అప్పగారి చేతుల్లోనుండి మీచేతుల్లోకి బదిలీచెయ్యబడ్డానని మీరంతా మీయిష్టానుసారంగా యేర్పాటు చేసేవారు మీఅభిరుచిప్రకారం. కాబట్టి నాకూ అదే అభిరుచి. ఒకవేళ నాకిష్టం లేకపోయినా యిష్టమున్నట్టు నటించేదాన్ని. ఒక్కొక్కప్పుడలాగ ఒక్కొక్కప్పుడలాగ. ఇదంతా ఆలోచించుకొని చూస్తే నాజీవితమంతా కూటికీ గుడ్డకీ కష్టంమీద గడుస్తున్న నిరుపేదరాలి జీవితంలాగుది. టోర్వాల్డు! మీకోసం నే నీవిద్యలు చెయ్యడాని కున్నట్టే కనిపిస్తున్నాది. కాని మీకదే చాలయిష్టం. మీరున్న అప్పగారున్నా నాయెడ గొప్పఅపచారం

చేశారు. నాజీవితంలో నే నేమి సమకూర్చుకో లేకపోవడం మీదోషమే.

హెల్మరు—ఇవి యెట్టి అసందర్భపుమాటలు. ఎట్టి కృతఘ్నుత! నోరా! ఇక్కడ నువ్వు సౌఖ్యంగా లేవా?

నోరా—లేదు. ఇక్కడ నే నెప్పుడూ సౌఖ్యంగా లేను. సౌఖ్యంగా నున్నాననుకునేదాన్ని. కాని నిజంగా నే నెప్పుడూ అలాగుండడంలేదు.

హెల్మరు—లేవు? సౌఖ్యంగాలేవు?

నోరా—లేను. ఆనందంగా మాత్రమేవుండేదాన్ని. మీరు నాయందు మిక్కిలి దయగా నుండేవారు. కాని మనయిల్లు ఆటభూమిలాగు మాత్రమే వుంది. నే నింటినద్ద అప్పగారి బొమ్మ పిల్లలాగ ఎలాగున్నానో, అలాగే నేను మీకు బొమ్మపెండ్లా ములా గున్నాను. ఇక్కడ నీపిల్లలే నా బొమ్మలు. పిల్లలు నాతో ఆడుకుంటే వారి కెలాంటి సరదాగా నుండేదో, అలాగే మీతో ఆడుకుంటే నాకు సరదాగానే వుండేది. టోర్వాల్డ్! ఇది మన వివాహఫలితము.

హెల్మరు—నువ్వు చెప్పినదానిలో కొంచెం సత్యముంది. చాలమట్టుకు అతిశయోక్తియైనా, కాని యికషుండునుండి యిలాగుండదు. ఆటకాలం ముగిస్తుంది. అధ్యయనకాలం ప్రారంభిస్తుంది.

నోరా—ఎవరి అధ్యయనకాలము? నాదా? పిల్లలదా?

హెల్మ—నీదీ నీపిల్లలదీ కూడాను నాముద్దులనోరా !
 నోరా—అయ్యో ! టోర్వాల్డు! భార్యా ఎలాగువర్తిం
 చాలో నాకు చెప్పి దిద్దడానికి నువ్వెవడవు ?

హెల్మ—ఆమాట చెప్పగలవు !
 నోరా—నేనా- పిల్లలను పెంచడానికి నేనుమాత్రం
 ఎలాగుతగుదును.

హెల్మ—నోరా !
 నోరా—ఒకగడియక్రిందట నువ్వామాట చెప్పలేదు ?
 నన్నునమ్మి పిల్లలను సంరక్షణలో నుంచనని ?

హెల్మ—కోపంవచ్చి అంటే ఆమాటకంతపట్టింపా ?
 నోరా—అవును. నువ్వు చెప్పినదినిజమే. నే నాపనికి
 తగను. నేనుచెయ్యవలసినపని యింకా మరొకటుంది. నామట్టు
 కు నేనే విద్యనభ్యసించాలి- ఈవిషయంలో నీసహాయం నా
 కక్కరలేదు. నామట్టుకు నేనే విద్యనభ్యసించాలి. ఆకారణం
 చేతనే నిన్ను ఇప్పుడు నేను విడిచి పెట్టేస్తున్నాను.

హెల్మ—(ఒకగెంతు గెంతి) ఏమిటన్నావు ?

నోరా—నన్నుగూర్చి నాకు తెలియాలంటే నే నొక్క
 రైనే వుండాలి. ఆకారణంచేతనే నేను నీతోమరి వుండజాలను.

హెల్మ—నోరా ! నోరా !

నోరా—ఇప్పుడే యీక్షణమే నీయింటనుండి వెళ్ళిపో
 తున్నాను. నే నీరాత్రి క్రిసైనీయింట్లో వుంటాను.

హెల్మ—నీకు పిచ్చైతింది. నేను నిన్ను వెళ్లనివ్వను.
వెళ్ళొద్దు.

నోరా—ఇక నన్ను వెళ్లవద్దంటే యేమిలాభములేదు.
నావస్తువులేవో నేను పట్టుకుపోతాను. ఇప్పుడుగాని యిక్కపైని
గాని, నీవద్దనుండిమాత్రం నే నేమీ తీసుకువెళ్లను.

హెల్మ—ఇదేమిపిచ్చే ?

నోరా—రేపు నే నింటికి వెళ్ళిపోతాను-అంటే నామును
పటింటికి. అక్కడ నాకు కావలసిన పనిచేసుకుంటాను.

హెల్మ—తెలివిమాలిన గుడ్డిదా !

నోరా—నేను కొంచెం తెలివిని సంపాదించుకోవాలి.
టోర్వాల్డు!

హెల్మ—నీయిల్లూ, వాకలి, మొగుడూ, పిల్లల్ని వది
లీడానికా ? లోకు లేమిటనుకుంటారో కొంచెమైనా ఆలో
చించవు?

నోరా—అదంతా ఆలోచించడానికి నాకు వేళలేదు.
నాకేదికావాలో నాకు తెలుసును.

హెల్మ—గుండె పగిలిపోతుంది. నీపవిత్రమైన విధులు
నిర్వర్తించడం మానేస్తావు.

నోరా—నాపవిత్రమైన విధులేమిటనుకుంటావ్వి ?

హెల్మ—అవి తిరిగి నేను చెప్పాలా ! నీభర్తయెడను
నీబిడ్డల యెడను నువ్వు నిర్వర్తించవలసిన పవిత్రమైనవిధులు
లేవా ?

నోరా—అంతకంటే పవిత్రమైన విధులున్నాయి.

హెల్మ—లేవు. అవేవి.

నోరా—నాయెడ నేను నిర్వర్తించవలసినవిధి.

హెల్మ—అన్నిటికంటే నువ్వుముఖ్యం భార్యవు. తల్లివి.

నోరా—దానిని నేనేమాత్రం నమ్మను. నేనూ నీలాంటిమనిషి. నే అనిన్నీ - కాకపోతే యెలాగైనా మనిషిని కాడానికి ప్రయత్నించవలెననిన్నీ నాముఖ్యోద్దేశం టోర్వాల్డ్! లోకులు నువ్వుచెప్పినట్టే చెప్తారనిన్నీ, పుస్తకాల్లోగూడా అలాగే ఉందనిన్నీగూడా నాకు తెలుసును. కాని నామట్టుకు నే నాలోచించుకొని దాన్నంతా తెలుసుకోవాలి.

హెల్మ—ఇంట్లో నీస్థానమేదో నువ్వు తెలుసుకోవా? ఇటువంటి విషయాల్లో నీకు తగిన మార్గదర్శితేదా? నీకేమీ మతములేదా?

నోరా—టోర్వాల్డ్! నాకు మతమంటే యేమిటో సరీగా తెలియదు.

హెల్మ—ఏమిటంటావు?

నోరా—నేను నిశ్చయం తెలుసుకోవాలంటే, పూజారులేమిటి చెప్తారో దానికంటే హెచ్చుతెలియదు. వాళ్లు మతమంటే 'ఇది, అది' అని ఇంకేమిటో చెప్తారు. ఇక్కడనుండి వెళ్లిపోయి నే నొక్కర్తనే వున్నప్పుడు ఆసంగతికూడా ఆలోచి

స్తాను. పూజారులు చెప్పింది నిజమో అబద్ధమో చూస్తాను. ఒకవేళ నిజమైతే నావిషయంలో వస్తాయో లేదో.

హెల్మ—నీలాంటి బాలికనోటినుండి యిటువంటిసంగతులెప్పుడూ వినలేదు. నీకు మతం తిన్నగా తెలియక సర్వమైన దారిలో వెళ్లలేకపోతే నన్నైనా ప్రబోధించనీ. నీకు నైతిక జ్ఞాన ముందనుకుంటాను. లేకపోతే- జబాబు చెప్పు- లేదనుకోమన్నావా ?

సోరా—టోర్వాల్డు! జబాబు చెప్పడానికదంత తేలికైన ప్రశ్న కాదు. నిజంగా నాకు తెలియనే తెలియదు. ఆసమస్యే నన్నాందోళన పెట్టేస్తున్నాది. నాకిదిమాత్రం తెలుసును. దాన్నేమన మిరువురము రెండు భిన్న పరిస్థితులనుండి చూస్తున్నాము. ఇప్పుడు నాకు తెలుస్తున్నాది. నే ననుకున్న కంటే పద్ధతులు భిన్నమైనవని. కాని నాకు మాత్రం పద్ధతులెంత మాత్రము సవ్యమని తోచలేదు. వానిప్రకారం కాంత జరాపీడితుడై మరణావస్థలో నున్న తనతండ్రిమనస్సునకు శాంతిగూర్చకూడదు. ప్రాణాపాయస్థితిలోనున్న తనభర్తప్రాణమును రక్షించకూడదు. ఇట్టి శాసనములందు నాకెంతమాత్రం నమ్మకము లేదు.

హెల్మరు—నువ్వు పసిబిడ్డలాగ మాట్లాడుతున్నావు. మనం ఉండే ప్రపంచంయొక్క స్థితిగతులు నీకేమీ బోధపడలేదు.

నోరా—లేదు. నాకు బోధపడలేదు. నేను బోధపప్పు
కోడానికి ప్రయత్నంగూడా చెయ్యను. ఈప్రపంచకమా, నేనా
యెవరు సరియైన మార్గములో పోవుచున్నది ? వీలైతే నేను
కనుక్కుంటాను.

హెల్మరు—నోరా ! నువ్వు జబ్బుగానున్నావు. నీకు
సన్నిపాతం చేసింది. నీకు మతి తప్పిపోయిందనుకుంటాను.

నోరా—ఈరాత్రివున్నంత నిర్మలంగాను, స్థిమితంగాను,
నామనస్సు ఎప్పుడూ లేదు.

హెల్మరు—అయితే నువ్వు స్థిమితమైనమనస్సుతో
నేనా, నీభర్తను పిల్లలను విడిచిపెట్టేస్తున్నావు.

నోరా—అవును.

హెల్మరు—అయితే యీ ఒక్కదానికి సమాధానం
చెప్పు.

నోరా—ఏమిటది ?

హెల్మరు—అయితే నువ్వు మరినన్ను ప్రేమించడం
లేదు ?

నోరా—లేదు. అదేకారణం.

హెల్మరు—నోరా ! నీకామాటచెప్పడానికి ధైర్య
ముందీ ?

నోరా—టోర్వాల్డ్! ఆమాట చెప్పడం నాకు చాల
కష్టంగానేవుంది. నువ్వు న న్నెంతో దయతో చూస్తూవుండే

వాడివి. కాని చెప్పక తప్పిందికాదు. నిన్నెంతమాత్రమును ప్రేమించడంలేదు.

హెల్మరు—(తిరిగి శాంతినిపొంది) అదికూడ నిర్మలమై స్థిమితమైన ఒప్పుదలేనా ?

నోరా—అతిస్థిమితమైన మనస్సుతో మనస్ఫూర్తిగా చేసిన ఒప్పుదల. ఆకాగణంచేతనే యిక్కడ నేను మరుండను.

హెల్మరు—నాయందలి నీప్రేమభంగం శాడానికి నేనేం జేశానో నువ్వు చెప్పగలవా ?

నోరా—ఆఁ. చెప్పగలను. ఈరాత్రి ఆవిపరీతమైన కార్యం జరిగినప్పుడే అప్పుడు నే ననుకున్నమనిషివి నువ్వుకావని తెలిసింది.

హెల్మరు—విపులంగా చక్కాచెప్పు - నా కేంబోధపడలేదు !

నోరా—నేను ఓర్పుతో ఎనిమిదిసంవత్సరాలు గడిపాను. భగవంతునికే తెలుసును. నే నెలాగు ప్రతిక్షణం యీవిపరీతం జరుగుతుందని భయంతో నిరీక్షించానో; కట్టకడపటికి నేడీభయంకరదురవస్థ వచ్చింది. ఇకతప్పకుండా వుపద్రంజిగినట్టి అనుకున్నాను. క్రోగ్ స్టాడ్ వ్రాసిన వుత్తరం అందులోనున్నప్పుడు వాడుకోరిన షరతులకేమాత్రం నువ్వు ఒప్పుకుంటావనుకోలేదు. వాడిని 'నీయిష్టంవచ్చినట్టు చెయ్యి, లోకంలో చాటితే

చాటు' అని అంటావని నేను పూర్తిగా నమ్ముకున్నాను. వాడు దాన్ని లోకంలో ప్రకటించిన తరువాత—

• హెల్మరు—ఆతరువాత ?- నాభార్యను అవమానానికి పరాభవానికి పాలుచేసినతరువాత—

నోరా—ఆతరువాత నువ్వు ముందుకువచ్చి భారమంతా నీమీద వేసుకుని 'ఈతప్పంతానాది' అని అంటావనుకున్నాను.

• హెల్మరు—నోరా-!

• నోరా—నీవల్ల నట్టిత్యాగాన్ని ఆసిస్తానని నువ్వనుకోలేదు. నేనుగూడ యెంతమాత్రం ఆసించలేదు. కాని నాబప్పు దలవల్ల నీకేంలాభం ? ఆవిపరీతం జరుగుతుందని నేను తలచి భయపడ్డాను. అట్టిది జరుగకుండా వుండాలనే నేను ఆత్మహత్య చేసుకోవాలనుకున్నాను.

• హెల్మరు—నేను సంతోషంతో రాత్రీపగలు కష్టపడి నోరా !- వచ్చే కష్టసుఖాలను భరిస్తాను. కాని ప్రపంచకంలో ఎవరును తాను ప్రేమించినదానిగూర్చి తనగౌరవాన్ని భంగం చేసుకోదు.

నోరా—అలాగు లక్షలకొలదీ స్త్రీలు చేస్తారు.

హెల్మరు—నువ్వు ఏమీ తెలియని పిల్లలాగు యోజిస్తూ మాట్లాడతావు.

నోరా—కావచ్చును. కాని నువ్వుమాత్రం నే ననుసరించడానికి తగిన పురుషునిలాగ ఆలోచించడంలేదు. మాట్లాడడంలేదు. నీభయం తీరిపోయినతరువాత- ఆభయం నాకేమో వుపద్రంవస్తుందనికాదు, నీకేమో వుపద్రం వస్తుందని-అంతా గతించినతరువాత నీవిషయంలో అదంతా జరగనట్టే. అప్పటినుండి నేను నీపూర్వపుభరతపక్షిని, నీసాలభంతికను అనిప్పుడు విరిగిపోకుండా బద్దలైపోకుండా ఇంకనుండి పూర్వంకంటే ఇట్టించిన జాగ్రత్తతో చూస్తావు. (లేచి) టోర్వాల్డ్-ఈయెనిమిది సంవత్సరాలై పరాయిమనిషితోనుండి, అతనికి ముగ్గురు పిల్లలను కన్నానని యిప్పుడు నాకు తట్టింది- అయ్యో! అదిశలచుకుంటే నేను భరించలేను. నామట్టుకు నేను ముక్క-ముక్కలుగా కోసేసుకోవాలనుంది.

హెల్మరు—(విచారముతో) అలాగా! మనయిద్దరికీ మధ్యనొక అఖాతము బయలుపడ్డాది. కాదంటే లాభంలేదు. కాని నోరా! అదిపూడ్చడానికి ఏలులేదా ?

నోరా—ఇప్పటి పరిస్థితులనుబట్టి నీకు నేను భార్యను కాను.

హెల్మరు—నే నిప్పుడు పూర్వపు మనిషినికాను.

నోరా—నీ బొమ్మ నీదగ్గరనుండి తీసేస్తే నువ్వు పూర్వపుమనిషివి కావేమో!

హెల్మరు—వెళ్ళిపోడమా? - నావద్దనుండా? వద్దు వద్దు నోరా! అదియెంతమాత్రం నాకిష్టంలేదు.

• నోరా—(కుడివైపునుండి వెలుపలికిపోవును.) నీకిష్టం లేకపోవడంచేతనే నేను తప్పకుండా వెళ్ళిపోవాలి. (ఆమెనుస్తులను టోపీ, చిన్నసంచీ తీసుకొనివచ్చి మేజాప్రక్కనున్న కుర్చీ మీద పెట్టును.)

హెల్మరు—నోరా! నోరా! ఇప్పుడు వెళ్ళవద్దు! రేపటి దాకవుండు.

నోరా—(దుస్తులనుధరిస్తూ) పరాయిమనిషియింట్లో నే నొకరాత్రి గడపలేను.

హెల్మరు—కాని మనం సోదరీసోదరులలాగ ఉండడానికి వీలులేదా? -

నోరా—(తనటోపీ పెట్టుకుంటూ) ఆయవస్థ చాలకాలముండదని నీకు తెలుసును. (శాలూకప్పుకొనును.) వెళతాను. టోర్వాల్డ్! నేను పిల్లలనుచూడను. నాకంటే మంచిదానివద్దనే వారు పెరుగుతున్నారు. ఇప్పటిస్థితిలో వారికి నే నేమి ఉపయోగంకాలేను.

హెల్మరు—కాని మరెప్పుడై నా- నోరా! - మరెప్పుడై నా?

నోరా—ఆసంగతి నే నెలాగుచెప్పగలను? నే నేమవుతానో నాకే తెలియదు.

హెల్మరు—ఏమైనా నువ్వు నాభార్యవుకావా?

నోరా—టోర్వాల్డు! నామాటవిను! ఇప్పుడు నేను వెళ్లి పోతున్నట్టుగా భార్యఎవరైతే నా తనభర్త యిల్లు విడిచి వెళ్లిపోయినప్పుడు, ఆమెపూచీయేమి అతనికి లేదనివిన్నాను. ఏదెలాగైతే నా నావిషయంలో నాపూచీ నీకేమీలేదు. నాకంటేనావిషయంలో నువ్వేమి బాధ్యతవహించనక్కరలేదు. మనయిరువురకు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యముండాలి. ఇదిగో నీవుంగరం, నావుంగరం నాకిచ్చి.

హెల్మరు—అదికూడానా?

నోరా—అవునదికూడాను.

హెల్మరు—ఇదిగో తీసుకో.

నోరా—సరే. అంతాఅయిపోయింది. ఇవిగో తాళాలు. ఇంట్లో వస్తువులెక్కడున్నాయో దానీలకు తెలుసును. నాకంటేకూడా బాగాను. రేపు ఆమెయింటినుండి వెళ్లిపోయిన తరువాత క్రిసై నీవచ్చి నే నింటినుండి తెచ్చినసామోనంతా మూటలు కడుతుంది. అవి వెనకనుండి పంపించి.

హెల్మరు—అంతాఅయిపోయింది! అంతా, అయిపోయింది - నోరా నన్నుగూర్చి నువ్వెప్పుడూ తలచుకోవా?

నోరా—నీగురించి, పిల్లలనుగురించి, యీయింటిని గురించి తరుచు తలచుకుంటునే వుంటాను.

హెల్మరు—నీ పేరను త్తరాలు వ్రాదునా?

నోరా—వద్దు. వద్దు. నువ్వు వ్రాయవద్దు.

హెల్మరు—పోనీ నీ కేమైనా పంపించనీ -

నోరా—ఏమీ వద్దు. ఏమీ వద్దు.

హెల్మరు—నీకవసరమైతే సహాయం చేస్తాను.

నోరా—వద్దు. పరపురుషునివద్ద నేనేమీతీసుకోను.

హెల్మరు—నోరా ! నేను పరపురుషునికంటే యేమి హెచ్చుకాదా?

నోరా—(తనసంచీపట్టుకొని) అయ్యో ! టోర్వాల్డ్ ! ప్రపంచకంలో అన్నిటికంటే అదృష్టమైనసంగతి జరగబోతున్నాది.

హెల్మరు—అదేమిటో చెప్పు ?

నోరా—మనమిద్దరం యిలాగు మారిపోయి - అయ్యో టోర్వాల్డ్ ! అదృష్టకార్యాలు జరుగుతాయంటే యిక నాకు నమ్మకంలేదు.

హెల్మరు—కాని నేను నమ్ముతాను. చెప్పనా? ఇలాగుమారిపోయి—

నోరా—మనజీవితం నిజమైన వివాహంగా మారుతుందని (ఆమె సావడిగుండా వెళ్ళిపోవును.)

హెల్మరు— (ద్వారమువద్దనున్న కున్నీలోకూలబడి
చేతులతో తనముఖమును కప్పకొనును.) నోరా! నోరా! (నే
లువంకలచూచి లేచును. ఉత్తదే ఆమె వెళ్ళిపోయింది. (అతని
స్మాదయమందు ఆశ మెరుపువలె మెరయును!) అన్నిటికన్నా
అద్భుతమైనసంగతి?

(క్రిందనుండి తలుపుమూసిన ధ్వనివినబడును.)

సంపూర్ణము.

